

Tillit, frihet och ansvar

Kristdemokraternas förslag till budget
för Stockholms stad 2017

Kristdemokraterna

Kristdemokraternas förslag till budget för år 2017

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

KRISTDEMOKRATERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET FÖR ÅR 2017 1

INLEDNING	15
Tillit, frihet och ansvar	15
Valfrihet	15
Barn och unga	15
Äldre	16
Bostadsbyggande	16
Tillväxtstaden	17
En sammanhållen stad	18
Trygghet och säkerhet	18
Fattiga EU-medborgare	19
Våldsbejakande extremism	19
En tillgänglig stad	19
Nyanlända	19
Civila samhället	20
NÄMNDER OCH STYRELSER UTOM ROTELINDELNING	21
Kommunstyrelsen m.m.	21
Ökat bostadsbyggande	21
Kunskapsstad	21
Kompetensförsörjning	21
Personalpolicy	22
Innovationer	22
Tillgänglighetsarbete	22

Ytterstadsutveckling	23
Sammanslagning av stadsdelar	23
Skolplanering för ett växande Stockholm	24
Äldreboendeplanering	24
HBTQ-policy	24
Servicegaranti	24
Våldsbejakande extremism	24
Nyanlända	25
Revisorskollegiet	26
Valnämnden	26
STADSDELSNÄMNDERNA	27
Stadsdelsnämndernas uppgifter	27
Resursfördelningen till stadsdelsnämnderna	27
Barnomsorg och förskola	28
Kristdemokraterna vill:	28
Planering av förskolor	28
Tydliga mål i förskolan	28
Förskolans innehåll	29
Mindre barngrupper	30
Ökad valfrihet	30
Medarbetarnas kompetens	31
Samverkan	31
Stadsdelsnämndernas Verksamhet för barn, kultur och fritid	32
Kristdemokraterna vill:	32
Öppna förskolan	32
Parklekar	32

Fritidsgårdar och aktiviteter för barn och unga	32
Värdegrundsarbete	33
Kultur för alla	33
Sommarkollo	33
Föreningsstöd	33
Familjecentraler	33
Fältassistenter	34
Feriejobb	34
Äldreomsorg	35
Kristdemokraterna vill:	35
Underlätta valfriheten	35
Bostäder	35
Hemsjukvården	36
Höjd kvalitet inom äldreomsorgen	36
Utbildning	37
Hemtjänst	37
Rehabilitering	38
Äldre direkt	38
Ökad livskvalitet och en värdig vardag	38
Näringsrik och god mat	39
Anhörigstöd	39
Trygghet	39
Stadsdelsnämndernas Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	40
Kristdemokraterna vill:	40
Stockholm – en stad för alla	40
Kontakter med arbetsmarknaden	41

Nya bostäder	41
Fritid och kultur	41
Respekt för den enskilde	42
Bemötandet avgörande	42
Kvalitetsutveckling i fokus	42
Anhörigstöd	42
Stadsdelsnämndernas Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	43
Kristdemokraterna vill:	43
Förebyggande arbete och tidiga insatser	43
Föräldrastöd	44
Familjehem	44
Fältassistenter	44
Drog- och brottsförebyggande arbete	44
Arbete mot hemlöshet	44
Insatser för kvinnofrid och våld i nära relationer	45
Evidensbaserade metoder	45
Uppföljning av placerade barn och unga	45
Socialpsykiatri	46
Stadsmiljöverksamhet	47
Kristdemokraterna vill:	47
Tillgänglig stadsmiljö för alla	47
Idéburen stadsförbättring	48
Ekonomiskt bistånd	49
Kristdemokraterna vill:	49
Arbetsmarknadsåtgärder	51
Kristdemokraterna vill:	51

Feriearbete	51
En väg in	51
Nyanlända	51
Utveckla ytterstaden	52
FACKNÄMNDER	53
Arbetsmarknadsnämnden	53
Kristdemokraterna vill:	53
Jobbtorgen	54
Praktik och ungdomsanställningar	54
Integration	55
Vuxenutbildning	56
En inkluderande arbetsmarknad	56
Avfallsnämnden	58
Nämndens uppgifter för renhållningsverksamheten	58
Exploateringsnämnden	59
Kristdemokraterna vill:	59
Bostäder för unga	59
Markanvisningstävlingar	59
Överdäckningar	60
Prioritera kollektivtrafiklägen	60
Promenadstaden	60
Ytterstaden	61
Vision för City	61
En stad för alla	62
Parker och vatten	62
Flexibla p-tal	62

Fastighetsnämnden	63
Kristdemokraterna vill:	63
Tillgängliga fastigheter	63
Tekniska nämndhuset	64
Stadens saluhallar	64
Brunkebergstorg	64
Kostnadskontroll	64
Övrigt	65
Idrottsnämnden	66
Kristdemokraterna vill:	66
Idrott och motion för alla	66
Simkunnighet	67
Tillgänglig idrott och fritid	67
Tryggt idrottsutövande	67
Utbyggnad av idrottsanläggningar	67
Idrott och integration	68
Spontanidrott	68
Friluftsliv och båtsport	68
Energieffektivisering	69
Fler externa aktörer	69
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	70
Kristdemokraterna vill:	70
Fritt och växande kulturliv	70
Incitamentsstruktur för det fria kulturlivet	71
Kulturstöd	71
Bibliotek	71
Stockholm konst och Liljevalchs konsthall	71

Kultur för barn och unga	71
Kulturskolan	72
Lokaler och mötesplatser	72
Museiverksamhet och kulturarv	72
Stockholm som filmstad	72
Evenemang	73
Kultur som tillväxtfaktor	73
Open Streets	73
Ljusprogram	73
Förbättra kostnadskontrollen	73
Kulturnämnden: stadsarkivet	74
Tillgänglighet	74
Kyrkogårdsnämnden	75
Kristdemokraterna vill:	75
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	77
Kristdemokraterna vill:	77
Fossilbränslefri stad	77
Tillsynsarbete	78
Matavfall	78
Miljöbilar och laddinfrastruktur	78
Kemikalieplan	78
Dubbdäcksavgift	79
Förorenade områden	79
Rent vatten	79
Minskad nedskräpning	79
Färre skadedjur	80
Servicenämnden	81

Socialnämnden	82
Kristdemokraterna vill:	82
Barn och ungdom	82
Föräldrastöd	82
Familjehem	83
Ensamkommande flyktingungdomar	83
Barn- och ungdomsprostitution	84
Ungas psykiska ohälsa	84
Insatser för kvinnofrid och mot våld i nära relationer	84
Funktionsnedsättning	84
Socialpsykiatri	85
Hemlöshet	86
Fattiga EU-medborgare och tiggeri	86
Missbruk	87
Drog- och brottsförebyggande arbete	88
Civila samhället	88
Ekonomiskt bistånd	88
Socialsekreterare	89
Forskning och utveckling	89
Utveckling av e-tjänster	89
Uppföljning	90
Stadsbyggnadsnämnden	91
Kristdemokraterna vill:	91
Ökat bostadsbyggande	91
Promenadstaden	92
Gestaltning för trygghet	92
Ljusprogram	93

Balkonger	93
Parkeringsstal	93
Kajstrategi	93
Parker	93
Citys utveckling	94
Ytterstaden	94
Offentlig service	95
Bättre service och utvecklad organisation	95
Trafiknämnden	96
Kristdemokraterna vill:	96
Den växande staden	96
Tunnelbana, spårväg och buss	96
Kollektivtrafik på vatten	97
Bromma flygplats och östlig förbindelse	97
Ökad framkomlighet	97
Cykel	98
Ljusprogrammet	98
En ren och vacker stad	99
Levande gatumiljö	99
Tillgänglighet	100
Laddinfrastruktur	100
Trafiksäkerhet	100
Utbildningsnämnden	101
Kristdemokraterna vill:	101
Kunskapsskola	101
Värdegrundsarbete	102
Ledarskapets betydelse	102

Skickliga och engagerade lärare	103
Skolutbyggnad	104
Trygghet och studiero	104
Mobbning	105
Skolk	105
Föräldraansvar	105
Samverkan med universitet och näringsliv	106
Skola och socialtjänst	106
Elevhälsa	106
Studie och yrkesvägledning	107
Placerade barn	107
Nyanlända	107
Skolidrotten	108
Skolmaten	108
IT i skolan	108
Förskola	108
Övergång mellan förskola och skola	109
Syskonförtur	110
Språkets betydelse	110
Kultur	110
Grundsärskola	110
Gymnasiesärskola	111
Fritidshem och öppen fritidsverksamhet	111
Yrkesförberedande utbildning	112
Hemmasittare	112
Äldrenämnden	113
Kristdemokraterna vill:	113

Underlätta valfriheten	113
Höjd kvalitet inom äldreomsorgen	114
Boendegaranti och generösare biståndsbedömning inom hemtjänsten	115
Näringsrik och god mat	115
Frivilligorganisationernas betydelse	116
Ensamhet	116
Utbildningssatsningarna fortsätter	116
Omsorgsvårdar och ungdomsbesök	117
Trygghet	118
Utevistelser	118
Anhörigstöd	118
En mångfald av äldreboenden	119
Trygghetsjouren	120
Ledarskap inom äldreomsorgen	120
Värdighetsgarantier	120
Teknikutveckling	120
Överförmyndarnämnden	121
Nämndens uppgifter	121
Central medelsreserv	122
BOLAG INOM STOCKHOLMS STADSHUS AB	124
Koncernen Stockholms Stadshus AB	124
Bostadsbolagen	126
Gemensamt för de tre bolagen	126
Kristdemokraterna vill att bolagen ska	126
Uppdrag	127

AB Svenska Bostäder	129
Bolagets mål och uppgifter	129
Ägardirektiv för 2017-2019	129
AB Familjebostäder	130
Bolagets mål och uppgifter	130
Ägardirektiv för 2017-2019	130
AB Stockholmshem	131
Bolagets mål och uppgifter	131
Ägardirektiv för 2017-2019	131
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	133
Bolagets mål och uppgifter	133
Ägardirektiv för 2017-2019	133
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	135
Bolagets mål och uppgifter	135
Ägardirektiv för 2017-2019	135
Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)	136
Bolagets mål och uppgifter	136
Utbyggnad av skolor och förskolor	136
Klotter och skadegörelse	136
Tillgänglighet	136
Lokalanvändning efter skoltid	136
God inomhusmiljö	137
Ägardirektiv för 2017-2019	137
Stockholm Vatten och Avfall AB	138
Kristdemokraterna vill:	138
Bolagets mål och uppgifter	138
Ägardirektiv för 2017-2019	138

Stockholms Hamn AB	140
Kristdemokraterna vill:	140
Bolagets mål och uppgifter	140
Ägardirektiv 2017-2019	141
AB Stokab	142
Bolagets mål och uppgifter	142
Ägardirektiv 2017-2019	142
Stockholms Stads Parkerings AB	143
Kristdemokraterna vill:	143
Bolagets mål och uppgifter	143
Ägardirektiv för 2017-2019	143
Stockholms Stadsteater AB	145
Kristdemokraterna vill:	145
Bolagets mål och uppgifter	145
Ägardirektiv för 2017-2019	145
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	147
Bolagets mål och uppgifter	147
Ägardirektiv för 2017-2019	147
Stockholm Business Region AB (SBR)	148
Bolagets mål och uppgifter	148
Servicegaranti	149
Ägardirektiv för 2017-2019	149
S:t Erik Försäkrings AB	151
Bolagets mål och uppgifter	151
Ägardirektiv för 2017-2019	151
S:t Erik Livförsäkring AB	152
Bolagets mål och uppgifter	152

Ägardirektiv för 2017-2019	152
S:t Erik Markutveckling AB	153
Bolagets mål och uppgifter	153
Ägardirektiv för 2017-2019	153
Intressebolag i Stockholms Stadshus AB	154
Mässfastigheter i Stockholm AB	154
Bolagets mål och uppgifter	154
Ägardirektiv för 2017-2019	154
AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad	155
Bolagets mål och uppgifter	155
Ägardirektiv för 2017-2019	155
Stockholms stads organisering i kommunalförbund	156
Storstockholms brandförsvar (SSBF)	156
BILAGOR	157

Den uppmärksamma läsaren kommer att notera följande:

I de Excel-mallar vi tillhandahållits har det smygits in några fel.

1. Samtliga tabeller anger fel årtal för KS förslag till budget.
Det ska vara: "Kommunstyrelsens förslag till budget 2017".
2. I investeringstabellerna på flera nämnder står det "kostnader/intäkter"
Det ska vara "utgifter/inkomster", både avseende specifikation av avvikelser och i kolumnrubrikerna.

Vi ber om överseende med detta!

/Kristdemokraterna i Stockholms stadshus

INLEDNING

Tillit, frihet och ansvar

Kristdemokraternas politik kombinerar personlig frihet och socialt ansvar. Vårt mål är ett samhälle där friheten att forma sitt eget liv går hand i hand med ansvaret för sin medmänniska. Vi vill bygga ett samhälle som håller samman och där människor känner trygghet och gemenskap. Varje människa ska ha en hög grad av personlig frihet genom att människor självständigt ges möjlighet att välja skola, vårdcentral och äldreboende. Skatten ska vara låg, vilket ökar friheten och det egna handlingsutrymmet. Vi tror på människans förmåga, mer än på politikens.

Samhället ska ta ett socialt ansvar för människor som av olika anledningar behöver stöd och hjälp. Det unika och okränkbara människovärdet är den kristdemokratiska ideologins kärnpunkt.

Valfrihet

All välfärdsverksamhet i Stockholms stad ska hålla hög kvalitet. Det är avgörande att såväl kommunal som privat verksamhet granskas noggrant. Vi välkomnar privata, ideella och kooperativa alternativ.

Mångfalden av aktörer inom välfärden har ökat kvaliteten och förbättrat verksamheterna. Valfriheten har skapat alternativ som är tillgängliga för alla, inte bara för personer med höga inkomster. Varje människa har unika önskemål och förutsättningar. Utan konkurrens får vi ingen verklig valfrihet och valmöjligheterna blir betydligt färre.

Vi ser med stor oro på att den rödgrönrosa majoriteten succesivt minskar valfriheten inom välfärden.

Barn och unga

I stort får barn och unga det ekonomiskt allt bättre i Sverige. Samtidigt vet vi att många mår dåligt och att den psykiska ohälsan är alltför omfattande. Familjen, barnomsorgen, skolan och samhällets normer och värderingar är avgörande för barns och ungas uppväxtvillkor.

Barnomsorgen finns till för barnen och inte tvärtom. Föräldrar ska kunna välja den barnomsorg som är bäst för deras barn. Det kan handla om både förskola och pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare, flerfamiljssystem eller egen omsorg.

Kristdemokraterna vill minska barngruppernas storlek i förskolan till max tolv barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) och max 15 barn i övriga grupper. Små barn mår bäst i små grupper och därmed små anknytningssammanhang. Mindre barngrupper ger mer tid för barnen och innebär att fler barn blir sedda, bekräftade och känner sig trygga. Det pedagogiska uppdraget blir också lättare att klara av om barngrupperna är små.

Kristdemokraterna vill ha en skola som förmedlar både kunskaper och normer. Undervisningen fungerar bäst i en trygg miljö. Därför ska nolltolerans gälla mot alla former av mobbning och trakasserier. Bra ledarskap och skickliga lärare är en av de viktigaste faktorerna för att nå framgång i skolan. Kristdemokraterna vill därför ge högre löner till skickliga lärare, erbjuda kontinuerlig fortbildning och minska administrationen. Elever ska fritt kunna välja skola i Stockholm.

Äldre

Äldreomsorgen ska präglas av personligt inflytande, trygghet och respekt. Respekten för äldre människors integritet och självbestämmande kräver att valfrihet präglar utformningen av det stöd som ges. Värdighet och trygghet ska vara utgångspunkten. Äldreomsorgens kvalitet ska vara hög i alla delar av staden.

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och vill klara sig själva. Men det finns också ett stort antal äldre som i olika utsträckning behöver omsorg och vård. En av stadens huvuduppgifter är att ge stöd till äldre som är i behov av hjälp. Staden ska arbeta för ökad trygghet för äldre genom uppsökande och förebyggande arbete. Likaså är viktiga fokusområden för omsorgsverksamheterna att skapa livskvalitet för de äldre genom vardagsrehabilitering och genom ett rikt socialt innehåll i verksamheten. För att säkerställa att den enskildes behov tillgodoses ska äldreomsorgen ha ett gott samarbete med landstingets hälso- och sjukvård.

Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor och upphör inte vid en viss ålder. Äldre människor har olika behov och önskemål. Därför är det centralt att staden erbjuder en mångfald av äldreomsorgsutförare med olika inriktningar och arbetssätt. Det är mycket beklagligt att den rödgrönrosa majoriteten successivt minskar valfriheten genom att motarbeta och stoppa boenden som inte drivs i egen regi.

För att öka tryggheten för äldre personer vill Kristdemokraterna införa en äldreboendegaranti. Det innebär att personer över 85 år och som känner oro, otrygghet eller ensamhet har rätt att få plats på ett äldreboende. Kristdemokraterna vill även se en generösare biståndsbedömning inom hemtjänsten.

Bostadsbyggande

I takt med att Stockholm växer ställs krav på att fler bostäder byggs. Staden har antagit en ambitiös målsättning om minst 140 000 nya bostäder mellan åren 2010 och 2030. Kristdemokraterna höjer bostadsmålet från 40 000 till 50 000 nya bostäder till 2020. För att klara detta mål är det viktigt att staden håller en hög takt för markanvisningar. Därför föreslår vi att målet för markanvisningar höjs till 10 000 per år redan år 2016. Genom att bygga tätt och urbant i större delar av staden uppnår vi de fastställda målen snabbare.

År 2020 beräknas Stockholm ha en miljon invånare. Inte minst behöver fler bostäder för unga byggas. Kristdemokraterna vill därför halvera tomträttsavgälden för hyresrätter upp till 35 kvadratmeter, vilket skulle uppmuntra byggföretag att bygga mindre hyresrätter som unga har råd att bo i. Därutöver vill vi att

parkeringsstalet för lägenheter under 35 kvadratmeter ska vara 0,2. Det skulle sänka kostnaderna för att bygga små lägenheter samtidigt som det ger långsiktiga spelregler för byggindustrin. Dessa reformer skulle även kunna komma äldre till del då de bland annat på grund av tillgänglighetsskäl kan behöva flytta till ett nytt boende till rimlig kostnad.

Vi vill att fler arkitekttävlingar utlyses med låg hyra som en avgörande faktor för utfallet. Beståndet på bostadsmarknaden ska vara blandat, med såväl hyresrätter som bostadsrätter och ägarlägenheter. Därför ska ombildning från hyresrätter till bostadsrätter genomföras i stadsdelar där andelen hyresrätter är stor.

Tillväxtstaden

Den rödgrönrosa majoriteten bedriver en kortsiktig ekonomisk politik som tydligt riskerar att urholka Stockholms soliditet och försvaga dess finansiella ställning. Det är ekonomiskt oansvarigt att höja skatten, kraftigt öka investeringstakten och samtidigt minska intäkterna från realisationsvinster och markförsäljningar. Resultatet kommer att bli en kommunkoncern med påtagligt försvagad soliditet och ökad skuldbörda. Detta riskerar i sin tur att hota välfärdens verksamheter.

Stockholm ska tydligt präglas av arbetslinjen. Alla som kan arbeta och försörja sig själva måste ges förutsättningar att göra det utifrån sin egen förmåga.

Stockholm ska förbli en av de mest innovativa städerna i världen. Vi ska fortsätta erbjuda öppna data vilket skapar smarta innovativa lösningar. Staden ska ha ett nära samarbete med näringsliv och universitet.

Kristdemokraterna vill förbättra företagsklimatet och få Stockholm att åter klättra i företagsklimatrankningen bland annat genom att erbjuda ”en väg in” för samtliga företag. Vi vill utreda hur en servicegaranti för företag och medborgare kan införas där staden ger ekonomisk kompensation om garantin inte uppfylls.

Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft och framtidsvillkor. Stockholm ska vara den mest attraktiva staden och regionen för företag att etablera sig i framför andra städer i Europa. Berörda nämnder och bolag ska i sitt dagliga arbete verka för att skapa förutsättningar för nya etableringar.

Kollektivtrafiken i Stockholm måste byggas ut ytterligare. Inom ramen för den pågående Sverigeförhandlingen är det särskilt angeläget med en tunnelbaneförbindelse över Saltsjö-Mälarsnittet, väster om Slussen. Vidare behöver en östlig förbindelse byggas. Det skulle skapa ökad framkomlighet och bättre möjligheter för regional utveckling. En östlig förbindelse avlastar även innerstaden från trafik.

Avtalet om Bromma flygplats, som löper till 2038, måste respekteras. Det faktum att den rödgrönrosa majoriteten har öppnat upp för att Bromma flygplats kan komma att stängas innan avtalet löper ut har skapat en oro inom näringsli-

vet. Bromma flygplats är viktig för arbetsmarknaden och tillväxten i såväl Stockholmsregionen som i flera kommuner i landet.

Den rödgrönrosa majoriteten tycks vara övertygad om att det finns ett statistiskt samband mellan högre skatter och bättre välfärd. Men så är det inte. Sambandet finns istället mellan ökad sysselsättning och bättre välfärd.

Kommunalskatten ska vara låg. Kristdemokraterna beklagar de senaste årens skattehöjningar. Målet är att så snabbt som möjligt sänka skattetrycket till 2014 års nivå.

För 2017 sänker vi skatten med 40 öre vilket ger en skattesats på 17:50. Därutöver föreslår vi att begravningsavgiften sänks från 7,5 öre till 6,5 öre.

En sammanhållen stad

Samtidigt som Stockholm har en stark arbetsmarknad och god tillväxt finns det områden där arbetslösheten är alltför hög och där utmaningarna som social oro, utanförskap och brottslighet är stora. För att skapa en mer sammanhållen stad krävs satsningar inom en rad områden.

Staden ska via nämnder och bolag fortsätta att bidra till fler arbetsplatser i ytterstaden genom att verksamheter flyttar från innerstaden till ytterstaden. Alliansen fattade under sin tid i majoritet beslut om flytt av åtta kommunala förvaltningar och bolag från innerstaden till ytterstaden. Den rödgrönrosa majoriteten har dessvärre stoppat flera av de planerade flyttarna, vilket påverkar arbetsmarknaden och tillväxten i ytterstaden negativt. Det är en sak att tala vackert om en sammanhållen stad och behovet av utveckling av ytterstaden, en annan sak att visa ledarskap och genomföra de beslut som krävs.

Genom överdäckningar kan vi utveckla staden och binda samman stadsdelar. Vår ambition är att Södertäljevägen däckas över mellan Liljeholmen och Årstadal, vilket skulle skapa möjligheter att bygga till exempel bostäder, arbetsplatser och rekreationsytor.

Trygghet och säkerhet

Samtidigt som Stockholm är en trygg stad vet vi att inte minst kvinnor och äldre undviker vissa platser och områden under kvällar och nätter. Kristdemokraterna vill ha fler mobila och lokala poliskontor där polisen har en tydlig lokal förankring. Vi vill också sätta upp kameror på fler brottsutsatta platser.

Det krävs att fler arbetstillfällen skapas i hela staden och att vi arbetar strukturerat och med evidensbaserade metoder för att fånga upp ungdomar som riskerar att hamna i utanförskap och i kriminella ungdomsgäng. Stockholms stad ska kontinuerligt åtgärda och förbättra belysningen i hela staden och hålla efter nedskräpning, vandalisering och skadegörelse. Personer som medvetet skräpar ner ska bötfällas.

Kristdemokraterna vill att nolltoleransen mot klotter återinförs. Det är inte minst viktigt mot bakgrund att klottret i staden ökar. Kristdemokraterna vill inte ha lagliga graffitiväggar. Det behövs också fler åtgärder mot nedskräpning.

Papperskorgarna behöver bli fler och större och möjligheten att källsortera ska förbättras.

Fattiga EU-medborgare

De senaste åren har allt fler fattiga EU-medborgare kommit till Stockholm för att tigga. Stockholm ska hjälpa personer från andra kommuner eller länder som befinner sig i akuta nödsituationer. Stockholms stad har därför särskilda boendeplatser som tillfälligt erbjuds fattiga EU-medborgare. Vi kan dock inte acceptera att olagliga bosättningar etableras. Det är därför rätt att genomföra avhysningar. Svensk lag gäller i Sverige och den gäller för alla som vistas här. Vi kan omöjligt ha parallella lagsystem. Avhysningsprocessen drar dock ofta ut på tiden och behöver bli snabbare och mer effektiv. Det är inte rimligt att en och samma person blir avhyst vid flera tillfällen från i princip samma plats. Ett beslut om avhysning måste därför gälla ett större område.

Kristdemokraterna vill dessutom att Stockholms stad ser över möjligheten att inrätta lämpliga vänorter i Rumänien och Bulgarien. Därmed kan vi bidra till att bygga upp bättre fungerande samhällen med skola och socialtjänst.

Våldsbejakande extremism

Kristdemokraterna välkomnar att Stockholms stad har tagit fram en strategi mot våldsbejakande extremism. Vi är dock kritiska till innehållet och efterfrågar en tydlig handlingsplan som specifikt gäller frågan om våldsbejakande islamistisk extremism.

En portalparagraf i handlingsplanen ska vara att inrätta en länsgemensam avhopparverksamhet för våldsbejakande islamistiska extremister. Här kan Fryshusets exit-verksamhet vara en förebild. Det är dessutom nödvändigt att bygga upp en struktur för hur eventuella avhoppare kan användas i arbetet med att omvända radikaliserade ungdomar. Teologiskt insatta personer behöver delta i arbetet med att avradikalisera islamistiska extremister och personer som visar intresse för denna typ av organisationer.

En annan viktig åtgärd är att inrätta ett samverkansorgan, där skola, polis, socialtjänst, fritidsgårdar och säkerhetspolis kan samarbeta strukturerat. Satsningar på sociala insatsgrupper, det civila samhället och långsiktiga sociala investeringar i ytterstaden är andra frågor som är viktiga att prioritera.

En tillgänglig stad

Tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning ska förbättras. Tillgänglighet ska ses ur ett brett perspektiv. Det handlar inte enbart om fysisk tillgänglighet, utan också om delaktighet i samhället, att kunna ha en aktiv fritid och att vara välkommen på arbetsmarknaden. Fler personer ska kunna gå från daglig verksamhet till ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Utbyggnaden av antalet bostäder för personer med funktionsnedsättning ska öka.

Nyanlända

Kristdemokraterna värnar en hållbar migrationspolitik som bygger på öppenhet, respekterar asylrätten och värnar de värden och principer som skyddsgrunderna

bygger på. Det är viktigt att Sverige, idag och i framtiden, ger skydd till de som flyr undan förföljelse, krig och förtryck och att detta sker på ett sätt så att Sverige klarar integrationen av nyanlända på ett bra sätt.

I och med den nya bostättningslagen ska Stockholm ge bostad åt flera tusen nyanlända.

Detta är givetvis en stor utmaning för staden och samtliga berörda aktörer måste bidra till att möjliggöra detta åtagande. Det är ytterst beklagligt att statens egna myndigheter försvårar etablering av tillfälliga boendelösningar. De bostäder som erbjuds ska vara både kostnadseffektiva och integrationsfrämjande.

Kristdemokraterna vill införa obligatorisk samhällsorientering för alla nyanlända. Det är avgörande att nyanlända får goda kunskaper om de grundläggande värderingar som genomsyrar det svenska samhället. Samhällsorienteringen ska tydligt belysa värdet av demokrati, jämställdhet, yttrandefrihet och vikten av att acceptera olikheter. Utöver detta är goda kunskaper i det svenska språket nödvändigt för etablering på arbetsmarknaden och i samhället i stort.

Vi vill öka kompetensen kring validering av nyanländas utbildning och yrkeserfarenhet, i syfte att förenkla inträdet på arbetsmarknaden. Vidare ska undervisningen i svenska för invandrare individualiseras och utbildningen kombineras med praktik i syfte att förbättra kontakterna med näringslivet.

Kristdemokraterna utökar dessutom fadderverksamheten för nyanlända och har avsatt medel för detta ändamål.

Civila samhället

Samhället är så mycket mer än politiken och det offentliga i stort. Det civila samhället med den ideella sektorn är en viktig del av vår stad. Stockholm skulle vara en fattigare stad utan alla föreningar och verksamheter som fångar upp och engagerar människor, demokratiserar och skapar en känsla av samhällsgemenskap och tillhörighet. Kristdemokraterna vill satsa på det civila samhället och värnar ett gott samarbetsklimat. Stadens överenskommelse med den idéburna sektorn är viktig i detta sammanhang.

Kristdemokraterna värnar politikens gränser. Beslut som enskilda och familjer självständigt kan fatta ska inte styras av politiker.

Stockholm den 26 oktober 2016

Erik Slottnér
Gruppledare, Kristdemokraterna i Stockholms stadshus

NÄMNDER OCH STYRELSER UTOM ROTELINDELNING

Kommunstyrelsen m.m.

Stockholms snabba tillväxtkraft ställer höga krav på god beredskap vad gäller utbyggnaden av bostäder, arbetsplatser, skolor, idrott, kultur, omsorg och service. Det ställer också höga krav på flexibilitet och lyhörddhet för nya planeringsförutsättningar samt förmåga att kunna anpassa sig efter dessa. Kommunstyrelsen har ett viktigt ansvar i detta arbete.

Ökat bostadsbyggande

I takt med att Stockholm växer ställs krav på att fler bostäder byggs. Staden har antagit en ambitiös målsättning om 140 000 nya bostäder mellan åren 2010 och 2030. Kommunstyrelsen ska, i samverkan med berörda nämnder, ta initiativ till ett regionalt samarbete kring plan- och miljöfrågor kopplat till plan- och byggprocessen. Tillämpning av industribuller utomhus i planeringen och gemensam standard för att ställa enhetliga byggkrav är exempel på områden där ett länsgemensamt förhållningssätt kan bidra till ett ökat byggande och kortare planeringsprocess. Stadsledningskontoret ska också särskilt stötta berörda nämnder i syfte att markanvisningstakten och detaljplanehanteringen sker i sådan takt att det övergripande bostadsmålet uppnås.

Kunskapsstad

För att utveckla Stockholm till en kunskapsstad behövs fler studentbostäder. Kommunstyrelsen ska samordna detta arbete med berörda nämnder. Kommunstyrelsen ska aktivt bidra till att främja utvecklingen av Stockholm som en kunskapsregion och företagsstad. Staden medverkar i flera strategiska samarbeten tillsammans med flera av regionens lärosäten och aktörer såsom Kungliga Tekniska Högskolan, Karolinska Institutet, Stockholms universitet, Södertörns högskola, Stockholms läns landsting och länsstyrelsen.

Kompetensförsörjning

Kommunstyrelsen ansvarar för att staden ska ha ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor samt utarbetar och genomför insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen. Insatser för utveckling av dagens och morgondagens chefer är prioriterade. Stadens samlade arbete med personalfrågor ska underlättas genom enhetliga och effektiva processer och verktyg som förenklar chefernas vardag.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare. Inom flera av kommunens kärnområden råder det idag stor personalbrist och personalrekryteringen har blivit en allt större utmaning. Att vara en attraktiv arbetsgivare är ett sätt att både behålla och rekrytera ny personal.

Stadens traineeprogram för akademiker ska fortsätta. Ett antal traineeplatser i programmet ska erbjudas akademiker med funktionsnedsättning. Stadens chefsprogram ska bidra till att höja kompetensen om olika funktionsnedsättningar.

Personalpolicy

Stockholms stads personalpolicy är ett stadsinternt styrdokument inom personalområdet. Den är gemensam och övergripande för alla Stockholms stads nämnder och i tillämpliga delar även för stadens bolag. Majoriteten har infört ett ”ska”-krav i stadens upphandlingspolicy som lyder ”Leverantören ska i sin personalpolicy följa Stockholms stads personalpolicy. Utföraren garanterar att dess underleverantörer uppfyller motsvarande krav.” Därmed vill majoriteten tvinga Stockholms stads personalpolicy på externa leverantörer. Politiken skulle därmed bestämma villkoren för privata företag. Det är ett uttryck för försök till smygsocialisering av privata företag och verksamheter. Att tvinga externa leverantörer att leva upp till fullständigt inadekvata krav och formuleringar ur ett stadsinternt styrdokument är ett sätt att försvåra för privata aktörer att bli leverantörer åt staden och därmed minska valfriheten för stockholmarna. Förfrågningsunderlagets punkt 1.6.7 hade den tidigare formuleringen ”Leverantören bör, vid nyanställning av personal eftersträva att följa Stockholms stads policy och iaktta behovet av jämställdhet och mångfald.” Kristdemokraterna vill återinföra den formulering, som är helt i linje med Stockholms stads personalpolicys andemening beträffande det viktiga arbetet med jämställdhet och mångfald.

Innovationer

För att Stockholm ska behålla och stärka sin position i den globala konkurrensen behövs ett fortsatt gott innovationsklimat med goda möjligheter till kommersialisering. Staden ska i samarbete med näringslivet och övriga berörda aktörer arbeta för att skapa innovativa former för samverkan. För att driva på utvecklingen ska staden arbeta med innovationsupphandling och tillgängliggörande av offentlig data samt verka för att tillväxt drivande kompetensnoder utvecklas.

Tillgänglighetsarbete

Stockholm ska vara en tillgänglig stad. Enkelt avhjälpna hinder ska snabbt och effektivt åtgärdas och stadens webbplats för felanmälan ska fortsatt marknadsföras som en kanal för anmälan om otillgänglighet i staden. Övriga brister som finns i tillgängligheten när det gäller utemiljön och i stadens fastigheter ska avhjälpas. I planering av nya stadsdelar och nya byggnader för offentlig service ska tillgänglighetsperspektivet finnas med.

Tillgänglighet handlar inte bara om fysisk tillgänglighet, utan också om delaktighet i samhället, att kunna ha en aktiv fritid, att vara välkommen på arbetsmarknaden och om att se människors förmågor istället för oförmågor.

Kommunstyrelsen ska, i samråd med funktionshinderombudsmannen, säkerställa att Stockholms stads hemsida innehåller god information om tillgänglighet.

Stadsledningskontoret ska utreda hur Stockholm kan utvecklas som turistmål för personer med funktionsnedsättning. Kristdemokraterna vill se till att det är enkelt att få all information om staden och kunna planera sin resa utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

Under 2017 ska S:t Julianpriset delas ut.

Ytterstadsutveckling

Genom samordnade satsningar inom målområdena boende och stadsmiljö, trygghet i vardagen, skola och utbildning samt jobb och företagande ska stadsdelarna i Järva, Hässelby-Vällingby och Söderort utvecklas mot ökad ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Fokus ska läggas på att förbättra resultaten i skolan samt på att öka insatserna för att fler ska försörja sig på ett eget arbete.

Ansvar för samordning av ytterstadsutvecklingen och för uppföljning och utvärdering ligger hos kommunstyrelsen. Ansvar för genomförande ligger hos nämnder och bolag. Nydanande projekt som syftar till att uppnå målen ska kunna beviljas ekonomiska medel. Arbetet med att göra Stockholm attraktivt i alla dess delar sker långsiktigt och i dialog med de boende. Boendediologerna ska fortsätta och samtliga berörda nämnder och styrelser ska vara delaktiga och medverka till att de boende får en god återkoppling, och till att relevanta insatser görs utifrån dialogernas resultat. En viktig del i ytterstadsutvecklingen är att lyfta fram de boendes uppfattningar och önskemål samt identifiera det som behöver åtgärdas.

Lokal utveckling bygger på lokal samverkan och den ska stödjas såväl i Järva som i Söderort och Hässelby-Vällingby. I dessa områden är fler arbetsplatser och företagsetableringar angelägna och stadens styrelser och nämnder ska underlätta en sådan utveckling. Den flytt av bolag och förvaltningar som Alliansen påbörjade under mandatperioden 2010-2014 ska fortsätta. Det är viktigt för levande och välmående stadsdelar.

Fler jobb och ökat företagande är ett av de viktigaste uppdragen inom ytterstadsarbetet, liksom skolor av god kvalitet med hög måluppfyllelse. Särskilda insatser måste vidtas i skolor med stor andel elever som inte når kunskapsmålen.

Ideella föreningars engagemang är av stor vikt för att lyfta ytterstaden och för att erbjuda människor gemenskap. Staden ska lägga särskilt fokus på att stötta de föreningar som främjar integration och arbetar för att nå ut till bredare målgrupper med sin ordinarie verksamhet.

Ytterstadsarbetet är dock inte beroende av ett särskilt utskott. Kristdemokraterna avvisar därför ett särskilt demokrati- och ytterstadsutskott. Av samma skäl är vi kritiska till Rådet för mänskliga rättigheter och föreslår därför att rådet avvecklas. Frågor om mänskliga rättigheter måste genomsyra de olika verksamheterna och kan inte förpassas till ett eget råd.

Sammanlagning av stadsdelar

Kristdemokraterna vill minska antalet stadsdelsnämnder från fjorton till nio. Ett mål med minskningen är att få mer jämnstora stadsdelar, en rättvisare bistånds-

bedömning och en effektivare förvaltning med minskade kostnader för administration. Detta kan ske genom en sammanslagning av förslagsvis Hägersten-Liljeholmen med Skärholmen och Älvsjö, Farsta med Skarpnäck, Bromma med Hässelby-Vällingby samt Spånga-Kista med Rinkeby-Tensta.

Skolplanering för ett växande Stockholm

Antalet barn och elever ökar kraftigt de kommande åren. För att stärka samplaneringen av ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor finns en särskild skolplaneringsansordnare inom kommunstyrelsen med det övergripande ansvaret att åstadkomma en mer effektiv samverkan mellan berörda parter. Kommunstyrelsen ska i det fortsatta arbetet med förskole- och skolutbyggnad hitta metoder för att minska byggkostnader i syfte att undvika att en allt för stor del av produktionskostnaden läggs på hyran. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för en tillväxt av fristående alternativ i skolplaneringen.

Äldreboendeplanering

En bit in på 2020-talet kommer behovet av äldreboendeplatser återigen att öka. Behovet återspeglas i hela staden. Kommunstyrelsen ska vara äldrenämnden och Micasa behjälplig med planering om var dessa nya bostäder ska byggas, för vilken målgrupp och hur bostäderna ska vara utformade. Det är viktigt att äldreboendena anpassas efter framtida äldres behov. Det finns mycket forskning inom området bland annat kring hur man kan undvika fallolyckor och brandskador, denna kunskap måste tas i beaktande.

HBTQ-policy

Såväl invånare som anställda i Stockholms stad ska bli bemötta med respekt och kunskap oavsett sexuell läggning. Staden ska implementera den av Alliansen beslutade HBTQ-policyn för att stärka HBTQ-kompetensen på olika nivåer i staden och motverka diskriminering och kränkande behandling av HBTQ-personer.

Servicegaranti

Medborgare och näringsliv ska kunna lita på att kommunen ger god service och utför tjänster inom utlovad tid. Exempelvis finns det regler som säger att bygglov ska behandlas inom tio veckor och att en förskoleplats ska erbjudas inom tre månader från ansökningsdagen. Det är dock en brist att det inte finns ett system för vilka följderna blir om staden inte håller utlovade tidsramar. Kristdemokraterna vill därför införa en servicegaranti för företag och medborgare där staden ger ekonomisk kompensation i de fall garantin inte uppfylls. Servicegarantin ska fastställa inom vilken tid olika tjänster ska utföras och vad konsekvenserna blir, för stadens del, om en tjänst inte levereras inom utsatt tid.

Våldsbejakande extremism

Stockholms stad har en nyckelroll i arbetet med att förebygga radikaliserings och extremism. Kristdemokraterna vill ha en tydlig handlingsplan mot våldsbejakande extremism. Strategifasen borde vara över för länge sedan. En portalparagraf i handlingsplanen ska vara att inrätta en länsgemensam avhopparverksamhet för våldsbejakande islamistiska extremister. Här kan Fryshuset exit-verksamhet vara en förebild. Det är

dessutom nödvändigt att bygga upp en struktur för hur eventuella avhoppare kan delta i arbetet med att omvända radikaliserade ungdomar. En annan viktig åtgärd är att inrätta ett samverkansorgan, där skola, polis, socialtjänst, fritidsgårdar och säkerhetspolis kan samarbeta strukturerat. Stockholms stad behöver exempelvis bygga upp ett kontaktnät med imamer och andra religiösa ledare som kan bidra i arbetet med att motverka våldsbejakande islamistisk extremism.

Det behövs en tydlig plan för hur man kan avradikalisera personer för att på så sätt få dem att kunna fungera i samhället igen. Kristdemokraterna avsätter därför två miljoner kronor för att starta upp exit-verksamhet för att avradikalisera islamistiska extremister.

Nyanlända

Flyktinginvandringen har under en tid varit mycket hög i Sverige. Stockholms stad ska ta sitt ansvar att ge flyende en möjlighet att integreras i det svenska samhället. Genom att bereda plats för tillfälliga bostäder kan vi klara en hög ansträngning men temporära lösningar är alltid att föredra framför tillfälliga. Stora anläggningar ska undvikas och flyktingar ska placeras över hela staden. Det ska inte råda något tvivel om vilka värderingar som gäller i Sverige. I all upphandling av olika verksamheter som rör flyktingmottagandet ska detta vara tydligt specificerat och kontinuerlig uppföljning måste ske. Samhällsorienteringen för nyanlända är en viktig del för att förstå det svenska samhället, andelen som slutför kursen måste öka.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslag till budget 2017 för **Kommunstyrelsen** m.m. godkänns.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisionsred. Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgets mål och indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Revisorskollegiet** godkänns.

Valnämnden

Nämndens uppgifter

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till EU-parlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar. Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Valnämnden** godkänns.

STADSDELSNÄMNDERNA

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämnderna har en viktig roll i staden genom att vara en länk mellan stadens centrala nämnder och det lokala samhället samt ansvara för dialog mellan medborgare och stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, barn, kultur och fritid. Stadsdelsnämnderna ansvarar också för stadsmiljöarbete, viss tillsynsverksamhet, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Stadens sju jobbtorg samt två jobbtorg Unga förstärker stadsdelsnämndernas arbete för att öka sysselsättningen och minska bidragsberoendet.

Kristdemokraterna avvisar majoritetens intentioner att införa direktvalda stadsdelsnämnder.

Det är viktigt att regelbundet se över stadsdelsnämndernas uppgifter och struktur.

Resursfördelningen till stadsdelsnämnderna

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningens struktur. Det ger stadsdelsnämnderna frihet att själva välja sin organisation. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen inkluderas samtliga löpande kostnader för att bedriva en verksamhet inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.

Stadsdelsnämnderna ska utifrån att Stockholm växer klara framtida volymförändringar med hög kvalitet inom verksamheterna utifrån de ramar som volymförändringarna ger, men i övrigt med befintliga resurser. Stadsdelsnämnderna ska samverka i syfte att lära av varandra, sprida goda exempel och utveckla effektiviteten.

Barnomsorg och förskola

Kristdemokraterna vill:

- Att barngruppernas storlek ska vara högst tolv barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) och högst femton barn i grupperna för de äldre barnen (4-5 år)
- Att stadsdelarna tydligt informerar om olika barnomsorgsalternativ
- Att fristående och kommunala alternativ ska behandlas lika
- Att stadsdelarna arbetar aktivt för att rekrytera fler dagbarnvårdare

I förskolan ska barnen lägga grunden till ett livslångt lustfyllt lärande, kunna leka, känna trygghet och inhämta kunskaper och värden. Stockholms barn ska erbjudas en förskola och skola i världsklass. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar, kommunala och fristående alternativ, där omsorg, kunskap och lärande står i fokus.

Planering av förskolor

Stockholm växer kraftigt och på flera platser är det nödvändigt att både bygga ut befintliga förskolor och skolor samt att bygga nya. Nämnden är ansvarig för att säkerställa att förskoleplatser finns att tillgå i såväl befintliga områden som exploateringsområden, men det är inte nödvändigt att nämnden ska driva de nya förskolorna. Staden ska i dialog med fristående aktörer även verka för fler fristående alternativ i förskole- och skolplaneringen. Det är angeläget att i samband med förskole- och skolutbyggnad verka för lägre byggkostnader för att på så sätt begränsa framtida hyreskostnader.

För att klara utbyggnaden av förskolelokaler ska alltid möjligheten att utnyttja skollokaler undersökas. Staden ska även samverka med fastighetsägare, näringslivet och andra aktörer för att hitta nya lösningar på behovet av förskolelokaler och platser. Staden ska ha en välkomnande attityd till förskolor på arbetsplatser om arbetsgivare visar intresse av att starta fristående arbetsplatsförskolor. Stadsdelsnämnden ska också verka för att successivt öka antalet förskolor med tillagningskök. Ansvaret att uppfylla barnomsorgsgarantin förutsätter att det finns en långsiktig och framsynt planering av förskolelokaler. Stadsdelsnämnderna har därmed en central roll för att säkra behovet av förskolelokaler i planeringen av nya stadsdelar och ska i det sammanhanget samarbeta med exploaterings- och stadsbyggnadsnämnderna.

Tydliga mål i förskolan

Förskolan bidrar till det livslånga lärandet. Stockholms förskolor ska erbjuda en verksamhet som är rolig, stimulerande och trygg. Tiden i förskolan ska vara en tid av omsorg och lek och av lustfyllt lärande och utgångspunkten ska vara varje barns förmåga, lust och vilja att lära. Stockholms stads förskoleprogram "Framtidens förskola" anger fokus för verksamheten i stadens förskolor. Förskolechefens ledarskap är av avgörande betydelse för förskolans kvalitet. Verksamhetens utveckling kräver ett pedagogiskt ledarskap, som långsiktigt och uthålligt skapar förutsättningar för att arbeta mot uppställda mål och driva ett systematiskt kvalitetsarbete.

Läroplanen för förskolan har förtydligats och kompletterats med nya mål när det gäller språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik. Förskolans pedagogiska uppdrag har förtydligats och även förskolläraernas ansvar. Arbetet med matematik och språkutveckling är även fortsättningsvis prioriterade områden där arbetet i förskolan ska fördjupas.

Lärandet förutsätter trygghet och omsorg. Den delen måste prioriteras när alltmer fokus läggs på det pedagogiska uppdraget. Föräldrar som har sitt tvååriga barn på förskolan bekymrar sig nog inte lika mycket för bristande matematik-kunskaper som för stora barngrupper och att barnet mår bra och känner sig tryggt. Därför vill Kristdemokraterna lyfta omsorgsperspektivet mer än vad som görs idag, samt satsa på mindre barngrupper.

Förskolans innehåll

Att delta i en pedagogisk verksamhet ger möjligheter att på ett tidigt stadium uppmärksamma barn med behov av särskilt stöd. Flera stadsdelsnämnder signalerar en stor ökning av förskolebarn i behov av särskilt stöd och det är därför viktigt att staden fortsatt skapar förutsättningar för att dessa barn får det stöd de behöver. Barn med läs- och skrivsvårigheter får större möjligheter att lära sig läsa och skriva om deras svårigheter uppmärksammas tidigt i livet. Förskolechefen ansvarar för att barn som behöver extra stöd får det och att det sker i samverkan med föräldrarna. Stödet ska utformas så att det stärker barnets egen lust att lära och utvecklas samt främjar inkludering i gruppen. Alla barn ska ha samma möjligheter till stöd oavsett om de går i kommunal eller fristående förskola.

Förskolans fysiska miljö ska väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande. Miljön både i förskolan och i dess närområde ska ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse. Utemiljön ska också ses som ett av förskolans pedagogiska rum. Det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs redan i förskoleåldern. Alla barn ska få god, varierad och näringsriktig mat i förskolan. Kristdemokraterna vill att den maten lagas i så stor utsträckning som möjligt i förskolornas egna tillagningskök.

Litteraturen ska ha en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion där högläsning är ett viktigt inslag. För att stödja och stärka förskolans arbete med barns språkutveckling ska lässatsningen i Stockholms förskolor fortsätta. Utbildningsnämnden ska i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och kulturnämnden inom projektet ”Stockholm högläser” fortsatt verka för att litteratur och läsning blir en än mer naturlig del i alla barns vardag.

Förskolan ska arbeta aktivt med jämställdhet. Alla barn oavsett kön ska få tillgång till alla de möjligheter och utmaningar som förskolan erbjuder. Barnen ska få bredda sina lekmönster och intressen och utvidga sina möjligheter att utvecklas och lära på alla områden.

Kultur i förskolan omfattar kultur för, med och av barn. Genom en strukturerad samverkan mellan förskolan och kulturlivet finns en unik möjlighet att säkra

barns kulturella delaktighet och eget skapande. Barnkulturplanen – Kultur i ögonhöjd – är en viktig del i detta arbete.

Ett utvecklingsområde för stadens förskolor är arbetet med flerspråkiga barn och mångkulturellt arbete. Det är angeläget att förskolan har en bra kompetens om barns språkutveckling och kan stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska. Barnen i förskolan ska mötas av ett förhållningssätt som innebär att de olika erfarenheter som barnen har med sig ska tas tillvara, samtidigt som det är viktigt att nyanlända barn i förskolan introduceras för svensk kultur och värdegrund. Vårt kulturarv erbjuder verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv och som kan bidra till en snabbare integration. En god förankring i den egna kulturen för de barn som är födda i Sverige gör det också lättare för människor att med öppet sinne möta människor från andra kulturer.

Mindre barngrupper

Förskolans organisation ska säkerställa att alla barn blir sedda och känner sig trygga, därför är det viktigt att beakta barngruppernas storlek. Små grupper är viktigt för att barn ska kunna knyta an och känna trygghet och arbetsro. Inte minst är detta viktigt för de yngsta barnen. Barn ska inte enbart kunna knyta an till vuxna, utan även till andra barn, och forskning har visat att den anknytningsprocessen blir bäst i små grupper. Antalet barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) ska därför inte vara större än tolv barn per grupp och grupperna för de äldre barnen (4-5 år) ska inte bestå av fler än femton barn. Kristdemokraterna specialdestinerar 40 miljoner kronor för detta ändamål. Det är ett rejält steg framåt i arbetet mot mindre barngrupper i förskolan.

Ökad valfrihet

Föräldrarnas val och önskemål påverkar inriktning och utbud av förskolor i Stockholm. Lika villkor ska råda för kommunala och fristående alternativ. Full etableringsfrihet ska gälla för fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Staden vill se en mångfald av utförare och olika pedagogiska verksamheter. För att ytterligare öka föräldrars valfrihet ska stadsdelsnämnderna uppmuntra och underlätta för enskilda aktörer att bedriva förskoleverksamhet i Stockholm och bland annat erbjuda flerfamiljssystem och pedagogisk omsorg. Föräldrar ska ha tillgång till god information om olika utförare och olika former av barnomsorg för att kunna göra ett aktivt val. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna verkar för att det ska finnas många alternativ att välja mellan och ett led i detta är att se över riktlinjerna och reglerna för den som vill bedriva pedagogisk omsorg. Barnomsorgspengen är ett kommunalt bidrag till den enskilda förskola, det fritidshem eller den pedagogiska verksamhet som föräldrar väljer. I och med att regeringen har avskaffat möjligheten till det kommunala vårdnadsbidraget arbetar Kristdemokraterna för att föräldrar som själva står för omsorgen för sina barn ska kunna få del av barnomsorgspengen. Enligt vårt förslag ska barnomsorgspengen för egna barn utgöra 90 procent av kommunens kostnad för en plats i pedagogisk omsorg. Det skulle både öka valfriheten för Stockholms barnfamiljer och skapa förutsättningar för mer tid för barnen.

Stockholms stad har en barnomsorgsgaranti som ger rätt till en förskoleplats inom tre månader. Det är viktigt att denna garanti efterlevs. Om den inte gör det ska ekonomisk ersättning utgå i enlighet med den servicegaranti som Kristdemokraterna vill införa. En ökad andel fristående förskolor ställer ökade krav på samverkan mellan stadsdelsnämnderna och de fristående förskolorna i stadsdelsnämndsområdet. I dag arbetar många stockholmare utanför traditionell kontorstid. Staden ska säkerställa att de som har ett fastställt behov av barnomsorg utanför stadens ramtider (06.30-18.30) får möjlighet till detta i enlighet med stadens gällande regelverk. Barnomsorg på obekvämlig arbetstid ska företrädesvis ges i hemmet.

Medarbetarnas kompetens

Barnkullarna i förskolan är fortsatt rekordstora varför frågan om kompetensförsörjning på det området aktualiseras i större omfattning än tidigare. Den som leder den dagliga verksamheten och har det pedagogiska ansvaret på en förskoleavdelning eller förskola ska vara förskollärare. För att genomföra läroplanens intentioner är det viktigt att stadsdelsnämnderna prioriterar arbetet med att öka andelen förskollärare. Barnskötare har en viktig roll att spela i förskolans verksamhet och ska ha goda möjligheter att utvecklas i sitt yrke.

För att trygga en fortsatt personalförsörjning är det därför viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder pedagogisk vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare. Även förskolans chefer ska kontinuerligt erbjudas möjlighet till kompetensutveckling. Utbildningsnämnden ska fortsätta satsningen på kompetensutveckling för barnskötare och förskollärare inom såväl kommunala som fristående förskolor. Satsningen ska löpande följas upp och utvärderas.

Samverkan

Stadens riktlinjer som förtydligar hur arbetet med barns övergång från förskola till skola optimeras ska fortlöpande aktualiseras. En god samverkan mellan förskola och skola är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Stadsdelsnämnderna har, i samverkan med utbildningsnämnden, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter. Stadens riktlinjer omfattar även fristående förskolor och skolor.

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och vårdnadshavare. Det är viktigt att föräldrar har kännedom om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling.

Resultatet av förskoleundersökningen ska vara vägledande i förskolans arbete med dokumentation, uppföljning och dialog.

Varje förskola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Stadsdelsnämndernas Verksamhet för barn, kultur och fritid

Kristdemokraterna vill:

- utöka de öppna förskolornas öppettider
- fortsätta att utöka antalet familjecentraler
- vidareutbilda fritidspersonal för tidig upptäckt av radikaliserings och extremism
- utöka stödet till fältassistenter

Staden ska i samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer erbjuda en mångfald av verksamheter för barn och unga. Det är viktigt att de unga själva är delaktiga i både planering av utbudet och genomförandet. Det är även angeläget att man i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar tar särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning som ska erbjudas att delta på lika villkor som alla andra, men också erbjudas aktiviteter anpassade specifikt för dem.

Kristdemokraterna beklagar att regeringen tagit bort möjligheten till fritidspeng. Det var en viktig och riktad insats för barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer. Kristdemokraterna vill att Stockholm inför en kommunal fritidspeng som kompensation för regeringens ambitionssänkning inom detta område.

Öppna förskolan

Den öppna förskolan är en uppskattad och efterfrågad verksamhet. Den erbjuder viktig stimulans och gemenskap till barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten och stöd och utbyte till föräldrar och dagbarnvårdare. Öppna förskolan kan med fördel bedrivas i samarbete med frivilligorganisationer. Inte minst ur integrationssynpunkt kan den öppna förskolan bidra med att erbjuda ett enkelt och självklart sätt att umgås kring barnens aktiviteter. Kristdemokraterna vill utöka den öppna förskolans öppettider.

Parklekar

Stockholms parklekar har stor betydelse för många barn. Lokalerna kan användas större delen av dagarna för barn i alla åldrar. Kristdemokraterna vill öka utbudet av parklekar bland annat genom att staden aktivt arbetar med att återengagera externa aktörer som vill anlägga fler parklekar. Vi ser med oro på hur majoriteten av rent ideologiska skäl återkommunaliserar välfungerande verksamheter, däribland parklekar.

Fritidsgårdar och aktiviteter för barn och unga

Fritidsgårdarna erbjuder en mötesplats på lov, kvällar och helger. De samarbetar också med föreningar och organisationer kring ungas fritid. Under skolloven arrangeras många varierande aktiviteter. Det samarbete som i dag sker med frivilligorganisationer kring denna verksamhet ska utvecklas. Stadsdelsnämnder i ytterstaden ska särskilt prioritera denna verksamhet och i samarbete med externa aktörer göra den till ett självklart val för barn och unga som annars lät-

tare kan hamna i riskzonen för kriminalitet och utanförskap. Kristdemokraterna vill att stadens fritidspersonal utbildas i hur man på ett så tidigt stadium som möjligt kan identifiera personer som är i riskzonen för radikaliserings och extremism. Därför avsätter Kristdemokraterna 1 miljon kronor för detta ändamål.

Värdegrundsarbete

Stadens fritidsverksamheter ska genomsyras av ett aktivt värdegrundsarbete. Tolerans, förståelse för olikheter och respekt för andra ska präglade verksamhetens vardag. Stadens verksamheter är inte värdenetrala, utan ska tydligt ta ställning för grundläggande värderingar som alla människors lika och okränkbara värde, jämställdhet mellan könen och medmänsklighet. Ledarnas engagemang och förståelse för vikten av en tydlig värdegrund är avgörande. Vårt kulturarv erbjuder verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv. En god förankring i den egna kulturen gör det lättare för människor att med öppet sinne möta människor från andra kulturer.

Kultur för alla

Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta sitt arbete med att utöka utbudet av kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Verksamheter och föreningar som riktar sig till denna målgrupp ska uppmuntras. Det behövs inte kultursekreterare i stadsdelsnämnderna för att samordna stadsdelens kulturutbud. Därför vill Kristdemokraterna avveckla den satsningen.

Sommarkollo

Det är viktigt att sommarkoloniverksamhet förblir en mötesplats för barn och unga med olika etnisk och social bakgrund. Barn som av olika skäl har större behov än andra av att åka på sommarkoloni ska prioriteras, och nämnderna ska arbeta uppsökande med information och erbjudande om kollo. Fler barn och unga med funktionsnedsättning ska erbjudas möjlighet att delta antingen i lämpligt LSS-kollo eller – om möjligt – i ordinarie sommarkoloniverksamhet.

Föreningsstöd

För att stimulera lokala föreningar och därigenom kulturliv och idrottsaktiviteter för stadens ungdomar finns föreningsstöd att söka. Stadsdelarna ska underlätta för föreningar att söka stöd för sin verksamhet. Initiativ som motverkar segregation, missbruk eller tar andra sociala hänsyn ska särskilt uppmärksammas.

Familjecentraler

Kristdemokraterna vill fortsätta utbyggnad av familjecentraler där mödravårdscentral, barnavårdscentral och socialtjänsten kan samverka för att tidigt upptäcka barn som riskerar att fara illa och stötta familjer på olika sätt. Här finns råd och stöd i föräldraskapet, möjlighet att delta i olika föräldragrupper, par-samtal vid relationsproblem, rådgivning i olika familjerättsfrågor samt samarbetsamtal för separerade föräldrar.

Fältassistenter

Fältassistenterna skapar relationer som bygger på långsiktighet, frivillighet, tillit och respekt för ungdomarnas integritet. De samverkar med fritidsgårdar, myndigheter, föräldrar och andra som arbetar kring ungdomar, och deltar i nätverk och verksamheter med polis och fritidsgårdar. Stödet till fältassistenternas mycket viktiga arbete med ungdomar i staden ska utökas och därför avsätter Kristdemokraterna tre miljoner kronor för att möjliggöra detta.

Feriejobb

Det är viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och vinterlov, inte minst i stadsdelar med ett högt utanförskap. Kristdemokraterna är positiva till ett utökat samarbete mellan stadsdelsnämnder och facknämnder i syfte att ge feriearbetande ungdomar möjlighet att arbeta utanför det egna området. Samarbete kring utbyte av ferieplatser mellan stadsdelsnämnder ska utvecklas mer. Utbyte av ferieplatser gynnar både verksamheterna och ungdomarna genom att ge vidgade vyer och nya perspektiv. Stadsdelsnämnder med mindre söktryck på feriejobb ska bidra med arbetstillfällen som kan fördelas till de nämnder som har många sökande.

Facknämnder och bolag ska ställa fler platser till förfogande för sommarjobb. Samtidigt som satsningar på feriejobb är betydelsefulla är det viktigt att de som erbjuds jobb får en meningsfull sysselsättning som bidrar såväl till den enskildes utveckling och till arbetet inom stadens verksamheter. I sammanhanget är det viktigt att stadsdelarna är uppmärksamma på att feriearbeten inte går till unga vuxna som påbörjat högskolestudier samt att ungdomar med funktionsnedsättning utgör en prioriterad grupp.

Äldreomsorg

Kristdemokraterna vill:

- Värna och utveckla valfriheten inom äldreomsorgen
- Fortsatt öka möjligheten för äldre att själva påverka innehållet i hemtjänsten
- Att alla som är över 85 år och som känner oro, otrygghet eller ensamhet ska ha rätt till äldreboende
- Öka välbefinnandet inom äldreomsorgen genom god mat, matupplevelser, utevistelser och kulturupplevelser
- Att Äldre Direkt ska vara öppet på helger

Underlätta valfriheten

Äldre människor har olika behov och önskemål. Därför är det viktigt att – då den äldres behov av omsorg blir aktuellt – staden kan erbjuda en mångfald av utförare med olika inriktningar och metoder. Vi ser med stor oro på att den rödgrönrosa majoriteten successivt minskar valfriheten genom att av enkom ideologiska skäl återkommunalisera välfungerande äldreboenden.

Det som utmärker en god äldreomsorg är inte driftformen, om verksamheter bedrivs i kommunal eller privat regi. Det som är väsentligt i en god äldreomsorg är istället en jämn och hög kvalitet, ett gott och inspirerande ledarskap, ett lyhört och respektfullt bemötande - att bli lyssnad till - och en optimal personalsammansättning. Att medborgarna kan välja bort verksamheter och tjänster som man inte är nöjd med är självfallet positivt. Det alternativ som majoriteten förespråkar är att makten över den egna vardagen centreras till kommunpolitiker och att dessa avgör vad som är bäst för den enskilde.

Bostäder

De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge tryggheten kan garanteras. Staden ska på olika sätt underlätta denna önskan och samtidigt erbjuda en mångfald av andra boendialternativ då behovet uppstår. Det är nödvändigt med långsiktighet och framförhållning i planeringen. Äldre är ingen homogen grupp, i den finns friska äldre, äldre med ett begränsat behov av stöd, men även de mest sköra äldre med stora omsorgsbehov.

Från och med år 2020, då den stora fyrtiotalsgenerationen börjar komma upp i 80-årsåldern, förväntas efterfrågan på olika bostäder för äldre årligen stiga. Det är därför en gemensam uppgift för stadens alla berörda nämnder och styrelsers att redan idag börja planera för att på ett effektivt och samtidigt lyhört och kundpassat sätt kunna möta denna efterfrågan.

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. Vid boståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till ålder, oro och ensamhet. En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar.

Kristdemokraterna vill att alla som är över 85 år, upplever oro, otrygghet eller ensamhet och som så önskar ska ha rätt till en plats på ett äldreboende. För det ändamålet avsätter vi 40 miljoner kronor.

Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra kan utgöra ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen.

Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård- och omsorgsboenden. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre.

Vid planeringen av äldreboendeanternativ ska beaktas att ett stigande antal personer med psykiska och/eller fysiska funktionsnedsättningar idag blir allt äldre. Staden behöver ta höjd för detta faktum.

Informationen om stadens boenden med särskild profil ska förstärkas.

Hemsjukvården

Det är önskvärt att snarast påbörja ett pilotarbete med inriktningen att Stockholms läns kommuner ska ta över och skatteväxla hemsjukvården. Det övergripande målet är att uppnå en god, trygg och säker vård samt en effektiv användning av samhällets resurser. En förutsättning för överförandet av hemsjukvård till kommunerna är att samtliga kommuner inom länet är överens med varandra och med Stockholms läns landsting om gränsdragning och ekonomisk skatteväxling.

Kristdemokraterna vill att hemsjukvården kommunaliseras och välkomnar ett fortsatt arbete för att åstadkomma detta.

Höjd kvalitet inom äldreomsorgen

Alliansen genomförde under sin tid vid makten särskilda demenssatsningar för både personal, äldre demenssjuka liksom stöd till deras anhöriga. Vi införde öppna jämförelser, ökad tillsyn, skärpta kvalitetskrav, omvårdnadslyftet inom äldreomsorgen och stärkt upphandlingskompetensen. I Stockholms stad har vi också infört en central kvalitetsinspektion som granskar och följer upp stadens äldreomsorg. Arbetet med att ständigt utveckla kvaliteten inom äldreomsorgen ska fortgå.

Kvalitetsobservationer, observationer på plats i äldreomsorgen, är ovärderliga för att komma åt brister i sådant som ofta inte kan åläggas verksamheter, nämligen ett värdigt, respektfullt och varmt samspel mellan den äldre och personalen. I de fall som kvalitetsobservationerna visar på brister är det angeläget att en uppföljning sker av om och hur verksamheten rättar till dessa. En noggrann

uppföljning av observationerna ger en viktig indikation om huruvida det efterlängtrade paradigmskiftet från uppgiftscentrerad till personcentrerad vård går från ord till handling, både inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende.

Utbildning

För att ge äldre i Stockholm en god vård och omsorg krävs ett gott ledarskap samt engagerad och utbildad personal. Inom äldreomsorgen finns ett behov av grundutbildning som måste mötas. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning inom omvårdnad. Därtill är det viktigt att ta tillvara kunskaperna hos personer som talar andra språk, eller har kulturell eller annan kompetens som kan höja kvaliteten i omsorgen.

Samtliga medarbetare i Stockholms stad som i sitt arbete kommer i kontakt med demenssjuka eller anhöriga till dem ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC.

Arbetet med demensteam inom hemtjänsten ska fortsätta. Det är viktigt att även yngre personer med demenssjukdom omfattas av denna satsning.

Kunskap om demenssjukdom ska stärkas även på stadens demensboenden. Målsättningen är att spetskompetens som vårdare och handledare inom demensvård ska finnas på alla demensboenden. Rollen som handledare innefattar att sprida kunskap om demenssjukas behov både till närstående och till kollegor.

Kristdemokraterna vill se en särskild satsning på språkombud i äldreomsorgen. Dessa har på en uppgift att på arbetsplatsen stödja medarbetare till att utveckla det svenska språket.

Kristdemokraterna anser att valfriheten inom äldreomsorgen endast kan betraktas som trovärdig och till gagn för samtliga äldre i Stockholms stad om stadens äldre kan välja mellan utförare som av staden får likvärdiga förutsättningar att bedriva god äldreomsorg. Det är för oss självklart att invånarnas skattemedel ska komma samtliga stadens utförare av äldreomsorg och därmed äldre i behov av omsorg tillgodo, inte enbart de äldre som väljer äldreomsorg i stadens egen regi och staden som utförare. Alla utförare av äldreomsorg – oavsett driftform – ska därför beredas möjlighet att söka medel ur kompetensutvecklingsfonden.

Hemtjänst

Samhällets utveckling med fler äldre, ökad medellivslängd, förbättrad hälsa långt upp i åldrarna och den positiva utvecklingen inom hälso- och sjukvården har medfört helt förändrade förutsättningar för hemtjänsten. Flertalet äldre personer vill också bo kvar i sina egna hem så länge som möjligt.

Hemtjänsten har utvecklats från att vara till stora delar inriktad på hjälp i hushållet till att bli en alltmer kvalificerad tjänst som ger vård och omsorg till ibland svårt sjuka personer i deras hem och som förutsätter både medicinsk- och omsorgskompetens hos personalen. Utgångspunkten i en bra hemtjänstverksamhet ska vara att omsorgen bygger på den äldres behov och på en bra relation mellan den äldre och personalen hos utföraren. Den äldre ska ha valfrihet att välja både utförare av beviljad hemtjänst och själva innehållet i tjänster-

na. Personalen ska ha hög kompetens och kunskap om den äldres livssituation och önskemål, så att omsorgen blir flexibel, ges med inlevelse och professionellt kunnande för ökat välbefinnande för den äldre.

Kristdemokraterna vill fortsatt utöka valfriheten inom hemtjänsten. Det ska inte enbart vara enkelt att välja utförare av hemtjänst utan också vilken typ av tjänster man behöver hjälp med, inom den beviljade tidsramen.

Den enskilde har rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skäligen tid. Stadens riktlinjer för biståndsbedömning ska stärka den enskildes inflytande och innebär att äldre kan påverka hemtjänstinsatsen och omdisponera denna inom ramen för det beviljade biståndsbeslutet.

För att möjliggöra en generösare biståndsbedömning inom hemtjänsten vill Kristdemokraterna satsa 40 miljoner kronor.

Rehabilitering

För att ge äldre möjlighet till bättre hälsa och ett så självständigt liv som möjligt är det prioriterat att satsa på rehabilitering. Enkel styrketräning, gymnastik och promenader är exempel på viktiga förebyggande insatser. Även äldre med demens och boende på särskilt boende har behov av rehabiliterande insatser och ett rehabiliterande förhållningssätt hos personalen. Studier har visat att äldre personer med funktionsnedsättningar påtagligt kan förbättra sin muskelstyrka, balans- och gångförmåga med hjälp av specifik fysisk träning, dvs. planerad, strukturerad och repetitiv fysisk träning som syftar till att förbättra eller behålla den fysiska funktionsförmågan. Kommunen har ett rehabiliteringsansvar (18 b § HSL) och hemtjänsten och de sociala insatserna ska genomföras av ett rehabiliterande synsätt. Rehabilitering kräver initialt mer tid men tiden minskar allt eftersom rehabiliteringen framskrider.

Äldre direkt

Information om stadsdelsnämndernas aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt. Kristdemokraterna anser att Äldre direkt ska vara öppet på helger. Tjänsten är viktig för många äldres trygghet och ett sätt för staden att öka servicen.

Ökad livskvalitet och en värdig vardag

Samtliga omsorgstagare ska ha en uppdaterad individuell genomförandeplan där även individuella såväl som sociala och andra aktiviteter ingår. Personalen måste vara införstådd med och ha kunskap om syftet med dokumentation och vilka uppgifter som ska dokumenteras enligt socialtjänstlagen. Alla äldre ska ha möjlighet att delta i sociala aktiviteter på sina vård- och omsorgsboenden.

Kultur är en viktig del för att främja trivsel och hälsa. Kristdemokraterna vill därför genomföra en särskild satsning på sociala och kulturella aktiviteter för äldre. Alla stadsdelar ska erbjuda de äldre i vård- och omsorgsboenden möjlighet att vistas utomhus.

Näringsrik och god mat

Måltidsupplevelsen inom stadens boenden är viktig. Maten ska vara god och näringsrik och måltidsupplevelsen lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras.

Det är viktigt att använda den kunskap och dokumentation som redan finns inom staden vad gäller betydelsen av en näringsriktig och god mat inom äldreomsorgen.

Kristdemokraterna satsar två miljoner kronor extra för att stärka måltidens kvalitet.

Anhörigstöd

Anhöriga som vårdar äldre i hemmet gör en viktig insats. Staden ska även i fortsättningen erbjuda ett varierat och flexibelt utbud av stöd och hjälpinsatser till de som vårdar anhöriga och närstående. De som vårdar sina anhöriga i hemmet ska också kunna erbjudas avlastning i form av korttidsboenden. Tillgång ska finnas till anhörigkonsulenter och stödplaner och korttidsvård.

Stockholms stads program för stöd till anhöriga ligger till grund för arbetet med anhörigstöd. De insatser som idag utförs för att stötta anhöriga ska fortsätta att utvecklas och utökas med uppsökande verksamhet.

Satsningarna på anhörigdag och anhörigombudsutbildning ska fortgå.

Trygghet

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och stadsdelsnämnderna fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

Stadsdelsnämndernas Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kristdemokraterna vill:

- Ge deltagare i daglig verksamhet bättre kontakt med arbetsmarknaden
- Bygga fler lägenheter för särskilt boende
- Att staden ska anställa fler personer med funktionsnedsättning

Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Staden ska fortsätta sitt arbete med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpbara hinder och öka såväl den fysiska tillgängligheten som delaktigheten i samhället i stort.

Människor med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha lika möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv och ha ett arbete. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och ta bort det som hindrar delaktighet i samhället och ett självständigt liv.

Omsorg och insatser ska präglas av värdighet och respekt. Hänsyn ska tas till de olika behov som den enskilde har. Personer med funktionsnedsättning ska själva ha möjlighet att välja boende och korttidsboende samt utförare av daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning och personlig assistans.

Att ha ett arbete är grundläggande för många människors välbefinnande. Stockholms stad ska vara en förebild som arbetsgivare och anställa fler personer med funktionsnedsättning.

Stockholm – en stad för alla

Stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska så långt det är möjligt göras tillämpligt i uppdrag som staden ger andra organisationer. Det övergripande målet med programmet är att alla i Stockholms stad ska ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap.

Programmet innehåller sju mål/resultat som ska uppnås för målgruppen. Nämnder och styrelser ska i sin verksamhetsplanering besluta om vilka tre relevanta aktiviteter per mål de ska prioritera för att under kommande år bidra till att målen uppfylls. I syfte att stödja nämnderna i deras arbete med att ta fram aktiviteter har funktionshindersonbudsmannen i samråd med representanter från funktionshinderrörelsen tagit fram förslag på aktiviteter som stöder målen i programmet. Nämnderna uppmanas att ta del av förslagen.

Samarbetet med funktionshinderrörelsen och brukarorganisationerna ska fortsätta utvecklas. Funktionshinderrådets roll ska stärkas, de ska engageras tidigt i planprocessen och kunna påverka beslut från början. Utbildningssatsningen för råden ska fortsätta.

Kontakter med arbetsmarknaden

Möjlighet till arbete och egen försörjning är en av flera nyckelfaktorer för att vi ska kunna leva ett fritt, delaktigt och rikt liv. Detta gäller inte minst många personer med funktionsnedsättning. Utan arbete är det lätt att bli ensam och isolerad, med få sociala kontakter.

Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med arbetsmarknadsnämnden i syfte att visa vägar till arbete.

Nya bostäder

Utbyggnadstakten av bostäder för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar ska öka. Detta är ett stadsgemensamt ansvar och stadsdelsnämnderna ska säkerställa att årsmålet klaras, bland annat i samverkan med bostadsbolagen och fastighetsnämnden. Nämnderna ska kontinuerligt planera för att tillgodose behovet av dessa bostäder och löpande redovisa arbetet till kommunstyrelsens genomförandegrupp. Bristen på bostäder med särskild service får konsekvenser både för enskilda brukare och för staden. Enskilda brukare får inte sina behov tillgodosedda inom skälig tid och för staden är detta kostnadsdrivande, då en avgift tas ut för varje icke verkställande beslut. Det behövs en central planering för att behovet av bostäder med särskild service ska tillgodoses.

I samband med större bostadsexploateringsprojekt som består av mer än 100 lägenheter ska inriktningen vara att projekten innehåller en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar.

Personer som bor i gruppboende eller servicelägenhet har rätt till kontaktperson *utanför* boendet.

Fritid och kultur

Stockholms stad ska fortsätta utveckla arbetet för likvärdiga möjligheter till fritidssysselsättning för personer med funktionsnedsättning. ”Fritid för alla” är i det hänseende ett mycket användbart instrument, där föreningar och organisationer kan lägga in aktiviteter som vänder sig till personer med funktionsnedsättning. Det är viktigt att utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter ska kommuniceras och anpassas till barn med funktionsnedsättning.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med idrottsnämnden arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts- och fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Tillgängligheten inom idrotts- och motionslivet ska öka med målet att barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska kunna utöva idrott och besöka idrottsanläggningar under samma förutsättningar som andra.

Respekt för den enskilde

Alla personer med funktionsnedsättning ska erbjudas en god omsorg, stöd och service. Insatserna ska utformas med respekt för den enskildes önskemål och syfta till att skapa förutsättningar för självständighet och delaktighet i samhället. Stadens arbete ska präglas av ett tydligt brukarfokus. Den enskildes rätt till individuell behovsprövning ska följas och beslutade insatser ska verkställas inom skälig tid.

Staden ska utreda förutsättningarna för personer över 65 år att fortsätta delta i daglig verksamhet, i första hand gäller detta personer med psykisk ohälsa.

Bemötandet avgörande

Personer med funktionsnedsättning ska ges ett värdigt bemötande i sina kontakter med stadens nämnder, bolag och samarbetspartners. Här är Stockholms stads bemötandeguide, som har tagits fram av socialnämnden i samråd med funktionshinderrörelsen, ett viktigt redskap. I det sammanhanget är det viktigt att arbetet med bemötande- och attitydfrågor ständigt förs fram i samtliga stadsdelar.

Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att kommunicera med staden eller att utnyttja e-tjänster ska i största möjliga mån vara lika god som för övriga invånare. Information som publiceras på stadens webbplats ska även vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Förbättringsförslag ska tas fram i dialog med funktionshinderrörelsen.

Kvalitetsutveckling i fokus

Stockholms stad genomför årligen brukarundersökningar. Undersökningarna används bland annat för att följa upp målen för verksamheten. Resultaten utgör ett viktigt verktyg för staden i det kontinuerliga kvalitetsarbetet. Det är viktigt att metoder kring brukarundersökningar utvecklas vidare så att fler brukare kommer till tals.

Stadsdelsnämnder ska på ett strukturerat sätt arbeta för att utveckla kvaliteten i verksamheten. Nämnderna ska ta fram mål, åtagande och aktiviteter som bidrar till att förbättra kvaliteten där resultaten i undersökningarna varit mindre bra. Frågor som rör brukarens inflytande och delaktighet i att påverka den insats som ges ska prioriteras.

Stadsdelsnämnderna ska eftersträva en god kontinuitet vad gäller biståndshandläggare. Därtill ska stadsdelsnämnderna samarbeta sinsemellan för att säkerställa likvärdighet och samordning.

Anhörigstöd

Syftet med anhörigstöd är att underlätta för anhöriga att ha en bra livssituation. Socialtjänsten ska på ett tidigt stadium uppmärksamma den anhörigas behov av eget stöd och erbjuda ett vägledande samtal. Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd.

Stadsdelsnämndernas Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Kristdemokraterna vill:

- att stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samarbetar för att förebygga vräkningar
- prioritera förebyggande arbete, exempelvis genom budget- och skuldrådgivning
- fortsätta erbjuda föräldrastödsprogram

Socialtjänstens arbete ska grundas på respekt för den enskildes önskemål och val. Varje person ska ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av sin insats. I detta arbete ska möjligheten att ta stöd av den enskildes sociala nätverk beaktas. Arbetet ska baseras på kunskaper och erfarenheter där metoder och insatser är evidensbaserade och visar på goda resultat. Nämnderna ska utarbeta uppföljningsbara aktiviteter och indikatorer för att kunna mäta resultatet av beslutade och utförda insatser. Nämnderna ska fortsatt beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Staden arbetar med evidensbaserade arbetssätt för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola och det civila samhället arbetar tätt tillsammans för att förebygga att människor far illa och reagerar snabbt och effektivt om det ändå sker.

En aktiv och meningsfull fritid är viktig för alla barn och ungdomar i staden. Staden ska på lämpliga sätt främja fritidsverksamhet för barn med funktionsnedsättning och barn i utsatta miljöer.

Förebyggande arbete och tidiga insatser

En god skolgång har av forskningen identifierats som en av de främsta skyddsfaktorerna för barn som riskerar att fara illa. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt prioritera förebyggande arbete och tidiga insatser till barn och ungdomar och samverkan mellan skolan och socialtjänsten ska intensifieras för att uppnå en tydligare helhetssyn kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Placering enligt lagen om vård av unga, LVU, är den yttersta åtgärden när många andra insatser prövats och misslyckats. Det är viktigt att arbeta proaktivt och utveckla arbetet och analysera insatser och åtgärder för att minska antalet LVU-placeringar. Stadsdelsnämnderna ska försöka att utforma och erbjuda god öppenvård som alternativ till slutenvård. Ambitionen är färre placeringar på institution och att hitta former för insatser i den unges egen hemmiljö. Socialrådgivning på nätet har införts i Stockholms stad och ytterligare digitala tjänster ska fortsatt utvecklas för att öka tillgängligheten och nå nya grupper, i ett tidigare skede.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande genom att skapa meningsfull sysselsättning för barn och ungdomar under sommarmånaderna, exempelvis genom fler meningsfulla feriearbeten, dagkollo, samarbete med idrottsföreningar och andra organisationer.

Föräldrastöd

Föräldrastödinsatser ger goda effekter. Forskning visar att den största förebyggande effekten, för att barn inte ska få problem senare i livet, nås om insatser som föräldrastödsprogram riktas till alla familjer/vårdnadshavare. Det är samtidigt viktigt med riktade insatser till enskilda familjer och gruppstödinsatser till utsatta barn respektive föräldrar som brister i sitt föräldraskap. Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska fortsatt erbjudas föräldrar i förebyggande syfte.

Familjehem

Barn och ungdomar i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. För att garantera kvaliteten i stadens familjehem ska uppföljningen av dessa utvecklas och kvaliteten säkerställas. Den som engagerar sig som förälder i ett familjehem ska erbjudas ett starkt stöd från socialtjänsten. Rekrytering av familjehem för ensamkommande flyktingbarn och flyktingungdomar ska intensifieras.

Fältassistenter

Fältassistenterna skapar relationer som bygger på långsiktighet, frivillighet, tillit och respekt för ungdomarnas integritet. De samverkar med fritidsgårdar, myndigheter, föräldrar och andra som arbetar kring ungdomar, och deltar i nätverk och verksamheter med polis och fritidsgårdar. Stödet till fältassistenternas mycket viktiga arbete med ungdomar i staden ska utökas.

Stadsdelsnämnderna ska stödja och aktivt samverka med ideella krafter som verkar för trygghet, till exempel nattvandrare.

Drog- och brottsförebyggande arbete

Nämndernas drogförebyggande arbete ska fortsatt prioriteras. Preventionsenheterna ska arbeta för att minska de riskfaktorer som identifierats av Preventionscentrum. Informationskvällar för föräldrar om narkotika ska erbjudas av preventionsenheten och Polisen. Stockholmsenkäten är ett viktigt verktyg för stadens framtida planering inom preventionsområdet. Trenderna i Stockholmsenkäten ska ligga till grund för nämndernas arbete på området. Samtliga nämnder och bolag ska utifrån problembild och förutsättningar utforma metoder att använda i det brottsförebyggande arbetet i syfte att göra Stockholm till en trygg stad. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandahålla platser för ungdomstjänst. Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 48 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott.

Arbete mot hemlöshet

I arbetet mot hemlöshet ska nämnderna fortsatt prioritera det förebyggande arbetet, exempelvis genom budget- och skuldrådgivning. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samarbetar för att förebygga vräkningar. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha en skriftlig handlingsplan för vräkningsförebyggande insatser. Hemlösa stockholmare omfattas av tak-överhuvudetgarantin. Familjer med osäkra boendeförhållanden ska uppmärksammas. En osäker boendesituation försenar bland annat introduktionen i samhället

och arbetslivet för flyktingfamiljer och inverkar negativt på barnens möjlighet till trygghet och stabilitet. Det påverkar barnens skolgång, vilket – tillsammans med föräldrarnas eventuella utanförskap – ökar risken för att barnen inte kan utvecklas till sin fulla potential.

Insatser för kvinnofrid och våld i nära relationer

Insatser för kvinnofrid och arbetet mot våld i nära relationer ska fortsatt prioriteras av samtliga nämnder. Stadsdelsnämnderna ska utgå från stadens program för kvinnofrid och riktlinjer för personal inom socialtjänsten som möter våld i nära relationer i sina verksamheter. Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet ska därför vara könsneutralt och kompetensen kring detta bör stärkas hos berörd personal. Det arbete som bedrivs inom Relationsvåldscentrum kan med fördel spridas till fler stadsdelar.

Arbetet mot hedersrelaterat våld är mycket angeläget. Origo, det länsgemensamma resurscentret mot hedersrelaterat våld och förtryck, har permanentats. Projektet har varit lyckat och Kristdemokraterna vill förstärka verksamheten. Antalet anmälda misshandelsbrott mot män i nära relationer ökar i Sverige. Det finns inte i dagsläget någon mottagning eller skyddat boende i Stockholms stad för denna målgrupp. Därför avsätter Kristdemokraterna fem miljoner i vårt budgetförslag för 2017 för att inrätta ett skyddat boende för våldsutsatta män. Frågan om våld i nära relationer är en verklig jämställdhetsfråga som måste ges större uppmärksamhet, oavsett om det är kvinnor eller män som drabbas.

Evidensbaserade metoder

De arbetssätt som Stockholms stad använder ska vara evidensbaserade. Arbetet inom individ- och familjeomsorgen bedrivs alltmer utifrån kunskapsbaserade metoder, aktuell forskning samt ett resultatbaserat arbetssätt. Utvecklingen behöver fortsätta och arbetet behöver framförallt noga dokumenteras för att erfarenheter och goda exempel ska kunna spridas inom staden. Inom exempelvis socialpsykiatri finns i dag få arbetssätt som är evidensbaserade. Det är därför viktigt att utvecklingen av uppföljning på individnivå fortsätter.

Uppföljning av placerade barn och unga

Systematisk uppföljning av placerade barn och unga är en prioriterad fråga i staden. Det primära syftet med uppföljningen är att se till att barnet har det bra. Uppföljningen ska säkerställa att vården är rättssäker och trygg och utgår från den enskildes behov, med utgångspunkt från de vård- respektive genomförandeplaner som upprättats. Uppföljningen ska också säkerställa att barnet ges goda möjligheter till en bra skolgång. Ett annat syfte med den regelbundna uppföljningen är att få underlag till överväganden och omprövningar av vården. Stadsdelsnämnderna, socialnämnden och utbildningsnämnden ska fortsatt utveckla former för uppföljning av placerade barn och unga i syfte att säkerställa att uppföljning sker på ett likartat sätt i stadsdelsnämnderna.

Socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning har lättare att få tillträde till arbetsmarknaden. Alternativen behöver anpassas efter den enskilde och inte tvärtom. Det är viktigt att utveckla kontakter med näringslivet för att flera aktörer ska kunna erbjuda lämpliga arbetstillfällen.

Tillgången till personliga ombud ska utvärderas och säkerställas.

Stadsmiljöverksamhet

Kristdemokraterna vill:

- Öka anslagen till städning för ett snyggt och rent Stockholm
- Öka anslaget för parkskötsel
- Att möjligheterna till idéburen stadsutveckling ska förbättras
- Att tillgängligheten ska prioriteras i alla stadsmiljöer

Stockholm är en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Här finns en mångfald av attraktiva stadsmiljöer med egna identiteter. Stockholm ska vara en grön, ren och snygg stad.

I takt med att staden växer ökar trycket på grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll, men också på medborgarnas personliga ansvar för en ren stad. Stockholm ska vara klotterfritt och det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. På Kristdemokraternas initiativ finns appen Tyck Till som gör det lätt att felanmäla bland annat nedskräpning och klotter. Stadsdelsnämnderna ska samverka sinsemellan och med trafiknämnden för att hela staden ska vara snygg och välskött. Stadens städgaranti ska gälla, vilket innebär att städning, klottersanering och tömning av offentliga papperskorgar ska ske inom 24 timmar efter anmälan.

Parkerna utgör en viktig kvalitet i vår stad och är uppskattade av stockholmarna. I takt med att parkerna används allt mer ökar också slitaget. För att värna vår parkmiljö anslår vi två miljoner kronor för detta ändamål.

Skadedjursbekämpning ska upprätthållas för att minska nedskräpning från fåglar och andra skadedjur i stadens parker och badplatser.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta med att skapa fler odlingslotter på outnyttjade eller underutnyttjade ytor. Nämnderna ska söka möjligheter till samordnad eller kombinerad upphandling stadsdelarna emellan såväl som med trafiknämnden. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och trafiknämnden samarbetar kring snöröjning.

Tillgänglig stadsmiljö för alla

I arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla har stadsdelsnämnderna ett viktigt ansvar. Tillgänglighetsfrågorna ska vara integrerade i den dagliga verksamheten.

Lekplatser ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem och vid renovering ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder. Alla lekplatser ska hållas i gott och säkert skick. Parkvägar och parkbänkar ska tillgänglighetsanpassas. Arbetet med att rusta upp och tillgänglighetsanpassa sta-

(KD):48

dens badplatser ska fortgå. Trappor ska vid upprustning kompletteras med ledstänger, barnvagnsramper och kontrastmarkering. Stadsdelsnämnderna ska även anlägga fler tillgängliga badbryggor och badstegar på lämpliga platser.

Idéburen stadsförbättring

Idéburen stadsförbättring innebär att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö genom dialog med nämnder och styrelser. Till exempel genom att utnyttja oanvända ytor på bättre sätt, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener eller att ogästvänliga ytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Initiativ för en förskönad stadsmiljö ska uppmuntras.

Ekonomiskt bistånd

Kristdemokraterna vill:

- Införa en kommunal fritidspeng för barn och unga

Under förra mandatperioden var antalet personer som lever på ekonomiskt bistånd på den lägsta nivån sedan mätningarna startade 1982. Detta uppnådde Alliansen genom målmedvetna satsningar på arbetslinjen och genom att föra en ansvarsfull ekonomisk politik. Vi befarar att den nuvarande politiken leder till att beroendet av ekonomiskt bistånd kommer att öka.

Stadsdelsnämnderna måste ha stort fokus på att minska biståndsberoendet och bistå i arbetet med att gå från bidrag till egen försörjning. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd får inte drabba andra verksamheter.

Det finns särskilda händelser och omständigheter som i vissa fall leder till att enskilda stadsdelsnämnder riskerar underskott som inte täcks av stadens resursfördelningssystem. Enskilda stadsdelsnämnder ska efter prövning kunna kompenseras för särskilda omständigheter.

Det är av stor vikt att nämnderna aktivt följer och utvecklar rutiner för att stävja felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Hembesök hos den som ansöker om försörjningsstöd i kombination med granskning av kontoutdrag och redovisade uppgifter till Skatteverket ska vara huvudregel vid bedömning om rätt till försörjningsstöd föreligger. Nämnderna bör också dra erfarenheter av varandras arbete och sprida goda exempel.

En aktiv och meningsfull fritid är viktigt för alla barn och ungdomar i staden. Kristdemokraterna beklagar och motsätter sig därför kraftfullt att regeringen beslutat att avskaffa fritidspengen som alliansregeringen införde föregående mandatperiod. Den gav en möjlighet för barn i ekonomiskt utsatta familjer att delta i fritidsaktiviteter som de annars inte skulle ha haft. Kristdemokraterna avsätter fem miljoner kronor för att införa en kommunal fritidspeng.

Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja fler arbetslösa bidragstagare till egen försörjning. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan. En nyckel till framgång är nära samverkan mellan jobbtorget, försörjningsstödsenheten, arbetsförmedlingen, studievägledare och det lokala näringslivet. Detta ska kombineras med aktivitetskrav för att erhålla ekonomiskt bistånd samt motiverande samtal med den enskilde.

Ibland behövs särskilda utbildningsinsatser för att få personer att gå från bidrag till arbete och därför ska staden ska också erbjuda ett brett utbud av vuxenutbildning för den som behöver omskolning samt säkerställa god kvalitet på etableringsinsatser som Svenska för invandrare (SFI) och samhällsorientering för

(KD):50

nyanlända. Att ha slutfört eller att vara på väg att slutföra samhällsorientering och SFI-undervisning ska vara ett krav för att motta försörjningsstöd för nyanlända. En annan utmaning när det kommer till att få fler i arbete är att flera av de som lever på försörjningsstöd också är sjukskrivna lider av psykisk ohälsa vilket försvårar etableringen på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsåtgärder

Kristdemokraterna vill:

- Flytta fler offentliga verksamheter till stadsdelar med svag arbetsmarknad
- Att fler personer med funktionsnedsättning erbjuds feriejobb och anställning i stadens verksamheter
- Vidareutveckla arbetet med modellen ”En väg in”

Stadsdelsnämnderna ska aktivt stödja arbetsmarknadsnämnden i arbetet med arbetsmarknadsåtgärder. Det omfattar att bereda plats för praktikplatser och offentligt skyddade arbeten samt andra insatser som syftar till att enskilda människor ska kunna stå på egna ben och försörja sig själva.

Feriearbete

Samtliga nämnder och bolag ska bidra till att stadens ungdomar får möjlighet till feriejobb. Den rödgrönrosa majoriteten kunde inför sommaren 2015 enbart erbjuda sommarjobb till hälften av de som sökte. Det krävs ytterligare åtgärder inom detta område, främst ett utvecklat samarbete med det privata näringslivet. Stockholms företagare borde både själva kunna anmäla feriejobb till stadens feriejobbspool, men också bidra till att finansiera kommunala feriejobb om företagets verksamhet gör det svårt att bereda plats för feriejobb på den egna arbetsplatsen. Det är viktigt att staden eftersträvar att ungdomar med funktionsnedsättning erbjuds feriearbete.

En väg in

Stockholms stad ska fortsätta arbeta utifrån den framgångsrika modellen ”En väg in”. Detta arbetssätt möjliggör enhetliga bedömningar för hur man ska arbeta för att stötta människor till egen försörjning. Fokus ska vara på den enskilde och hennes styrkor och utmaningar.

Nyanlända

Kompetensen och metoderna behöver förbättras vad gäller validering av nyanländas utbildning och yrkeserfarenhet. Kristdemokraterna vill vidare individualisera undervisningen i svenska för invandrare och kombinera den med praktik. Flexibiliteten vad gäller undervisningstider ska dessutom vara större. Den som är nyanländ och föräldraledig ska också kunna kombinera föräldraledigheten med språkstudier. Kristdemokraterna vill införa obligatorisk samhällsorientering för alla nyanlända. Det är avgörande att nyanlända får goda kunskaper om de grundläggande värderingar som genomsyrar det svenska samhället. Samhällsorienteringen ska tydligt belysa värdet av demokrati, jämställdhet, yttrandefrihet och vikten av att acceptera olikheter. Utöver detta är goda kunskaper i det svenska språket nödvändigt för etablering på arbetsmarknaden och i samhället i stort.

Utveckla ytterstaden

Alliansen fattade under sin tid i majoritet beslut om flytt av åtta kommunala förvaltningar och bolag från innerstaden till ytterstaden. Den rödgrönrosa majoriteten säger sig vilja satsa på ytterstaden men stoppar nu flera av de planerade flyttarna. Det är en sak att tala vackert om en sammanhållen stad och behovet av utveckling av ytterstaden, en annan sak att visa ledarskap och genomföra de beslut som krävs.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Stadsdelsnämnderna** godkänns.

FACKNÄMNDER

Arbetsmarknadsnämnden

Kristdemokraterna vill:

- Införa obligatorisk samhällsorientering för alla nyanlända
- Flytta fler offentliga verksamheter till stadsdelar med svag arbetsmarknad
- Öppna upp för fler sociala företag, som bidrar till att minska tröskeln till arbetslivet för personer som står långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden
- Att fler personer med funktionsnedsättning anställs i stadens verksamheter
- Förbättra kompetensen kring validering och kartläggning av nyanländas utbildning och yrkeserfarenhet
- Individualisera undervisningen i svenska för invandrare och kombinera med praktik
- Utöka stödet till yrkesvux

Jobb är grunden för vår välfärd och stadens fortsatta utveckling. Jobb är också nyckeln till frihet och egenmakt för såväl enskilda som familjer, och det ger arbetsgemenskap och samhörighet. För att skapa förutsättningar för starkare familjer och bästa tänkbara uppväxtvillkor för Stockholms unga måste vi därför förbättra vårt arbete för fler jobb och mer företagande.

Det bästa sättet att skapa fler jobb är ett företagsklimat där människors idéer, kreativitet och entreprenörskap får blomstra. Den bästa arbetsmarknadsåtgärden är därför ett företagsklimat där små företag får möjlighet att växa sig starka. Stockholm ska vara en aktiv samarbetspartner i Stockholm Business Alliance för att främja jobb och företagande i stockholmsregionen och staden ska genom Stockholm Business Region AB vara lyhörd när det kommer till hur Stockholms företagare anser att stadens företagsklimat kan förbättras.

Stockholm är idag en stad med stark arbetsmarknad och god tillväxt. Detta är en följd av den målmedvetna politik Alliansen har bedrivit under de två senaste mandatperioderna. Den rödgrönrosa majoriteten tycks tyvärr vara övertygad om att det finns ett statistiskt samband mellan högre skatter och bättre välfärd. Men så är det inte. Sambandet finns istället mellan ökad sysselsättning och bättre välfärd.

Vuxna och unga vuxna som av olika anledningar inte har kommit in, eller inte finns kvar, på arbetsmarknaden kan erbjudas insatser från både arbetsförmedlingen och från staden. I Stockholms stad finns Jobbtorg Stockholm som en av flera insatser.

Nämnden ska utveckla möjligheterna till introduktions-, praktik- och lärlingsverksamhet för skolelever, flyktingar och invandrare. Det kan ske i lokala företagsområden, särskilt i ytterstaden. Staden ska underlätta för fler företag och

verksamheter att erbjuda sådana platser. I både Järva och Söderort ska arbetet med att skapa fler arbetstillfällen prioriteras.

Alliansen inledde ett arbete med att flytta stadens förvaltningar och bolag till ytterstaden. Det är beklagligt att den rödgrönrosa majoriteten är passiv i denna fråga och har stoppat flera planerade flyttar.

Jobbtorgen

Alliansens satsning på Jobbtorg Stockholm har varit mycket framgångsrik. Tack vare jobbtorgen har en gemensam ingång till stadens olika arbetsmarknadsinsatser skapats. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan.

En nyckel till framgång är nära samverkan mellan jobbtorget, försörjningsstödsenheten, arbetsförmedlingen, studievägledare och det lokala näringslivet. Detta ska kombineras med aktivitetskrav för att erhålla ekonomiskt bistånd, individuell coachning samt motiverande samtal med den enskilde. Ibland behövs särskilda utbildningsinsatser för att få personer att gå från bidrag till arbete. På jobbtorgen ska det dessutom finnas god tillgång till information och stöd för den som vill starta eget företag.

Kristdemokraterna har länge förordat att ytterligare jobbtorg för unga ska inrättas i Söderort. Det är positivt att den rödgrönrosa majoriteten har anslutit sig till denna linje och att det nu finns på plats.

Praktik och ungdomsanställningar

Nämnden ska erbjuda praktik- och ungdomsanställningar för unga mellan 16 – 24 år. Det innebär att ungdomar som under en längre period fått försörjningsstöd, har funktionsnedsättning eller rätt till instegsjobb, efter en praktikperiod på en till tre månader också erbjuds sex månaders visstidsanställning i staden. En insats som gett god effekt.

Det framgångsrika arbetet med stockholmsvärdar och äldrevärdar ska fortsätta. Arbetsmarknadsnämnden ska därutöver, i samverkan med stadens övriga bolag och styrelser, arbeta för att fler unga får möjlighet till anställning i staden genom ungdomsanställningsavtal och yrkesintroduktionsanställningar. Staden ska verka för att anställa ungdomar enligt de avtal om yrkesintroduktion som har slutits av arbetsmarknadens parter inom den kommunala sektorn.

Ett viktigt utvecklingsarbete har bedrivits för att samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Detta arbete ska fortgå.

Det är viktigt med en helhetssyn för att ge ett fullgott stöd till personer som är långt ifrån arbetsmarknaden och som behöver samordnade insatser från flera instanser. Arbetet med att inrätta förbund för finansiell samordning (FINSAM)

är därför angeläget. Målet ska vara att fler personer får chansen att närma sig arbetsmarknaden och att behovet av försörjningsstöd därmed minskar.

Kristdemokraterna vill även att Stockholms stad arbetar efter konceptet ”En väg in” och därmed eftersträvar att den enskilde endast behöver en myndighetskontakt.

Studie- och yrkesvägledning utgör en viktig del i det arbete som bedrivs inom aktivitetsansvaret, det kommunala uppföljningsansvaret för 16–19-åringar. Det är viktigt att detta arbete utvecklas så att fler personer i målgruppen snabbt kommer tillbaka i utbildning.

Integration

Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska få en god möjlighet till etablering. Mottagandet av nyanlända ska syfta till integration, arbete och delaktighet. Antalet nyanlända som söker sig till Stockholm är exceptionellt högt och mycket talar för att många kommer att söka sig hit även under de kommande åren. Därmed krävs konkreta åtgärder för förbättrad integration. Kristdemokraterna vill införa obligatorisk samhällsorientering för alla nyanlända. Det är avgörande att nyanlända får goda kunskaper om de grundläggande värderingar som genomsyrar det svenska samhället. Samhällsorienteringen ska tydligt belysa värdet av demokrati, jämställdhet, yttrandefrihet och vikten av att acceptera olikheter. Utöver detta är goda kunskaper i det svenska språket nödvändigt för etablering på arbetsmarknaden och i samhället i stort.

Undervisningen i sfi, svenska för invandrare, ska vara effektiv med ett brett utbud av utförare och inriktningar anpassade efter den enskildes erfarenhet och utbildningsnivå. Det ska finnas en tydlig koppling mellan sfi och arbetsmarknaden. I Stockholm finns i dag en mångfald av utbildningsanordnare, både kommunala och fristående, som erbjuder ett brett, flexibelt utbud av kurser i sfi.

Sfi finns på olika nivåer och utgår från den enskildes förkunskaper. Till exempel finns sfx-utbildningar för invandrare med en utländsk yrkesexamen, samt möjlighet att kombinera sfi med jobb eller praktik. Nyanlända som har genomfört en sfx-utbildning kommer snabbt ut på den reguljära arbetsmarknaden. Detta koncept ska därför utvecklas.

Kopplingen mellan svenskundervisning, livet i Sverige och den studerandes framtida yrkesval ska vara tydlig. Där det finns möjlighet och behov ska sfx-utbildningar utformas inom fler yrkes- och ämnesinriktningar.

Studie- och yrkesvägledning har en viktig roll för att underlätta nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Den enskildes förutsättningar och behov ska ligga till grund för utvecklingen av sfi. Vidare ska sfi-undervisningen vara flexibel så att studier och praktik kan kombineras i större utsträckning. Detta skapar möjligheter att förena studier i svenska med yrkesutbildning. För den som återfinns inom Jobbtorg Stockholm och är i behov av ytterligare sfi-studier, ska sfi kunna vara en del av jobbplanen. Åtgärder ska vidtas för att antalet avhopp

från kurser inom sfi minskar. Erbjudande om Sfi för föräldralediga och Sfi-undervisning som krav för försörjningsstöd är exempel på sådana åtgärder.

Kompetenta och engagerade lärare är en viktig faktor för sfi-utbildningens kvalitet och är grunden för en utbildning där studerande får goda resultat i en god studiemiljö. Invandrarkvinnor med låg utbildningsnivå är ofta i behov av språkutvecklande insatser. I syfte att nå denna målgrupp är det angeläget att nämnden fortsätter att bedriva uppsökande verksamhet och samverkar med bland annat föreningslivet, bibliotek och andra lokala aktörer.

Frivilligorganisationer bedriver ett värdefullt arbete för att underlätta integration för nyanlända. Nyanländas introduktion till språket och det svenska samhället förenklas betydligt om civilsamhället inkluderas. Det är angeläget att fadderverksamheten för nyanlända permanentas. För att kunna bygga ut verksamheten anslår Kristdemokraterna ytterligare två miljoner kronor i budgeten.

Vuxenutbildning

För dem som av olika skäl inte kunnat tillgodogöra sig utbildningen i grund- och gymnasieskolan är vuxenutbildningen en andra möjlighet. Rätt att studera inom den grundläggande vuxenutbildningen har den som saknar en nioårig grundskola. Plats inom den gymnasiala vuxenutbildningen erbjuds den som inte har en fullständig treårig gymnasieutbildning. I mån av resurser kan även personer med högre utbildningsbakgrund antas.

Utgångspunkten för utbildningen är den enskildes behov och förutsättningar. Arbetsmarknadsnämnden ska inrikta arbetet på att skapa vuxenutbildningsmöjligheter inom bristyrken. Vuxenutbildning bedrivs i staden av skolor i egen regi samt av externt upphandlade anordnare. Regional samverkan leder till ökad valfrihet för de studerande samtidigt som den kan ge administrativa och kvalitativa vinster för kommunerna.

Inom vuxenutbildningen är en kompetent och engagerad lärarkår avgörande för skolans och utbildningens kvalitet. För att korta vägarna till jobb fortsätter staden därför att satsa på kvalitetshöjande åtgärder. Nya karriärvägar skapas för lärare genom karriärtjänster och ökade möjligheter till forskning.

Yrkesvux har visat sig vara en framgångsrik väg för människor att få jobb. Kristdemokraterna satsar därför fem miljoner kronor extra till yrkesvux.

En inkluderande arbetsmarknad

Nämnden ska vara pådrivande i arbetet för att öka antalet anställningar av personer med funktionsnedsättning i stadens verksamheter. I detta arbete ingår att samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjlighet till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden för denna målgrupp. Nämnden arbetar med OpenEyes, som erbjuder praktikplatser som kan leda till anställning för personer med funktionsnedsättning.

Nämnden utgör, genom Jobbtorg Resurs, ett komplement till socialnämndens försöksverksamhet som syftar till att aktivt stödja fler människor i daglig

sysselsättning till ett arbete. Nämnden ska fortsätta arbetet med så kallade serviceassistenter inom barn- och äldreomsorgen för personer med lindrig utvecklingsstörning.

Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsnämnden ska samarbeta med stadsdelsnämnderna i syfte att visa vägar till arbete. Satsningen på visstidsanställningar för personer med funktionsnedsättning ska fortgå.

Aspiranter vid jobbtorgen ska beredas utbildning och praktikplatser så att de kan bistå personer med funktionsnedsättning som omsorgsvårdar.

Kristdemokraterna vill öppna upp för fler sociala företag, som bidrar till att minska tröskeln till arbetslivet för personer som står långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden.

Alfa ger information och vägledning om sysselsättning, studier, praktik och arbete till personer med psykisk funktionsnedsättning. Detta arbete är värdefullt och det är viktigt att projektets framtid säkras.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Arbetsmarknadsnämnden** godkänns.

Avfallsnämnden

Nämndens uppgifter för renhållningsverksamheten

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar åvilar staden i fråga om avfallshantering. I detta ligger att upprätta förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt att upprätta förslag till källsorteringsbefrämjande taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall.

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning, utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten Avfall AB.

Nämndens ledamöter utgör genom personalunion även styrelse för Stockholm Vatten Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Vatten Avfall AB.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Avfallsnämnden** godkänns.

Exploateringsnämnden

Kristdemokraterna vill:

- Halvera tomträttsavgälden för hyresrätter under 35 kvadratmeter
- Utlysa markanvisningstävlingar för yteffektiva lägenheter där hyresnivån är en avgörande faktor
- Planera för fler överdäckningar i syfte att minska trafikbuller, öka bostadsproduktionen och binda samman stadsdelar
- Införa mer förutsägbara parkeringstal som tar större hänsyn till lägenheter-
nas storlek
- Genomföra trygghetsanalyser vid all nybyggnation i syfte att göra bostads-
områden trygga att vistas i, såväl dagtid som nattetid
- Utveckla City i syfte att skapa attraktivare stadsmiljöer, fler bostäder och
stärkt cityhandel

Exploateringsnämnden ska planera för en långsiktig bostadsförsörjning med minst 140 000 nya bostäder fram till 2030 med 2010 som basår. Exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och andra berörda nämnder har ett ansvar att klara denna höga ambitionsnivå.

Bostäder för unga

Den rapport som Sweco har tagit fram ”Bostadspotential Stockholm” och som visar var dessa bostäder kan byggas ska fungera som underlag för både byggföretag och förvaltningar i den fortsatta processen. Tillgången till bostäder för unga och studenter är en viktig faktor för Stockholms fortsatta tillväxt. Kristdemokraterna föreslår därför att tomträttsavgälden för hyresrätter under 35 kvadratmeter ska halveras samt att parkeringstalet för alla lägenheter under 35 kvadratmeter ska vara 0,2 och för studentlägenheter ännu lägre.

För att till viss del komma åt problemet att unga personer av naturliga skäl inte kan ha många år i bostadskön vill vi att fler bostäder reserveras åt personer under 30 år.

Markanvisningstävlingar

Genom ett högre mått av konkurrens och tävlingsmoment i markanvisningsprocessen kan bostäder som inte alltid är de mest lönsamma att producera byggas och detta kan också leda till att priserna pressas. Därför ska markanvisningstävlingar utlysas för yteffektiva bostäder som unga har råd att bo i. Hyresnivån ska vara en avgörande faktor för utfallet, liksom gestaltning. Av den totala bostadsproduktionen i Stockholms stad sker cirka 70 till 80 procent på stadens mark. För att säkerställa en långsiktigt hållbar tillgång på bostäder ska exploateringsnämnden hålla en hög takt i markanvisningen för att nå det långsik-

tiga målet. Möjligheten att införa ett sanktionssystem mot byggföretag som inom en viss tid inte utnyttjar en markanvisning bör utredas.

Genom att exploatera mark som inte är förenad med höga grundkostnader samt genom att öka exploateringsgraden kan lönsamheten i projekten öka. En hög exploateringsgrad är särskilt viktig i kollektivtrafiknära lägen. Försäljningsinkomster från framför allt exploateringsprojekten är en mycket viktig förutsättning för att realisera den utbyggnad av Stockholm som sker och planeras de kommande åren. Därför ser vi med oro på att den rödgrönrosa majoriteten i stadens markanvisningspolicy har öppnat upp för att upplåta bostadsrätt med tomträtt. Det skulle ge dålig lönsamhet i projekten för kommunens del men desto större lönsamhet för byggföretagen. Vi anser inte att det är rätt prioritering. Ett sådant förfarande skulle på sikt också hota bostadsbyggandet och utvecklingen av den samhälleliga servicen till medborgarna.

Överdäckningar

Det kan finnas argument för att genomföra projekt även om lönsamhet inte beräknas kunna uppnås. Det gäller exempelvis överdäckningar som görs i syfte att bygga bostäder och binda samman stadsdelar i enlighet med Promenadstadens syften. Ett sådant projekt är framväxten av Hagastaden som kommer att gå med underskott men som får anses motiverat med tanke på de positiva effekter som projektet för med sig för staden som helhet. Kristdemokraterna vill se fler överdäckningar, exempelvis närmast av Södertäljevägen mellan Liljeholmen och Årstadal. Därutöver ska förutsättningarna för överdäckning av Nynäsvägen mellan Skanstullsbron och Arenastaden liksom E4:n mellan Skärholmen och Kungens kurva utredas.

Prioritera kollektivtrafiklägen

Byggandet i goda befintliga kollektivtrafiklägen samt lägen där planering av nya kollektivtrafikförbindelser och vägar pågår ska prioriteras. Det är viktigt att staden ytterligare fördjupar och intensifierar samarbetet och planeringen med trafiknämnden i Stockholms läns landsting, Trafikverket och regionens övriga aktörer i dessa frågor. Det är särskilt viktigt att nya stadsdelar har en välfungerande kollektivtrafik på plats redan vid inflyttning. Planeringen måste bli bättre i detta avseende.

Vid nybyggnation ska det tidigt planeras för ett ökat cyklande och behovet av cykelparkeringar ska säkerställas.

Exploateringsnämnden ska i samverkan med Stockholms Stads Parkerings AB, trafiknämnden i Stockholms läns landsting och berörda grannkommuner verka för fler infarts- och utfartsparkeringar för att på så sätt minska biltrafiken i tätbebyggda områden.

Promenadstaden

Hela Stockholm ska vara attraktivt. En mångfald av boende och boendeformer ska etableras i staden. Exploateringsnämndens markanvisningar ska vägledas av målsättningen om en god funktionsblandning, gärna med kommersiella lo-

kaler i bottenplan och en mångfald av upplåtelseformer i hela staden. Staden ska planeras utifrån Promenadstadens intentioner och med den klassiska stadsbildningen som förebild. Staden ska vara tät, mänsklig och varierad. De arkitektoniska kvaliteterna måste få större uppmärksamhet redan i ett tidigt stadium. Byggföretag och fastighetsägare som tar sådana hänsyn ska premieras av staden. Om markpolitiken behöver justeras för att uppnå detta syfte ska det göras.

Ytterstaden

Exploateringsnämnden ska i samverkan med övriga nämnder och bolag i staden delta aktivt i arbetet med att utveckla ytterstaden. Nämnden ska lägga stor vikt vid att finna externa intressenter som kan bidra till en positiv utveckling. Därför ser vi med oro på att majoriteten har öppnat för att ge de allmännyttiga bostadsbolagen företräde vid markanvisningar. Det riskerar att slå mot externa aktörer som både vill och kan bygga hyresrätter.

De stora investeringar som allmännyttan och vissa privata byggföretag gör i stadsdelarna runt Järva kommer förhoppningsvis leda till att fler privata byggföretag och fastighetsägare vill öka sina investeringar. Målet ska vara mer blandade stadsdelar både avseende verksamhet och upplåtelseform samt att öka stadskvaliteterna i fler delar av staden. Omdaning av Rinkebystråket från en bakgata till en levande stadsgata kan tjäna som föredöme i detta avseende.

Vision för City

En övergripande Vision för City har antagits av kommunfullmäktige. Visionens övergripande mål är attraktivare stadsmiljöer, fler bostäder och stärkt cityhandel. Visionen ska stärka stadsutvecklingsområdet i den centrala staden. Exploateringsnämnden ansvarar för att leda det operativa arbetet med stadsutvecklingsområdet City. Detta arbete behöver intensifieras med tanke på det stora förändringstryck från privata fastighetsägare som finns i City. Det är viktigt att visionen konkretiseras i form av handlingsplaner. Arbetet med att få fler bostäder i City behöver också bli mer aktivt.

Den arkitektoniska kvaliteten måste hålla en hög nivå i samtliga projekt. Ett mål är att återskapa värden som gick förlorade under Klararivningarna. Markanvisningsprocessen ska användas som ett verktyg för att uppnå denna målsättning.

Brunkebergstorg ska utvecklas till en levande plats i city så att uteserveringar och kulturaktiviteter kan fylla delar av torget. Torget utvecklas som en del av det nya stadsutvecklingsområdet City. Arbetet måste intensifieras så att torget kan invigas när om- och tillbyggnaden av kvarteret Trollhättan är klar.

Staden bör i samarbete med Statens fastighetsverk påbörja en förnyelse av Drottninggatans södra del ner till Helgeandsholmen i syfte att få en fräschare miljö, en större variation av serviceutbudet samt fler publika bottenvåningar vända mot Drottninggatan. Sergels torg behöver fortsatt förnyas och förbättras för att leva upp till ställningen som en av Stockholms centrala mötesplatser.

En stad för alla

Exploateringsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder säkerställa att staden i stadsutvecklingsområden på ett tidigt stadium planerar för offentlig service, så som boenden för äldre, boenden för personer med funktionsnedsättning, förskolor, skolor, idrott och kultur. Dessa investeringar innebär omfattande kostnader för såväl staden som fristående aktörer. Behovet ska utgå från en långsiktig planering.

I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska inriktningen vara att projekten ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar. Samtidigt som Stockholm är en trygg stad vet vi att inte minst kvinnor och äldre undviker vissa platser och områden under kvällar och nätter. För att alla stockholmare ska kunna röra sig fritt i staden bör trygghetsanalyser genomföras vid byggnation av nya stadsdelar och bostadsområden.

Parker och vatten

Ett större invånarantal ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar. Ökade investeringar för underhåll av befintliga parker och grönområden är därför viktiga men även ökade investeringar för att anlägga fler parker behövs. Det finns risk att man stirrar sig blind på antalet kvadratmeter park istället för den kvalitet som erbjuds. Inte minst behövs fler stadsparker i våra ytterstadsområden men också grönområdena mellan ytterstadens stadsdelar är viktiga att utveckla till attraktiva mötesplatser. Bebyggelse vid vattenkanten ska ske med extra stor omsorg. Bebyggelse på vatten ska inte förekomma då det är angeläget att värna Stockholms unika blå värden med de fria vattenspeglarna.

Flexibla p-tal

Staden tillämpar flexibla parkeringstal. Men för att minska godtycket vill Kristdemokraterna införa mer förutsägbara parkeringstal där lägenhetens storlek och läge ska avgöra p-normen. På så sätt skapas stabila spelregler för marknaden samtidigt som byggföretag inte stimuleras till att bygga större och färre lägenheter för att hålla nere antalet parkeringsplatser. Kristdemokraterna är positiva till de steg som har tagits i denna riktning i stadens nya riktlinjer för parkeringstal men anser att ytterligare steg bör tas. I projekt med låga p-tal bör konceptet med bilpooler utvecklas. Inte minst borde det vara intressant för hushåll som ännu inte vant sig vid egen bil eller för hushåll som sällan använder bil och därmed vill slippa den kostnad som en egen bil trots allt innebär. Exploateringsnämnden ska därför, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden, uppmuntra bilpoolsinfrastruktur vid nya exploateringar.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Exploateringsnämnden** godkänns.

Fastighetsnämnden

Kristdemokraterna vill:

- Flytta Tekniska nämndhusets verksamheter till ytterstaden
- Bygga bostäder och öka stads- och folklivet på den plats Tekniska nämndhuset står
- Fortsätta tillgänglighetsanpassningen av nämndens fastighetsbestånd
- Se över möjligheten att bredda ägandet i någon av saluhallarna
- Utveckla Brunkebergstorg i syfte att skapa mer folkliv

Stockholms stad har behov av ändamålsenliga förvaltningsbyggnader för sin verksamhet. Nämnden ska vara en aktiv fastighetsförvaltare och verka för att god kvalitet upprätthålls i de lokaler, byggnader och anläggningar som staden behöver.

De fastigheter som staden bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov. Fastighetsnämnden ska delta i stadsutvecklingen i de delar fastighetsnämnden har rådighet. Fastigheterna ska vara energieffektiva och leverera en sund inomhusmiljö samt vara fria från miljö- och hälsostörande ämnen.

Nämnden har ett viktigt uppdrag i att se till att stadens mål om att minska energianvändningen i stadens egna byggnader och anläggningar uppfylls. Fastighetsnämnden ska förvalta och utveckla fastigheter inom stadens gräns som staden ska äga långsiktigt.

Fastighetsnämnden ska som god hyresvärd leda arbetet med att säkerställa att stadens nämnder har moderna, yt- och energieffektiva lokaler.

Fastigheter med högt kulturhistoriskt värde såsom Sturehofs slott och Stockholms stadshus ska bevaras och förvaltas med hög kompetens och ambition.

Nämnden ska kontinuerligt se över sitt fastighetsbestånd och avyttra fastigheter som inte anses vara av strategisk eller ekonomisk betydelse.

Tillgängliga fastigheter

Stadshuset ska vara tillgängligt för alla. Arbetet med att tillgänglighetsanpassa Stadshuset för personer med funktionsnedsättning ska fortgå. Därmed ger staden fler personer, såväl stockholmare som turister, möjlighet att på ett enkelt sätt besöka Stadshuset.

Fastighetsnämnden ska inom beslutad budget avsätta medel för tillgänglighetsanpassning för nämndens övriga fastighetsbestånd. Fastighetsnämnden ska också fortsätta arbetet med att tillgängliggöra alla sina publika lokaler för personer med funktionsnedsättning.

Fastigheternas underhåll ska långsiktigt hålla en god nivå för att möjliggöra en professionell förvaltning och en adekvat hyressättning. Där underhållet varit eftersatt ska detta stärkas enligt nämndens långsiktiga underhållsplan. Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska i sina verksamhetsplaner ta fram åtgärder för att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling av lokalkostnaderna samt en effektiv förvaltning av stadens idrottsanläggningar.

Tekniska nämndhuset

Tekniska nämndhuset ska avyttras i syfte att få till stånd bostäder och ett ökat folk- och stadsliv i området. Byggnadens gestaltning och möte med gatan ska bidra till en förlängning av City via Kungsbron och ska även ge ett lyft åt Fleminggatans östra del samt stråket närmast vattnet. De verksamheter som idag finns i huset ska flyttas till annan plats. Därmed får de anställda mer funktionsenliga och moderna lokaler.

Stadens saluhallar

Fastighetsnämnden har det samlade huvudansvaret för utvecklingen av stadens torgliv på de tre saluhallstorgen; Östermalmstorg, Hötorget och Medborgarplatsen. Där ska fastighetsnämnden, i samverkan med berörda nämnder och aktörer, skapa attraktivare mötesplatser och förnya formerna för upplåtelse. Om nämnden finner det lämpligt och ekonomiskt lönsamt att avyttra någon eller några av saluhallarna ska ett sådant arbete inledas.

Brunkebergstorg

Fastighetsnämnden spelar en viktig roll i arbetet med att utveckla torget till en levande plats i city. Brunkebergstorg ska tillgängliggöras för stockholmarna genom att upplåta delar av torget för till exempel uteserveringar och kulturaktiviteter. Torget utvecklas som en del av det nya stadsutvecklingsområdet City. Färdigställandet ska ske i samband med att den del av kvarteret Trollhättan som vetter mot torget står klart.

Kostnadskontroll

Fastighetsnämnden ska kontinuerligt arbeta med att avsevärt förbättra prognossäkerheten i samtliga av nämndens projekt. Idrottsnämnden och fastighetsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen se över möjligheterna att förbättra upphandlingsförfarandet i syfte att få in fler anbudsgivare och därmed sänka kostnaderna. Slutpriset för många investeringar har dragit iväg oproportionerligt mycket jämfört med ursprungliga beräkningar.

Övrigt

Fastighetsnämnden ska arbeta aktivt för att möjliggöra för entreprenörer att hitta nya näringsverksamheter vid idrottsanläggningarna, som de kan driva. Det kan gälla allt från kafé- och restaurangverksamhet till butiker och service.

Arbetet med att tillgängliggöra avgiftsfritt WiFi i publika lokaler fortgår.

Fastighetsnämnden ska fortsätta inventera sin egen mark för att möjliggöra placering av temporära bostäder för personer med svag ställning på bostadsmarknaden.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Fastighetsnämnden** godkänns.

Idrottsnämnden

Kristdemokraterna vill:

- Att tillgängligheten inom idrotts- och motionslivet ska öka
- Att satsningen på upprustning av stadens simhallar ska fortsätta
- Att idrottsnämnden i samarbete med fastighetsnämnden bevakar och kopplar ett starkare grepp på kostnadsutvecklingen, både i investeringsbeslut och i drift- och underhåll av befintliga anläggningar
- Att idrottsnämnden och fastighetsnämnden ska fortsätta samarbetet kring enkla hallar
- Att möjligheten till samfinansiering med externa aktörer tas i beaktande vid större upphandlingar

Stockholm har ett brett och rikt idrottsliv där medlemmarna i de många idrottsföreningarna erbjuds gemenskap och meningsfull fritid, vilket är av särskilt stor betydelse för barn och ungdomar. Den ideella sektorn är en vital och bärande del i detta idrottsliv. I enlighet med det idrottspolitiska programmet ska nämnden fortsätta med en särskild idrottsbonus för föreningar. Detta ska främja initiativ till och genomförande av verksamhet för nämndens prioriterade målgrupper; personer med funktionsnedsättning, flickor med utländsk bakgrund samt barn och ungdomar som idag inte idrottar. Nämndens resurser ska fördelas så att förutsättningarna för att utöva idrott är jämlika mellan flickors och pojkars, kvinnors och mäns idrottsutövande. Idrottsföreningar som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet.

Kristdemokraterna vill att ett framgångsrikt samarbete inom regionen mellan offentliga och privata aktörer möjliggör en omfattande utbyggnad av nya arenor för idrott. Idrottsnämnden ska undvika att bedriva verksamhet inom områden där det finns en fungerande marknad. Nämnden ska prioritera att nå tillräcklig beställarkompetens för att säkerställa kostnadseffektiva lösningar. Andelen upphandlad verksamhet ska öka.

Idrott och motion för alla

Stadens idrottspolitiska program genomsyras av ett hälsoperspektiv och syftar till att få fler stockholmare ska bli fysiskt aktiva. Det idrottspolitiska programmet ska vara vägledande för hela nämndens verksamhet. Målet för nämnden är att fler stockholmare, i alla åldersgrupper, ska röra på sig och engagera sig i idrottsrörelsens föreningar. Alla stockholmare ska ha förutsättningar att motionera och idrotta, oavsett kön, ålder, bakgrund och bostadsort.

Barns och ungas idrottande och motionerande är prioriterat i idrottsnämndens arbete. Idrottsnämnden ska samverka med andra aktörer för att nå ungdomar som idag inte idrottar, bland annat genom att fortsätta med de framgångsrika prova-på-aktiviteterna för nybörjare. Tillgången till tränings- och tävlingstider vid stadens anläggningar ska ständigt optimeras. Gymnastiksalar och skolidrottsplaner ska tillgängliggöras när dessa inte används av skolan. I samverkan ska även berörda parter ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader

som detta genererar ska fördelas. Ambitionen ska vara att få till stånd mer tillgänglig idrottsyta.

Simkunnighet

Det är viktigt att alla barn lär sig simma. Det är både en säkerhetsfråga och ett krav för att få godkänt avgångsbetyg i grundskolan. Stockholms modell med extra simundervisning för barn inför sommaren ska utvecklas. I det sammanhanget är det angeläget att ständigt se över kapaciteten i utbudet av undervisningsbassänger.

Stockholm är en stad omgiven av vatten av god kvalitet. Nämnden ska verka för att fler badplatser utvecklas. Säkerheten på baden är viktig.

Tillgänglig idrott och fritid

Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts- och fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Tillgängligheten inom idrotts- och motionslivet ska öka med målet att barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska kunna utöva idrott och besöka idrottsanläggningar under samma förutsättningar som andra. Utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter ska kommuniceras och anpassas till barn med funktionsnedsättning.

Tryggt idrottsutövande

Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden arbeta för att förbättra stockholmarnas förutsättningar för trygg vardagsmotion, bland annat genom att trygghetsanpassa motionsspår och underhålla utegym och andra platser som utsätts för slitage.

Utbyggnad av idrottsanläggningar

Idrottsnämnden har ansvaret för det inre underhållet av anläggningarna. Idrottsnämnden har en beställarroll gentemot fastighetsnämnden och ska tillsammans med fastighetsnämnden säkerställa aktualiteten i underhållsplanen för stadens idrottsanläggningar. Inom idrottsnämndens ansvarsområde ligger att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar, både inom exploateringsområden och inom staden i övrigt.

Prioritering av nya anläggningar ska göras utifrån avvägningar om behov av reinvesteringar i det befintliga anläggningsbeståndet. Nämnden ska arbeta i enlighet med investeringsstrategin.

Satsningen på upprustning av stadens simhallar ska fortsätta. Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska tillsammans ansvara för att analys av drift- och underhållskonsekvenser i samband med investeringsbeslut förbättras avsevärt för att tydliggöra den långsiktiga påverkan på stadens ekonomi.

Idrottsnämnden ska planera så att kommande års driftkostnader kan rymmas inom nämndens budget. Det är angeläget att idrottsnämnden ser över behovet av anläggningsytor, samtidigt som fastighetsnämnden ska se över anläggningarna för att vidareutveckla dem. För att hålla kostnaderna nere samt möta det växande behovet av fullstora idrottshallar ska idrottsnämnden och fastighets-

nämnden fortsätta samarbetet kring enklare hallar. Enklare hallar är viktiga för att minska såväl investerings- som driftkostnader och öka flexibiliteten. Den utveckling vi har sett den senaste tiden där kostnaderna för de enklare hallarna skjutit i höjden helt utanför de satta ramarna är oacceptabel och måste bromsas.

Bandysporten har länge påtalat behovet av en träningshall i Stockholmsområdet, och utredningar för att undersöka möjligheten att uppföra en sådan har pågått sedan 2011. Arbetet med den nu planerade enkla träningshallen för bandy och skridsko (longtrack) på Gubbängens IP ska efter färdigställandet av den konstfrusna utomhusispisten för samma ändamål, plus nödvändiga service- och driftutrymmen, skyndsamt slutföras.

Anläggningsutbudet ska variera och användandet av de befintliga anläggningarna ska öka. Idrottsnämnden ska inom budget säkerställa att de investeringar som prioriteras och planeras motsvarar det som är mest efterfrågat. Idrottsnämnden ska ägna särskild uppmärksamhet åt hur samarbetet med näringslivet och idrottsföreningarna kan bidra till fler anläggningar. Idrottsnämnden ska fortsätta sin satsning på att utöka antalet konstgräsplaner.

Utredningen kring idrottsmöjligheter på Gärdets sportfält och inom Nationalstadsparken ska prioriteras. Kontakten mellan idrottsförvaltningen, Kungliga Djurgårdens förvaltning (KDF) och Länsstyrelsen med flera för att se över hur idrottsmöjligheterna på Gärdets sportfält och inom Nationalstadsparken ska kunna utvecklas ska intensifieras.

Idrott och integration

Människor från olika bakgrunder kan med idrottsgemenskapen som utgångspunkt lära känna varandra, respektera och förstå varandras olika värderingar, vilket motverkar främlingsfientlighet och rasism. Exempelvis kan idrottsrörelsen underlätta integrationen för ensamkommande flyktingbarn. Likaså kan en duktig och inkluderande idrottsledare uppmärksamma om en ungdom finns i farozonen för att hamna i utanförskap.

Spontanidrott

Allt är inte elitidrott. Spontanidrotten har en viktig funktion i att locka främst barn och ungdomar till ökad fysisk aktivitet. Det är viktigt att stadens nämnder och bolagsstyrelser så långt det är möjligt samarbetar med varandra och med föreningslivet för att utveckla nya ytor för spontanidrott. Uppföranden av utegym och andra liknande anläggningar ska fortsätta. Highvalley Skateworld, skateboardparken i Högdalen, ska byggas klart enligt ursprunglig plan för att kunna användas för alla discipliner och ges möjlighet att arrangera de evenemang och tävlingar som den var avsedd för.

Friluftsliv och båtsport

Idrottsnämnden är stadens kontaktyta gentemot båtklubbar och fritidsfiske. Nämnden ska tillvarata och underlätta stockholmarnas intressen av ett rörligt friluftsliv- och båtliv. I detta uppdrag ligger exempelvis att samarbeta med närliggande kommuner för att skapa lämpliga lösningar för det rörliga friluftslivet på land och till sjöss. Idrottsnämnden ska tillsammans med båtklubbarna minska

problemet med miljögifter som kommer från bottenfärger och rengöring av båtar genom att uppföra spolplattor.

Energieffektivisering

Det är angeläget för både miljön och stadens långsiktiga ekonomi att energianvändningen minskar. Idrottsnämnden ska, tillsammans med fastighetsnämnden, genomföra energieffektiviserande åtgärder i stadens idrottsanläggningar. I samband med upprustning och renovering av stadens anläggningar ska det samtidigt investeras i energieffektiviseringsåtgärder. Målet är att sänka energiförbrukningen, minska miljöpåverkan och förhindra kapitalförstöring. Idrottsnämnden ska arbeta för att långsiktigt sänka energianvändningen och i allt högre grad använda klimatneutrala energikällor.

Fler externa aktörer

Det är viktigt att involvera föreningarna och låta dem ta ett bredare ansvar inom ramen för Lagen om offentlig upphandling. Staden ska inte driva verksamhet i egen regi i osund konkurrens med andra aktörer inom samma område där det finns en fungerande marknad. Idrottsnämnden ska fortsätta arbetet med att överlåta driften av idrottsanläggningar till andra genom upphandling. Vid upphandling i konkurrens bör idrottsföreningar uppmuntras att lämna anbud. Föreningar som är verksamma i staden ska uppmuntras och stödjas genom utbildningsinsatser för ledare.

Det är bekymmersamt att staden i flera upphandlingar inom idrottsnämndens område inte fått några intresserade anbudsgivare. Idrottsnämnden och fastighetsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen förbättra upphandlingsförfarandet i syfte att få in fler anbudsgivare och därmed sänka kostnaderna.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Idrottsnämnden** godkänns.

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Kristdemokraterna vill:

- Att Stockholms kulturpolitik ska ge kulturlivets olika delar – det institutionella, det kommunala, det fria och det kommersiella – goda och likvärdiga förutsättningar
- Att även små kulturscener och aktörer utan egen scen ska få del av kulturstödet
- Att skolklasser ska kunna få se föreställningar på teatrar och andra scener som en del av undervisningen
- Att lässatsningen för barn fortsätter
- Att kulturnämnden aktivt arbetar med att utveckla ljusprogrammet
- Att Stockholm fortsatt är medlem i Föreningen Funkisglädje som bland annat organiserar Funkismello – melodifestivalen för personer med funktionsnedsättning.

Stockholm ska vara en internationell storstad med ett myllrande kultur- och nöjesliv. Stockholmare ska möta ett rikt utbud av museer, konserter, teatrar och kulturyttringar som konst, film, idrott och dans. Ett hållbart bildningsideal skänker människor ett rikare liv och främjar barns och vuxnas nyfikenhet som i sin tur motverkar rädsla och fördomar mot det som upplevs som främmande och annorlunda.

Kultur i alla former ska ges större utrymme i fler verksamheter. Kultur kan bryta segregation och ska vara tillgängligt för alla, över hela staden. Kultur skapar gemenskap och kan vara ett sätt att nå människor med svårighet att kommunicera. Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av kulturverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Samarbeten mellan exempelvis kulturskolan och föreningslivet ska stödjas och uppmuntras. Kulturlivets samarbete med näringslivet eller andra finansiärer är viktigt för att få kulturen att utvecklas.

Fritt och växande kulturliv

Fri kultur är en förutsättning för fler visionära, orädda och kritiska medborgare. Kulturpolitiken ska skapa utrymme och arenor för människors skapande, visioner och deras kritiska och orädda agerande. Fri kultur och målmedveten kulturpolitik är två förutsättningar för tolerans och empati i vardagen. För att förstå oss själva och vår omvärld – såväl i det som är oss bekant som i det som ännu är oss främmande – vägleds vi genom tidens olika kulturer – och konstuttryck. Människor väljer olika kulturupplevelser under livets gång.

Kultursektorn är viktig i den växande staden. I takt med att människor i större utsträckning flyttar eller reser till Stockholm internationaliseras staden. För att nya perspektiv ska ges större plats är ett ökat samarbete mellan nya initiativtagare, föreningar, arrangörer, producenter och etablerade institutioner och det fria kulturlivet en förutsättning. Kulturnämnden bör se över möjligheterna att stärka förutsättningarna för att samarbeten mellan dessa etableras. Kulturnämnden ska verka för att fler ska kunna ta del av den kultur som skapas i staden.

För barn- och ungdomskulturen bör samarbetet med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna förstärkas.

Incitamentsstruktur för det fria kulturlivet

De fria grupperna bör öka sina egna intäkter och därmed sin självständighet och livskraft. Incitamentsstrukturen inom kultur- och integrationsstödet ska därför vara kvar i staden och även fortsättningsvis vara utformad så att självständighet stöds. Kulturföretag ska inte missgynnas inom stadens stöd till kulturverksamheter.

Kulturstöd

I stadens bedömningsgrunder beskrivs vad som värderas vid beredning av ansökan om ekonomiskt kulturstöd. Majoriteten har beslutat om en ändring i bedömningsgrunden för konstnärlig kvalitet genom att tillföra ett nytt kriterium; historik. Ett kriterium för historik med koppling till konstnärlig kvalitet öppnar för en förlamande stagnation istället för att främja de experimentella och nyskapande kulturyttringar som marknadskrafterna initialt inte kan bära. Kristdemokraterna anser att bedömningsgrundernas kriterier i högre grad ska fokusera på sökandes ambitioner och målsättningar och mer på mätbara resultat i syfte att möjliggöra för fler kulturaktörer att verka i staden.

Den progressiva öppenhet som gett Stockholm den framskjutna platsen i svenskt kulturliv får inte äventyras.

Bibliotek

Stadens bibliotek ska ligga där stockholmarna finns och vara öppna när de har tid att besöka dem. Ett exempel på detta är tunnelbanebiblioteken. Biblioteken ska ta tillvara de unika resurser som finns på platsen och i omgivningen, genom samarbeten och anpassning av sitt innehåll. Det digitala biblioteket har samma kärnvärden som det fysiska, nämligen tillgång, urval och systematisering. Stadsbibliotekets arbete med att utveckla e-biblioteket ska fortsätta. Biblioteksstrukturen ska anpassas efter stadens utvecklingsplaner och vision och kontinuerligt ses över.

Stockholm konst och Liljevalchs konsthall

Konsten och konstnärernas roll i Stockholm stärks genom Stockholm konst. Stockholm konst ska genomföra konst- och projektsatsningar för att utveckla det befintliga stadsrummet. I Stockholm konst och Liljevalchs konsthalls verksamhet är det viktigt med ett jämställdhetsperspektiv gällande såväl lös konst som offentliga gestaltningar.

Kultur för barn och unga

Alla förskolebarn och elever i stadens skolor ska komma i kontakt med professionell kultur. Litteratur och berättande ska ha en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion där högläsning är ett viktigt inslag. Kristdemokraterna vill fortsätta lässatsningen, med fokus på de yngre barnen. Kulturnämnden ska i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden verka för att litteratur och läsning ska bli en än mer naturlig del i

barnens uppväxt. Musikskolekonceptet El Sistema ska byggas ut i syfte att öka tillgängligheten till musikundervisning bland barn i socialt utsatta områden.

Den metoden är mer effektiv än att generellt sänka avgiften i kulturskolan, som är en åtgärd som gynnar samtliga hushåll oavsett inkomst. Se även under avsnittet om kulturskolan.

Kulturskolan

Kulturskolan ska erbjuda undervisning av hög kvalitet i kulturella färdigheter till Stockholms barn och ungdomar på deras fritid. Fokus bör läggas på att finna metoder för att erbjuda fler barn och unga plats i kulturskolans undervisning. Kulturskolans verksamhet ska omfatta mångkulturella miljöer och särskilt satsa på att locka barn och ungdomar i ytterstadsstadsdelar.

Kristdemokraterna är skeptiska till den av majoriteten genomförda sänkningen av avgiften till kulturskolan. Stockholms stad hade redan låga avgifter till kulturskolan jämfört med resten av länet. Att sänka avgiften för alla kommer inte att leda till att locka nya målgrupper. Kristdemokraterna finner det minst sagt märkligt att majoriteten å ena sidan finner det prioriterat att sänka avgiften till kulturskolan och samtidigt avskaffar regeringens fritidspeng vars syfte är att ge de barn och unga som idag vill men inte har råd möjligheten att delta i kultur- och idrottslivet.

Lokaler och mötesplatser

I staden finns många samlingslokaler som ska tillgängliggöras för ett bredare kulturutbud och kreativ verksamhet. Kulturnämnden ska verka för att underlätta för föreningar och andra arrangörer att hitta och boka lokaler. I det sammanhanget är skollokaler en viktig resurs.

Museiverksamhet och kulturarv

Stadens museer är en viktig del av kulturlivet. Med de egna museerna ska staden erbjuda ett kulturutbud med utställningar, seminarier, stadsvandringar och andra aktiviteter som lockar både en smal och bred publik.

Stadsmuseet har en särställning bland dessa museer och museets utbud ska vara brett och spegla stadens rika historia.

Stockholm har många framgångrika privata museer som visar att kulturverksamhet även kan drivas på kommersiell grund. Staden ska ha ett generöst och samarbetsvilligt förhållningssätt till dessa aktörer.

Stockholm som filmstad

Kulturnämnden ska arbeta för att utbudet av kvalitetsfilm i Stockholm är brett. Samarbetet med Stockholm Film Commission och Filmregion Stockholm-Mälardalen fortsätter.

Evenemang

Festivalen We Are Sthlm och Kulturfestivalen är exempel på mycket uppskattade evenemang, där kulturen på ett förtjänstfullt sätt tar plats i det offentliga rummet. I bästa fall kan detta leda till ett ökat intresse för kulturutövande, inte minst bland barn och unga. Kulturnämnden ska tillsammans med Stockholm Visitors Board AB stärka marknadsföringen av festivalerna. Kulturnämnden genomför medborgarskapsceremonin och övrigt nationaldagsfirande. Kulturnämnden ska tillsammans med andra berörda nämnder verka för att utveckla och förenkla genomförandet av kulturevenemang i Stockholms stad. Det är viktigt att evenemang inte bara genomförs i innerstaden, utan att de yttre områdena också är självklara platser för detta.

Kultur som tillväxtfaktor

En växande stad kräver ett utvecklat kulturliv. Kulturverksamheter ska komplettera andra delar av stadsutvecklingen. Kulturlivets samarbete med näringslivet är en viktig del i utvecklingen av Stockholms kulturliv. När kulturlivet vill etablera verksamheter och lokaler i utvecklingsområden som till exempel Slussen, Telefonplan och inte minst gasklockeområdet behövs stödformer som möjliggör framgångsrik etablering med en framtida hög självfinansieringsgrad. Den stora befolkningsökningen och den tätare staden ger stora möjligheter till ett nytt och bredare kulturutbud även i stadsutvecklingsområdena.

Open Streets

Trafiknämnden och kulturnämnden ska tillsammans med föreningsliv och näringsliv återuppta arbetet med ”Open Streets” på en stor, centralt belägen gatas hela yta under sommarmånadernas alla helger och fylla den med kultur, kommers och aktiviteter. Evenemanget ska vara avgiftsfritt för besökarna.

Ljusprogram

Kristdemokraterna har varit drivande i arbetet med stadens Ljusprogram. Stockholm är – särskilt vintertid – en mörk stad som behöver lysas upp. Exempel på lämpliga platser är broar och offentliga byggnader. För Kristdemokraterna är det viktigt att programmet implementeras, för ökad skönhet och förstärkt trygghet. Kulturnämnden ska aktivt delta i arbetet med Ljusprogrammet. Mer belysning leder till en ökad exponering av stadens skönhet och en tryggare miljö för dess invånare.

Förbättra kostnadskontrollen

Investeringskostnaderna för Stadsmuséet, Medborgarhuset och utbyggnaden av Liljevalchs konsthall, har skenat samtidigt som till och med stadsledningskontoret uttryckt stor oro över de ökande investeringskostnaderna för Stadsbiblioteket.

Kristdemokraterna vill öka prognossäkerheten i nämndens investeringar snarare än att fortsätta höja skatterna för att täcka kostnaderna. I slutändan får kostnadsökningar vid investeringar konsekvenser för kulturnämndens löpande verksamheter, när pengarna går till ökade hyreskostnader snarare än till verksamheternas innehåll.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Kulturnämnden** godkänns.

Kulturnämnden: stadsarkivet

Arkiven är en central resurs i stadens informationsförsörjning. Stadsarkivet arbetar för att underlätta för användarna att få tillgång till informationen i arkiven och genom det skapa en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Tillgång till arkivinformation ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och möjligheter till forskning ur historiska och andra perspektiv. Stadsarkivet ska publicera allt sitt upphovsrättsskyddade material, som staden själv är legal upphovsman till, under en licens som tillåter vidareanvändning. Stadsarkivet ska bidra i arbetet med att utveckla en strategi för hållbar informationshantering. Stadens arbete med öppna data och offentlighetsprincipens tillämpning i e-förvaltning bidrar till att stärka demokratin.

Stadsarkivet ska locka till besök och verksamheten ska bidra till stadens och verksamheternas varumärkesbyggande. Stadsarkivet ska lyfta fram stadens och dess verksamhetens historia i arbetet med varumärket Stockholm.

Tillgänglighet

Tillgängligheten till stadsarkivets material och kunskap ska öka och på bästa sätt komma stockholmarna till del. Stadsarkivet ska även upprätthålla och utveckla god tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning. E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv. Stadsarkivet ansvarar för och förvaltar e-arkivet. Alla verksamhetssystem ska successivt anslutas till e-arkivet. Stadsarkivet har en viktig roll som kunskapsbas om Stockholms historia för både stockholmare i allmänhet och forskare. Stadsarkivets karaktär av öppen publik institution bör förstärkas. Stadsarkivet ska vara delaktigt i Stockholms stads arbete med att tillgängliggöra offentlig information.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Kulturnämnden: stadsarkivet** godkänns.

Kyrkogårdsnämnden

Kristdemokraterna vill:

- Att begravningsplatser, kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i anslutning till kyrkogårdarna är välskötta och i största möjliga mån tillgängliga för alla stockholmare oavsett konfessionell inriktning och livsåskådning.
- Den fysiska tillgängligheten ska fortsatt prioriteras i allt underhålls- och reparationsarbete samt vid nybyggnation.
- Att eftersatt underhåll av kapell, murar och kulturhistoriskt värdefulla gravar prioriteras.
- Att begravningsavgiften är 6,5 öre.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltningen av stadens egna och åt staden upplåtta begravningsplatser samt för frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften.

Nämnden ska erbjuda de besökande rofyllda, vackra och miljömässigt hållbara begravningsplatser.

För att möta en mångfald av stockholmare ska nya gravskick, exempelvis gravsättning av aska med hjälp av vatten, utredas och införas på fler av stadens begravningsplatser.

Flera begravningsplatser, däribland Skogskyrkogården, är kulturhistoriskt värdefulla och ska vårdas och värnas. Brister i underhållet av murar, byggnader och omkringliggande miljöer med mera ska åtgärdas.

Strandkyrkogården vid Drevviken är en till delar outnyttjad begravningsplats, beroende på dess läge och för att det saknas en ceremonilokal inom begravningsplatsen. Kristdemokraterna vill därför att förvaltningen ska ges i uppdrag att skyndsamt utreda förutsättningarna för byggande av en ceremonilokal och att därutöver arbeta för att göra Strandkyrkogården i stort mer strukturerad och tilltalande.

Stadsbyggnadsnämnden har tagit fram en detaljplan för Järva begravningsplats och kyrkogårdsnämnden är en huvudaktör i arbetet för att göra denna plats så ändamålsenligt, vacker och värdig som möjligt. En viktig del i arbetet är att gravfriden kommer att säkras på denna välbesökta del av Järvafältet. För oss kristdemokrater är det viktigt att fortsatt ständigt avväga nyttan mot kostnaderna. Om kostnaderna skenar ytterligare eller andra svårigheter uppkommer är det angeläget att beakta andra lösningar.

(KD):76

Kyrkogårdsnämndens verksamhet ska fortsätta att miljöanpassas med avseende på utsläpp, drift och återvinning.
Nämnden ska intensifiera energieffektiviseringen av byggnader och begravningsplatser.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslag till budget 2017 för **Kyrkogårdsnämnden** godkänns.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Kristdemokraterna vill:

- Utöka satsningen på laddinfrastruktur
- Att insamlingen av matavfall ökar markant i Stockholm
- Arbeta för giftfria miljöer i förskolan
- Att historiskt förorenade områden saneras

Klimatfrågorna är både globala och lokala. När det gäller att agera lokalt tar Stockholm ett stort ansvar. Genom energieffektivisering och ökad användning av fossilbränslefria energikällor har Stockholms stads bidrag till växthuseffekten stadigt minskat under flera år.

Kärnuppgifterna för miljöförvaltningen är att utöva tillsyn och miljöövervakning samt erbjuda information och rådgivning om stadens miljöarbete. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska också genom sin expertkompetens bidra till stadens långsiktigt hållbara utveckling. Dessa kärnuppgifter kräver mycket tid och kompetens, och det är därför viktigt att inte för många ytterligare uppdrag läggs på miljöförvaltningen. I den mån projekt och programverksamhet som ligger utanför kärnuppdraget ändå kan vara motiverade, ska nämnden särskilt säkerställa att erfarenheter och kompetensuppbyggnad kommer stadens övriga nämnder och styrelser till del, i form av förbättrad verksamhet, ökad effektivitet eller sänkta kostnader.

Stadens klimatarbete består av flera viktiga delar. Nämnden bedriver informationsarbete riktat till företag och medborgare. Utöver detta ska Miljö- och hälsoskyddsnämnden stödja stadens engagemang i initiativet Klimatpakten tillsammans med näringslivet. Energicentrum fyller också en viktig funktion i sitt rådgivande arbete för energieffektivitet och hållbarhet.

Fossilbränslefri stad

Den rödgrönrosa majoriteten har fastslagit att Stockholm ska vara fossilbränslefritt till 2040. Målet är ett högt uppsatt mål som kan vara svårt att uppnå, inte minst på grund av faktorer som staden inte fullt ut råar över. För att uppnå målet krävs ett nära samarbete med trafiknämnden och förstås en stor insats av stadens invånare.

Miljönämnden ska även bistå kommunstyrelsen i implementerandet av en fossiloberoende organisation 2030.

Det är av central betydelse att arbetet med energieffektivisering fortsätter samt att stora ansträngningar görs för att inte huvudmannaskap, organisation eller administrativa svårigheter leder till ett sämre resultat. Nämnden utgör en viktig resurs för klimat- och energieffektiviseringsarbetet i staden och ska bistå stadens bolag och nämnder i arbetet med att uppfylla målet om minskade utsläpp av växthusgaser.

Tillsynsarbete

I syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för Stockholms företag är tillsynsarbetet och den lagstyrda miljöövervakningen en central del i nämndens verksamhet. Det är oerhört viktigt att tillsyn och kontroll fungerar väl när det gäller till exempel förekomst av förbjudna ämnen i kosmetiska preparat och kosttillskott, utsläpp av gifter från industrier och serviceföretag, brister i arbetsmiljön såsom undermålig ventilation och otillåtna bullernivåer, etc.

I kontrollen av Stockholms matställen och producenter har flera allvarliga brister och olagligt matfusk upptäckts i miljöförvaltningens kontroller under senare tid – något som bevisar vikten av att tid och resurser fortsatt prioriteras för detta arbete.

Matavfall

Under förra mandatperioden höjde Alliansen i Stockholms stad ambitionsnivån avsevärt när det gäller matavfallsinsamling. Stadens målsättning är att nå det nationella målet om att 70 procent av allt matavfall ska samlas in år 2020. Vi är dock kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten har övergivit det nationella målet om 50 procent till år 2018. Det nuvarande systemet med papperspåsar som läggs i en särskild behållare är tydligt anpassad för boende i eget hus, och endast ett fåtal bostadsrättsområden har haft möjlighet att erbjuda matavfallsinsamling till de boende. För att insamlingen av matavfall på allvar ska komma igång är det hög tid att få på plats ett system med färgkodade soppåsar och modern optisk teknik som fungerar enkelt även för boende i lägenhet.

Miljöbilar och laddinfrastruktur

Trots väl utbyggd kollektivtrafik i Stockholm är bilen en nödvändighet för många familjer och enskilda för att lösa vardagslogistiken. Istället för att, som den rödgrönrosa majoriteten, bekämpa bilismen i stort vill Kristdemokraterna att staden ska uppmuntra användande av fossilbränslefria drivmedel. Det är också högprioriterat att bygga bort trängseln i innerstan, och att snarast få klart ringleden runt Stockholm.

Nämndens miljöbilsprojekt har gett en miljövänligare bilpark i Stockholm. 97 procent av stadens egen bilpark är nu miljöbilsklassad, vilket placerar Stockholm i topp bland landets kommuner. Nämnden ska fortsatt bistå trafiknämnden med att bygga ut laddinfrastrukturen i staden så att det också blir lättare för privatpersoner att välja elbil. Kristdemokraterna tredubblar därför majoritetens satsning på laddinfrastrukturen för elbilar till 3 miljoner kronor.

Kemikalieplan

Arbetet med att hindra spridningen av skadliga ämnen i miljön är ytterligare ett prioriterat område. I stadens kemikalieplan finns åtgärder för kemikaliehantering samt handledning för en giftfri upphandling och normer för byggmaterial. Kemikaliecentrum ska stödja och följa upp kemikaliearbetet vid stadens nämnder och bolag, vilket inbegriper såväl kartläggning och utfasning av kemikalier och gifter som konkret stöd vid formulering och uppföljning av upphandlingskrav. Kemikaliecentrum ska även ansvara för dialog och information om kemi-

kaliefrågor. Samarbete med näringslivet som syftar till att minska utsläppen av gifter i Stockholm, ska inlemmas i detta arbete.

Kristdemokraterna stödjer förvaltningens angelägna arbete för en giftfri förskola, med vägledning, utbildning och handlingsplaner för att minska förekomsten av potentiellt skadliga kemikalier på såväl kommunala som fristående förskolor i Stockholm.

Dubbdäcksavgift

För stockholmarnas hälsa är det angeläget att uppnå en god utomhusmiljö, vilket inbegriper såväl bullerfrågor som luftkvalitet. Överskridanden av miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet avseende partiklar och kvävedioxid ska motverkas, i enlighet med stadens miljöprogram. Stadens insatser för dammbindning har visat goda resultat i form av minskade partikelnivåer, men dammbindande insatser är relativt resurskrävande. Dubbdäcken utgör den enskilt viktigaste källan till partikelemissioner, och dubbdäcksanvändandet i Stockholm måste minska. Dubbdäcksförbudet på Hornsgatan, Kungsgatan och Fleminggatan har minskat problemen, men stickprov och räkningar som gjorts visar att efterlevnaden av förbudet är bristfällig. Kristdemokraterna anser att en dubbdäcksavgift är att föredra framför ytterligare förbud i syfte att minska dubbdäcksanvändningen.

Förorenade områden

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete med att kartlägga historiskt förorenade områden ska fortsätta och utökas. Arbetet syftar till att minska spridningen av gifter från numera nedlagda verksamheter i grönområden och vattendrag. Kartläggningen visar var insatser för sanering behövs och kan även möjliggöra nya områden för exploatering.

Rent vatten

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är samordningsansvarig för stadens vattenprogram. Målet är att samtliga vattenförekomster ska uppnå god ekologisk och kemisk status senast år 2021. Som ett led i intensifieringen av stadens vattenarbete krävs ökat deltagande i regionala vattensamarbeten då många vattendrag är regionala eller mellankommunala angelägenheter. EU-samarbetet är viktigt i ambitionen att uppnå en god vattenkvalitet. Inte minst har EU:s vattendirektiv stor betydelse för stadens vattenvårdsarbete.

Minskad nedskräpning

Stockholm ska vara en ren och vacker stad. Vid sidan av det personliga ansvar vi alla stockholmare måste ta krävs ytterligare resurser för renhållningen av den offentliga miljön. Ett viktigt led i arbetet för en ren och vacker stad är att förekomsten av klotter minimeras. Kristdemokraterna är kritiskt inställt till den rödgrönrosa majoritetens reviderade klotterpolicy. Kristdemokraterna satsar fem miljoner kronor för att upprätthålla en nolltolerans mot klotter i trafiknämndens budget.

Stadens städgarantier, som innebär att städning, tömning av papperskorgar och klottersanering ska åtgärdas inom 24 timmar efter anmälan, ska efterlevas. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till publika

(KD):80

platser som torg, parker och grönytor. På Kristdemokraternas initiativ kan man nu enkelt rapportera exempelvis nedskräpning, förstörelse och klotter via appen Tyck Till. För att öka ambitionerna och för att Stockholm ska bli en renare och snyggare stad satsar Kristdemokraterna ytterligare 25 miljoner kronor i trafiknämndens budget.

Färre skadedjur

Många stockholmare plågas i hög utsträckning av skadedjur. Det kan handla om råttor som invaderar hemmet och sprider sjukdomar, rådjur som sprider fästingar och förstör trädgårdar eller om skarvar i Stockholms skärgård. Kristdemokraterna i Stockholms stadshus vill intensifiera arbetet för att bekämpa skadedjur.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns.

Serviceämnden

Serviceämnden ska utvidga och vidareutveckla kontaktcenter Stockholms service så att stockholmarna och de företag som vill verka i staden får ett snabbt och professionellt bemötande, en enklare och tydligare kanal för information och lättillgänglig kvalificerad service. Kontaktcenter Stockholm är intäktsfinansierat för att tydliggöra i vilken utsträckning kontaktcenter avlastar nämnderna med ärenden. Det gör det tydligt för nämnderna vad de betalar för och det finns möjlighet att påverka volymerna.

Stockholmarnas frågor och ärenden varierar under året utifrån tidpunkt och behov. För att öka kvaliteten i servicen via webben bör en central webbfunktion införas vid kontaktcenter inom serviceämnden som löpande uppdaterar webben med fokus på gemensamma kundtjänstfrågor där stora volymer finns. Personer med funktionsnedsättning ska på ett enkelt sätt kunna kommunicera med Stockholms stad. Det är viktigt att kontaktcenter har kunskap och kompetens kring de tekniska hjälpmedel som används av personer med olika funktionsnedsättningar.

Nämnden ska arbeta vidare med att effektivisera och därmed minska kostnaderna för stadens administrativa funktioner. Finansiering och prissättning av serviceämndens tjänster ska utformas så att kostnadsmedvetenheten ökar och fortsatta effektiviseringar genomförs. Differentierad prissättning ska, i samråd med kommunstyrelsen, tillämpas och vidareutvecklas. Detta för att dels säkerställa överensstämmelse mellan prissättning och verklig kostnad, dels för att ge incitament till stadens nämnder att använda effektiva administrativa system samt minimera manuell hantering.

Serviceämnden kan även erbjuda de nämnder och styrelser som önskar andra tjänster som ansluter till nämndens grundutbud.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Serviceämnden** godkänns.

Socialnämnden

Kristdemokraterna vill:

- Satsa på Origo, det länsgemensamma resurscentret mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Utveckla och utvidga arbetet med sociala insatsgrupper. Tidiga insatser för ungdomar med riskbeteende leder till att färre ungdomar växer upp i och hamnar i utanförskap
- Utarbeta en ny strategi för stadens arbete med fattiga EU-medborgare och genomföra konkreta åtgärder för att motverka olagliga bosättningar
- Fortsätta arbetet med utökad samverkan mellan skola och socialtjänst
- Utveckla LOV inom funktionshinderområdet
- Fortsätta satsningarna på föräldrastöd
- Inrätta en mottagning samt stödboende för våldsutsatta män

Socialtjänstens arbete ska grundas på respekt för den enskilds önskemål och val där denne ska ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av insatsen. Stadens verksamheter ska arbeta med evidensbaserade metoder och kunskapsbaserad praktik.

Barn och ungdom

Forskning visar att möjligheten till en god skolgång är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn. Det är särskilt viktigt att samverkan mellan socialtjänst och skola uppmärksammas, genom övergripande gemensamma mål för de barn som behöver hjälp och stöd av både socialtjänst och skola. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden vidta förebyggande insatser för barn och ungdomar för att säkerställa en god skolgång. Varje skola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

För barn som far illa eller riskerar att fara illa är det viktigt att det finns en bra samverkan mellan skola och sociala myndigheter. Tidiga insatser för barn och ungdomar i samarbete mellan socialtjänsten och skolan ska fortsatt stärkas. Under förra mandatperioden initierade Kristdemokraterna ett projekt där skolor och sociala myndigheter samverkar för att öka skolnärvaron och förbättra skolresultaten i utvalda grundskolor i ytterstaden.

Föräldrastöd

Föräldrastödinsatser ger goda effekter. Forskning visar att den största förebyggande effekten, för att barn inte ska få problem senare i livet, nås om insatser som föräldrastödsprogram riktas till alla familjer/vårdnadshavare. Det är samtidigt viktigt med riktade insatser till enskilda familjer och gruppstödinsatser till utsatta barn respektive föräldrar som brister i sitt föräldraskap. Nämnden ska stödja och kvalitetssäkra stadsdelsnämndernas arbete med strukturerat föräldrastöd. En särskild satsning på föräldrastöd ska genomföras i de stadsdelsnämnder där det har fått begränsat genomslag. Föräldrastödet ska anpassas efter de särskilda behov olika grupper kan ha, exempelvis olika språk.

Familjehem

Barn och ungdomar i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. Socialnämnden ska arbeta för rekrytering av fler familjehem samt en ökad kompetens inom familjehem och jourhem för att ta emot unga med omfattande problematik. Placering enligt lagen om vård av unga, LVU, är den yttersta åtgärden när många andra insatser prövats och misslyckats. Det är viktigt att arbeta mer proaktivt och utveckla arbetet och analysera insatser och åtgärder för att minska antalet LVU-placeringar. Behoven av institutionsplaceringar ska minska och barn och unga ska erbjudas mesta möjliga stöd utan stora intrång i barnens och familjens livssituation.

Barn som har omhändertagits av socialtjänsten har samma rätt till en bra utbildning som alla andra barn. Omhändertagna barn ska ha en namngiven socialsekreterare som sköter alla kontakter med barnet. Stockholms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att läxhjälp finns. Forskning visar att många familjehemsplacerade barn inte når skolans kunskapsmål, varför arbetet med att stödja familjehemsplacerade barns skolgång inom SkolFam ska fortsätta.

Stockholms stad ska inte placera barn i HVB-hem som endast erbjuder så kallad särskild undervisning. Endast hem som har avtal med en skola ska kunna komma i fråga. Rektorer måste ges möjlighet att ta del av planeringen av familjehems- eller institutionsvård i ett mycket tidigt skede. Skola och socialtjänst måste samverka med föräldrar för att i möjligaste mån kunna undanröja sekretesshinder. Kunskapen bör öka både om skolgången för såväl placerade barn som för barn som lever i skyddat boende och/eller med skyddad identitet.

Ensamkommande flyktingungdomar

Ensamkommande flyktingungdomar ska mötas av ett värdigt mottagande av staden och få en trygg placering efter ankomsten till Sverige. Stockholms stad ska eftersträva att sluta långsiktiga ramavtal med utförare vad gäller boenden för ensamkommande flyktingungdomar. Kristdemokraterna anser att staden bör eftersträva familjehemsplacering av ensamkommande barn framför placering vid exempelvis HVB-hem eller andra typer av stödboenden. Socialnämndens samverkan med näringslivet inom Advisory Board för ensamkommande flyktingbarn ska vidareutvecklas under 2016 för att förbereda fler ungdomar för arbetsmarknaden.

Stockholms stad har tillsatt en särskild socialsekreterare som ska etablera kontakt med de ensamkommande marockanska barn och ungdomar som finns i staden och som ägnar sig åt kriminell verksamhet. Det krävs ytterligare åtgärder från nämndens sida, till exempel att samarbeta med andra kommuner och att etablera en dialog med civila samhället i syfte att förbättra arbetet med målgruppen.

Det är också viktigt att staden kan placera kriminella gatubarn som ej är straffmyndiga i slutna HVB-hem.

Barn- och ungdomsprostitution

Prostitutionen är allt oftare en del av den organiserade brottsligheten, och ett resultat av människohandel. Kvinnor flyttas systematiskt mellan städer och det har också rapporterats om ensamkommande barn som faller offer för sexköpare. Socialnämnden ska fördjupa arbetet mot barn- och ungdomsprostitution samt självskadebeteende.

Nämnden ska genomföra utbildningsinsatser samt fortsätta arbetet med kunskapsinhämtning inom detta område. Socialnämnden ges i uppdrag att ta fram rutiner kring hantering och bemötande av berörda barn och ungdomar.

Ungas psykiska ohälsa

Ett av vår tids största samhällsproblem är den utbredda psykiska ohälsan bland unga. Det behövs fler vårdplatser i barn- och ungdomspsykiatri och vi arbetar inom skolan för en elevhälsogaranti där stadens elever garanteras hjälp redan från första dagen. Problemen går dock djupare än så. Kristdemokraterna menar att det skulle behövas ett värderingsskifte till förmån för värden som omtanke, medmänsklighet och människovärde. Det behövs också tid för barnen och familjerelationer som kan förebygga familjesplittring och psykisk ohälsa. Socialnämnden har ett viktigt arbete när det kommer till att erbjuda ett väl utbyggt föräldrastöd samt familjerådgivning vid stadens familjecentraler.

Insatser för kvinnofrid och mot våld i nära relationer

Arbetet mot våld i nära relationer är fortsatt prioriterat. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna implementera stadens program för kvinnofrid och riktlinjer i stadens verksamheter.

Stockholms stad garanterar skyddat boende för stadens utsatta kvinnor. Kvinnor som bott på skyddat boende ska vid behov erbjudas utslussningslägenheter om de inte kan återvända till sitt ordinarie boende.

Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet med våld i nära relationer ska vara könsneutralt och kompetensen kring detta bör stärkas hos berörd personal. Kristdemokraterna i Stockholms stadshus satsar fem miljoner på en mottagning samt skyddat boende för våldsutsatta män, något som saknas i dagsläget.

Det länsgemensamma resurscentret mot hedersrelaterat våld och förtryck, Origo, har permanentats och vi välkomnar detta. Projektet har varit lyckat och Kristdemokraterna i Stockholms stadshus vill förstärka verksamheten med ytterligare två miljoner kronor.

Funktionsnedsättning

Valfriheten för personer med funktionsnedsättning ska utvecklas vidare. Brister i tillgänglighet måste kontinuerligt kartläggas och åtgärdas. Information som publiceras på stadens webbplats ska vara tillgänglig även för personer med funktionsnedsättning. Socialnämnden och äldrenämnden ska ha en helhetssyn

vad gäller insatser som dagliga verksamheter och aktiviteter för äldre fyllda 65 år i bostad med särskild service LSS.

Stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska så långt det är möjligt göras tillämpligt i uppdrag som staden ger andra organisationer. Det övergripande målet med programmet är att alla i Stockholms stad ska ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Staden ska fortsätta den regionala samverkan i syfte att öka tillgängligheten till boenden för yngre personer med demenssjukdom. Arbetet med att kompetensutveckla anställda som arbetar inom området funktionsnedsättning ska fortsätta.

Socialnämnden ska utveckla samarbetet med andra myndigheter. Arbetet som bedrivs inom ramen för Carpe och den kommungemensamma funktionen för verksamhets- och yrkesutveckling ska fortgå.

Staden har brist på bostäder med särskilt stöd och service. Antalet beslut som inte verkställs är alltför stort. Inom ramen för genomförandegruppens arbete ska nämnden delta i samordning och utveckling av utbyggnaden av bostäder med särskilt stöd och service.

Det är viktigt att ha en god kvalitet inom personlig assistans. Socialnämnden ska säkerställa kompetensen bland personliga assistenter och genomföra kompetenshöjande insatser om så behövs.

Stockholms stad ska fortsatt stödja deltagandet i den nationella Melodifestivalen för personer med funktionsnedsättning, ”Funkismello”.

Personer med funktionsnedsättning ska på ett enkelt sätt kunna kommunicera med Stockholms stad. Det är viktigt att kontaktcenter har kunskap och kompetens kring de tekniska hjälpmedel som används av personer med funktionsnedsättning. Nämnden ska av servicenämnden beställa nödvändig teknik.

Socialpsykiatri

Implementering av evidensbaserade metoder inom socialpsykiatri är ett fortsatt prioriterat område. Nämnden har ett ansvar för att vidareutveckla utrednings- och uppföljningsinstrumenten och den individuella uppföljningen samt att ge stöd och insatser som leder till ökad självständighet och att målsättningarna med insatserna uppnås.

Socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden ska gemensamt arbeta för att personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska ha ökade möjligheter till sysselsättning, studier och praktik. Arbetet sker inom ramen för Alfa. Alfa informerar och vägleder om sysselsättning, studier, praktik och arbete till personer med varaktig funktionsnedsättning på grund av psykisk ohälsa. Socialnämnden ska verka för att de som kan får arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

Stockholms stad och Stockholms läns landsting ska öka samverkan vad gäller personer med psykisk funktionsnedsättning. Nämnden ska se över behovet av att öka antalet personliga ombud för personer med psykisk funktionsnedsättning. Det personliga ombudet kan hjälpa till med myndighetskontakter, överklaganden eller att formulera behov av vård, stöd och service.

Hemlöshet

Nämnden ska samordna insatser inom hemlöshet i enlighet med stadens hemlöshetsstrategi. Såväl förebyggande arbete som minskning av akut hemlöshet är fortsatt prioriterade områden.

Tak över huvudet-garantin för de som har sin tillhörighet i Stockholms stad är en viktig del i stadens stöd till hemlösa. Den innebär att hemlösa personer alltid ska kunna erbjudas nattlogi. Tak över huvudet-garantin gäller för hemlösa personer över 20 år med missbruks- eller psykiska problem och som har sin tillhörighet i Stockholm. Denna stödverksamhet ska spridas geografiskt över staden. Socialnämnden ska, tillsammans med frivilligverksamheterna, verka för fler dagöppna verksamheter samt fortsätta arbetet med Crossroads.

Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen fortsätta att arbeta vräkningsförebyggande. I det arbetet är skuldrådgivning en viktig del. Inga barnfamiljer i Stockholm ska behöva vänta mer än en vecka på att få budget- och skuldrådgivning.

Preventiva insatser ska bland annat riktas mot barnfamiljer och personer med psykisk funktionsnedsättning. Stiftelsen Hotellhem i Stockholms har en betydelsefull roll och ska i högre utsträckning möta socialnämndens och stadsdelsnämndernas behov av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad eller mer varaktigt boende med visst boendestöd.

Antalet unga hemlösa har minskat, bland annat tack vare det framgångsrika konceptet Botorg för unga vuxna. Insatser ska genomföras för att hjälpa barn och ungdomar som helt eller periodvis bor utanför hemmet på grund av svåra problem i bland annat hemmiljön. Individuellt stöd ska riktas till de människor som regelbundet återkommer till härbärgen. Tillgången på försöks- och träningslägenheter ska öka för de hemlösa som är på väg mot en egen bostad. Projektet ”Bostad först” där människor som lever i hemlöshet har möjlighet att få en lägenhet utan krav på att de först ska ha löst problem som missbruk eller skulder fortsätter och utvecklas. Antalet lägenheter inom ”Bostad först” ska utökas. Det är viktigt att boendestödjarna uppmuntrar de boende att påbörja rehabilitering och kontakter med beroendevården.

Fattiga EU-medborgare och tiggeri

Målgruppen hemlösa EU-medborgare och tredjelandsmedborgare tillhör uppsökarenhetens ansvarsområde. Projektet Vinternatt ska fortgå och har utvecklats med fler platser. Projektet ska regelbundet utvärderas. Arbetet med Vinternatt ska föras i dialog med Stadsmissionen, Frälsningsarmén och andra frivilligorganisationer.

De långsiktiga lösningarna på problemen med EU-medborgare som är hemlösa i Stockholm och som tigger finns i respektive hemland. De åtgärder staden vidtar måste därmed vara genomtänkta och framåtsyftande.

Stockholm ska se över möjligheten att inrätta lämpliga vänorter i Rumänien och Bulgarien och genom detta arbete bidra till att bygga upp fungerande samhällen med skola, socialtjänst och infrastruktur.

I Köpenhamn finns ett projekt för fattiga EU-medborgare som vill återvända till sina hemländer. Där erbjuds hjälp med att etablera kontakter med sociala myndigheter i hemlandet och med andra lämpliga organisationer. Kristdemokraterna vill att Stockholm studerar detta exempel för att se om vi kan införa liknande insatser.

Det civila samhället behöver ett tydligare politiskt stöd, såväl ekonomiskt som moraliskt. Det arbete som föreningsliv, kyrkor och hjälporganisationer utför är ovärderligt. Vi kan samtidigt inte acceptera att olagliga bosättningar etableras. Det är därför rätt att genomföra avhysningar av olovliga bosättningar. Svensk lag gäller i Sverige och den gäller för alla som vistas här. Vi kan omöjligt ha parallella lagsystem. Avhysningsprocessen drar dock ofta ut på tiden och behöver bli snabbare och mer effektiv. Det är inte rimligt att en och samma person blir avhyst vid flera tillfällen från i princip samma plats. Ett beslut om avhysning måste därför gälla ett större område och vi anser att kommunala ordningsvakter borde ges befogenhet att avhysa illegala bosättningar.

Kristdemokraterna anser att Stockholm och andra kommuner i sina lokala ordningsföreskrifter ska kunna begränsa tiggeriets utbredning. Det ska vara möjligt för kommunen att ange att det vid entréer eller på vissa gator eller i vissa begränsade områden ska hållas fritt från utdelande av flygblad, insamlingar av pengar eller uppställande av föremål utan lov från fastighetsägaren. Kommuner, fastighets- och butiksägare får ofta bära stora konsekvenser av tiggeriet och därför bör de också få ökat inflytande över frågan.

Stockholms stad ska fortsätta vara en aktiv del av dialogen på EU-nivå angående hur problemen med hemlösa EU-medborgare kan åtgärdas.

Missbruk

Särskilda satsningar ska genomföras på att utforma och erbjuda kvalitativ och erfarenhetsmässigt god öppenvård, som utgår från den enskildes behov. Missbruksvården ska så långt som möjligt ske nära målgruppen genom decentraliserad och uppsökande verksamhet.

Allt fler personer med missbruksproblematik får diagnosen neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Nämnden ska fortsatt utveckla former för samverkan mellan socialtjänst, beroendevård och psykiatri för att forma insatser till denna målgrupp.

Nämnden ska fortsatt utveckla barn- och föräldraperspektivet i missbruks- och beroendevården. Behovet av fler boendeformer för äldre missbrukare ska ses över.

Drog- och brottsförebyggande arbete

Socialnämnden ska bistå stadsdelsnämnderna och stadens skolor i det proaktiva arbetet för att minska narkotikaanvändningen. Det förebyggande arbetet ska också bedrivas i samverkan med Polisen.

Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 48 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott. Bekymringssamtal med föräldrar ska också kunna hållas av polis och socialtjänst endast vid misstanke eller oro för att ett barn ägnar sig åt droger eller annan brottslig verksamhet.

Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämndernas preventiva insatser samt samla och sprida kunskaper om effektiva metoder i arbetet mot droger.

Arbetet med sociala insatsgrupper ska fortsätta och fler stadsdelsnämnder förutsätts använda denna arbetsmetod. Arbetet med sociala insatsgrupper 20-29 år ska vara prioriterat.

Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandahålla platser för ungdomstjänst. Ungdomsjouren förstärks för att arbeta uppsökande mot unga som utsätts för människohandel och prostitution. Ungdomsjouren ska även arbeta med ungdomar under 16 år.

Civila samhället

Samhället är så mycket mer än staten. Det ideella arbetet och vårt rika föreningsliv är ett nav som binder samman stora delar av samhället. Den värdegrund, med den enskilda människan i centrum, som många idéburna organisationer har som utgångspunkt är viktig att se och lära av. Kristdemokraterna vill värna, förvalta och utveckla överenskommelsen om samverkan mellan staden och den ideella sektorn.

Kristdemokraterna vill uppmuntra ideellt engagemang för stadens utsatta genom att rikta stadens föreningsstöd till organisationer som bedriver välgörenhet och hjälparbete till socialt utsatta. Vi vill också avsätta resurser för att medfinansiera sociala påverkansprojekt, social impact bonds, på initiativ av medborgare, företag och föreningar och vi anser att det fortsatt ska finnas ett frivilligcenter i Stockholm som en länk mellan allmänheten och frivilligorganisationerna.

Ekonomiskt bistånd

Samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök och vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Arbetet med bedömningsinstrumenten ska ingå i ordinarie verksamhet. Arbetet mot felaktiga utbetalningar ska fortsätta. Hembesök hos den som ansöker om försörjningsstöd i kombination med granskning av kontoutdrag och redovisade uppgifter till Skatteverket ska vara huvudregel vid bedömning om rätt till försörjningsstöd föreligger. En nyckel till framgång för att få människor från försörjningsstöd till arbete är nära samverkan mellan jobbtorget, försörjningsstödsenheten, arbetsförmedlingen, studievägledare och det lokala närings-

livet. Detta ska kombineras med aktivitetskrav för att erhålla ekonomiskt bistånd.

Arbetet med rehabiliterande insatser för mottagare av ekonomiskt bistånd ska utvecklas, för att människor ska komma tillbaka i arbete och minska biståndsbehovet. Detta gäller särskilt de som långvarigt har fått ekonomiskt försörjningsstöd.

Socialsekreterare

Stockholms stad ska bedriva ett aktivt arbete för att motverka hög personalomsättning bland socialsekreterare. En bra introduktion för nyanställda är grundläggande och en viktig del för att behålla medarbetare. Det är viktigt att nyexaminerade inte direkt sätts på de allra tyngsta arbetsuppgifterna, utan t ex får en mentor som kan lotsa rätt i arbetet.

Arbetsmiljön och behovet av vidareutbildning ska ses över regelbundet. Det är viktigt med en tydlighet gällande rutiner för vem socialsekreterarna ska vända sig till när ärendena blir för många och tidsbrist uppstår.

Forskning och utveckling

Socialnämnden ska fortsätta att samordna arbetet med att införa evidensbaserad praktik i det sociala arbetet inom stadens alla verksamheter. Evidensbaserade metoder är viktigt för att kunna mäta och utvärdera socialtjänstens insatser. Det är också angeläget att resultaten från forsknings- och utvecklingsprojekt sprids i stadens verksamheter.

Medarbetare inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning har fortsatt behov av kompetensutveckling på såväl bas- som specialistnivå. Socialnämnden ska även arbeta för att samverka med andra myndigheter utvecklas.

Utveckling av e-tjänster

Stockholms stad ska fortsatt vara ledande i den tekniska utvecklingen av e-tjänster och modernisering av socialtjänsten. Genom att socialtjänsten utvecklas online kan nya grupper nås. Detta är särskilt viktigt för att ömsesidigt underlätta kontakterna mellan socialtjänsten och unga människor.

Teknikutvecklingen av socialtjänst online är en del av E-tjänstprogrammet. Målet är uppsökande verksamhet på internet, kompetensutveckling för stadens personal och utvecklande av en gemensam portal med Polisen. Socialnämnden ska tillhandahålla e-tjänsterna BOSS (budget- och skuldrådgivning) och Ansökan om stöd och service för staden.

Uppföljning

Systematisk uppföljning av avtal är viktigt för att säkerställa kvaliteten på de insatser och bistånd som brukarna erhåller och för att säkerställa att utförarna bedriver verksamheten i enlighet med det som anges i avtalen. Ansvaret för uppföljning av LOV-avtal är delat mellan socialnämnden, i form av avtalstecknare, samt stadsdelsnämnderna, i form av köpare av tjänster/platser. Socialnämnden ska utveckla formerna för uppföljning av LOV-avtal i syfte att säkerställa att uppföljning sker på likartat sätt i stadsdelsnämnderna.

Även systematisk uppföljning av placerade barn och unga ska vara en prioriterad fråga för nämnden. Det primära syftet med uppföljningen är att se till att barnet har det bra. Uppföljningen ska säkerställa att vården är rättssäker och trygg och utgår från barnens behov, med utgångspunkt från de vård- och genomförandeplaner som upprättats. Uppföljningen ska också säkerställa att barnet ges goda möjligheter till en bra skolgång. Ett annat syfte med den regelbundna uppföljningen är att få underlag till överväganden och omprövningar av vården. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden fortsatt utveckla former för uppföljning av placerade barn och unga och säkerställa att uppföljning sker på likartat sätt i staden.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Socialnämnden** godkänns.

Stadsbyggnadsnämnden

Kristdemokraterna vill:

- Verka för förenklade byggregler och kortare planprocesser
- Att fler bostäder reserveras åt personer under 30 år, så kallade ungdomsbostäder
- Lysa upp staden och dess offentliga byggnader bättre
- Levandegöra stadens kajer med fler mötesplatser
- Att den klassiska stadsbildningen med tydliga kvarter, mänsklig skala och levande taklandskap ska vara vägledande i fler nybyggnadsprojekt
- Förnya och förbättra Sergels torg
- Införa webbaserade gestaltningssamråd
- Planera för ytterligare 500 lägenheter enligt konceptet Snabba Hus

Stockholm är en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Här finns en mångfald av attraktiva stadsmiljöer med egna identiteter. Samtidigt finns många delar av staden kvar att utveckla och i de mest centrala delarna blir man påmind om vilka ödesdiga konsekvenser politiska beslut kan leda till när det gäller skövling av stadsliv och kulturhistoriska värden. Att återskapa dessa värden är så klart omöjligt men nämnden har ändå en viktig uppgift i att skapa nya stadskvaliteter i områden där de gått förlorade eller aldrig funnits.

Stockholm är Europas snabbast växande stad och väntas uppnå en miljon invånare år 2020. För att bereda plats för denna expansion ska stadsbyggnadsnämnden effektivt ta fram planer för nya bostäder. Minst 140 000 nya bostäder ska byggas fram till 2030 med 2010 som jämförelseår. Om detta ska klaras av måste tempot öka och planprocessen bli effektivare. Staden ska byggas tätt och erbjuda goda stadskvaliteter även utanför de traditionella stadsområdena. Nya funktionsblandade stadsdelar ska växa fram, med en mångfald av upplåtelseformer, serviceutbud och uttryck.

Ökat bostadsbyggande

Fler bostäder är en förutsättning för en fortsatt stark utveckling av Stockholm. Att hålla en hög takt i bostadsbyggandet är nämndens främsta och prioriterade uppdrag. Det innebär att de enskilt viktigaste uppgifterna för stadsbyggnadsnämnden är detaljplane- och bygglovsarbete som syftar till fler bostäder.

Tillgången till bostäder som unga och studerande har råd att efterfråga är en viktig faktor för Stockholms fortsatta tillväxt. Kristdemokraterna anser att stadsbyggnadskontoret skyndsamt ska ge bygglov åt koncepthus som tas fram i syfte att sänka hyreskostnaden. Det är dock viktigt att husen byggs stadsmässigt och underordnar sig och inkorporeras i Promenadstaden istället för att bli isolerade solitärer.

Kristdemokraterna föreslår att tomträttsavgälden för hyresrätter under 35 kvadratmeter halveras. Parkeringstalet för lägenheter under 35 kvadratmeter

ska vara 0,2, för studentlägenheter kan p-talet vara ännu lägre. Därutöver vill Kristdemokraterna att fler arkitektävlingar utlyses där hyresnivån är en avgörande faktor för utfallet. För att till viss del komma åt problemet att unga personer av naturliga skäl inte kan ha många år i bostadskön vill vi att fler bostäder reserveras åt personer under 30 år.

Stadsbyggnadsnämnden ska fortsätta ge tillfälliga bygglov enligt konceptet Snabba hus. Detta är ett bra sätt att för att snabbt producera nya bostäder och för att undvika långa planprocesser. Stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret ska under 2017 tillsammans planera för ytterligare minst 500 bostäder enligt samma koncept.

Staden ska gentemot regeringen verka för förenklade byggregler. Detta är inte minst viktigt eftersom regeringen med Miljöpartiet som ansvarigt parti för bostadspolitiken inte alls prioriterar det arbetet på samma sätt som den förra regeringen. Vi är oroliga för de rödgröna partiernas övertro på subventioner och nya samrådsgrupper. Detta riskerar att ta fokus från det viktigaste, nämligen att riva olika hinder för byggande. En av de viktigaste frågorna att komma till bukt med i Stockholm är bullerfrågan. Det är därför viktigt att stadens antagna riktlinjer om industribuller genomförs och implementeras.

Promenadstaden

Utbyggnaden av staden ska ske enligt de stadsutvecklingsstrategier som fastställts i översiktsplanen, även kallad Promenadstaden. Den lägger en bra grund för hur Stockholm ska förtätas och utvecklas. Staden ska främst växa i de utpekade stadsutvecklingsområdena i innerstadens krans, genom ett utvecklat city och i de tyngdpunkter som identifierats i ytterstaden. Arbetet med att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner genom en tätare och mer varierad bebyggelse och förbättrade kommunikationer ska därför intensifieras. När stadsdelar växer samman, som vid Årstafältet och Hagastaden, ökar förutsättningarna för goda kommunikationer och trygga boendemiljöer.

Gestaltning för trygghet

Stockholm ska i större omfattning byggas enligt den klassiska stadens form med levande gatumiljöer och tydliga kvarter. Nämnden ska skapa förutsättningar för kommersiella lokaler i bottenplan och för att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden. Arkitekturen måste bli mer varierad och möta medborgarnas preferenser. Även på detta område kan den klassiska staden tjäna som föredöme. Variation i färg, höjd och form är eftersträvansvärt liksom ett levande taklandskap. Allt för att undvika monotona och sterila miljöer. Arkitektoniska kvaliteter måste säkerställas tidigt i processen och medborgare bör i högre utsträckning få säga sitt vad det gäller gestaltungsfrågor. Ett sätt att förverkliga det kan vara webbaserade gestaltungsfrågor där en statistiskt säkerställd panel får rösta mellan olika gestaltungsförslag och där det bidrag som får flest röster genomförs.

Ljusprogram

För att Stockholm ska vara en attraktiv plats även under de långa vintermånaderna ska staden, tillsammans med privata aktörer, lysa upp stadsrummet under den mörka årstiden med hjälp av det Ljusprogram som stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden gemensamt tagit fram. I samarbete med berörda nämnder och styrelser samt andra fastighetsägare och intressenter, ska upplysning och ljuskonst på broar, öppna platser, parker och fastigheter i staden möjliggöras.

Balkonger

Balkonger skapar ökade boendekvaliteter, ger boende en möjlighet att komma ut i friska luften och i de fall balkongerna är placerade mot gata bidrar de till ökade stadskvaliteter och ökad trygghet i det offentliga rummet. Stadsbyggnadsnämnden ska därför ha en tillåtande attityd till balkonger i bygglovsärenden och balkong mot gata ska vara standard i all nybyggnation. Balkongerna ska också ge ett arkitektoniskt tillskott till staden och anpassas efter byggandens gestaltning. Nämndens vägledning för balkonger bör revideras för att uppnå denna ambition.

Parkeringsstal

Staden tillämpar flexibla parkeringstal. Men för att minska godtycket vill Kristdemokraterna införa mer förutsägbara parkeringstal där lägenhetens storlek och läge ska avgöra p-normen. På så sätt skapas stabila spelregler för marknaden samtidigt som byggföretag inte stimuleras till att bygga större och färre lägenheter för att på så sätt hålla nere antalet parkeringsplatser. I projekt med låga p-tal bör konceptet med bilpooler utvecklas. Inte minst borde detta vara intressant för hushåll som ännu inte vant sig vid egen bil eller för hushåll som sällan använder bil och därmed vill slippa den kostnad som en egen bil innebär.

Kajstrategi

Stadsbyggnadsnämnden ska utveckla Stockholms blå och gröna värden. I detta ingår att planera för hur Stockholm ska utvecklas som stad på vattnet med bad, kajliv, boende samt kollektiv- och andra transporter. Stockholms Hamnars kajstrategi som antogs i kommunfullmäktige våren 2015 är i det stora hela ett bra dokument. Men det borde ha tagit större hänsyn till att skapa ökat folkliv längs kajerna bland annat i form av fler restauranger, barer och caféer. Stadens vattennära lägen har en potential som är långt ifrån utnyttjad. Kajstrategin bör därför omarbetas i syfte att främja och förverkliga mer levande kajer.

Parker

Nya parker ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområden. Befintliga parkers stora värde tillsammans med andra rekreationsytor ska bevaras och utvecklas. Parkers och grönområdets kvalitet kan dock inte bara mätas i yta utan också i innehåll och planering. Att exploatera en del av ett grönområde kan skapa mervärden och ökad trygghet i en annan del och i dess omgivning. Fler stadsdelar ska få kvalitativa stadsparker som bildar nav och centrala mötesplatser. De stora grönområden som finns mellan olika stadsdelar skapar goda förutsättningar för det.

Citys utveckling

City tillhör visserligen Norrmalms stadsdelsnämnd men är ändå alla stockholmares city. Därför är det en central angelägenhet att utveckla och förnya citykärnan i Stockholm. City har utvecklats under senare år men fortfarande finns en stor utvecklingspotential i många områden och investeringsviljan hos fastighetsägarna är stor. Aktörer som fastighetsägare, näringsliv och City i samverkan är viktiga samarbetspartners i detta arbete. När City utvecklas är det viktigt att gestaltningen står i centrum och att i möjligaste mån återskapa de värden som gick förlorade under Klararivningarna. Målet ska vara ett mer levande city under större delen av dygnet. En del i att uppfylla det målet är fler bostäder.

Södra delen av Drottninggatan uppnår inte sin fulla potential som stadsgata. Norra delen av samma gata, norr om Kulturhuset, har utvecklats till en gata som sprudlar av folkliv med ett varierat utbud av butiker. Men söder om Kulturhuset dominerar souvenirbutiker och departementsbyggnader. Staden ska i samarbete med Statens fastighetsverk påbörja en förnyelse av Drottninggatans södra del ner till Helgeandsholmen i syfte att få fräschare miljöer, ett mer varierat serviceutbud samt fler publika bottenvåningar mot Drottninggatan.

Sergels torg är Stockholms mest centrala plats men knappast den mest gästvänliga. Trafikkontoret ska därför tillsammans med stadsbyggnadsnämnden på allvar initiera ett arbete för att göra miljön på och kring Sergels torg och Plattan tryggare och med gästvänlig. Det kan vara alltifrån ommålningar och planteringar till fler mötesplatser och ökad polisiär närvaro. Oavsett vad man beslutar måste politiken ta ett tydligare ledarskap kring arbetet med att förnya och förbättra Sergels torg.

Brunkebergstorg är en eftersatt del av Stockholms City. En plats som har stor potential att bli ett torg och en mötesplats av rang har tillåtits att förfalla till en ogästvänlig bakgård. I och med Gallerians förvandling finns alla möjligheter att förnya också Brunkebergstorg. Ett helhetsgrepp kring detta arbete ska snarast tas så att ett färdigställande kan ske i samband med att kvarteret Trollhättan slutförs.

City ska bli en levande stadsdel med folkliv dygnet runt. Särskild vikt ska läggas på att omvandla befintliga kontorslokaler till bostäder och hotell. Proportionerna mellan kontorsyta och boendeyta i området ska förändras, till boendeytans fördel. I så hög utsträckning som möjligt ska nya detaljplaner innehålla bostäder. Därför är det prioriterat att nämnden intensifierar arbetet med programarbete för stadsutvecklingsområdet City, inte minst mot bakgrund av det höga förändringstryck som finns i City från privata fastighetsägare. Den förvandling som just nu sker i City får inte innebära en fortsättning på den brutalistiska modellen utan ska istället bidra till att göra City mänskligare och mer vistelsevänligt.

Ytterstaden

Tillväxten och befolkningsökningen ger unika möjligheter att utveckla hela Stockholm och ge mer kultur, service och stadskvaliteter även till ytterstaden.

Ytterstaden är ingen enhetlig indelning utan rymmer alltifrån trädgårdsstäder, rutnätsstad och sekelskiftsbebyggelse till miljonprogram, trafikseparering och nybyggnation. Utvecklingen av olika stadsdelar måste naturligtvis ta hänsyn till områdets karaktär. Men det innebär inte att all ny bebyggelse måste bygga vidare på den befintliga strukturen. Många stadsdelar i ytterstaden lider brist på stadskvaliteter och behöver därför nya värden för att skapa mer variation och ökad attraktivitet.

Många delar av ytterstaden är glest bebyggd med dåligt använda mellanrum mellan stadsdelarna. Därför ska grönområden utvecklas, vägar däckas över och bebyggelse tillkomma som binder samman olika stadsdelar. Allt i syfte att skapa en mer integrerat Stockholm som håller samman där stadsdelar inte utgör samma barriärer de emellanåt gör idag. Ett första område att överdäcka ska vara Södertäljevägen mellan Liljeholmen och Årstadal. Även Nynäsvägen mellan Skanstullsbron och Söderstaden liksom E4:n mellan Skärholmen och Kungens kurva ska planeras för en överdäckning om de ekonomiska kalkylerna är försvarbara.

Offentlig service

Stadens behov av skolor och förskolor ska utgå från en långsiktig planering. Stadsbyggnadsnämnden ska redan i planeringsprocessens tidiga skeden utveckla samverkan med framförallt utbildningsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, exploateringsnämnden och SISAB för att säkra tillgången på platser i förskolor och skolor. Befolkningsökningen innebär dock inte bara fler barn utan också fler äldre och personer med funktionsnedsättningar som är i behov av anpassat boende. I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska inriktningen vara att projekten ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar. Även idrottsanläggningar och kultur behövs i nya stadsdelar. Ett nära samarbete med både idrottsnämnden och kulturnämnden är nödvändigt för att kultur och idrott i ett tidigt stadium ska planeras in. Stadsutveckling handlar om så mycket mer än bostäder, det är viktigt att alla dessa aspekter beaktas.

Bättre service och utvecklad organisation

Genom inrättandet av så kallade servicegarantier ska medborgare och näringsidkare kunna få ekonomisk kompensation om kommunen inte utför tjänster enligt utlovad tid. Detta är högst relevant inom stadsbyggnadsnämndens område rörande bygglov. Enligt Plan- och bygglagen ska bygglov ges inom tio veckor om inte särskilda skäl föreligger. Klarar inte kommunen det uppdraget ska det enligt servicegarantin ges ekonomisk kompensation oavsett om det berör enskild eller juridisk person.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för Stadsbyggnadsnämnden godkänns.

Trafiknämnden

Kristdemokraterna vill:

- att en östlig förbindelse byggs
- att Bromma Flygplats finns kvar som citynära flygplats
- att varustransporterna i innerstaden samordnas och minskar i omfattning
- vitmåla viadukter i Stockholm
- utveckla stadens ljusprogram i syfte att lysa upp fler offentliga platser och miljöer
- öka anslagen mot nedskräpning och klotter
- öka antalet Cityvärdar

Den växande staden

Den växande staden ställer höga krav på planering av infrastruktur för att få ett väl fungerande trafiksystem. Näringsliv och stockholmare behöver transporter som är pålitliga, förutsägbara, trygga och säkra.

De kommande 15 åren ska långt över 100 000 bostäder byggas. Det krävs ett tydligt infrastrukturperspektiv i planeringen av var dessa nya bostäder ska byggas. Inriktningen är att nya bostäder i huvudsak ska byggas i goda befintliga kollektivtrafiklägen, i lägen där nya spår och vägar planeras samt i lägen som möjliggör gång och cyklande som ett pendlingsalternativ. Det skapar goda förutsättningar för att nå framkomlighetsmålen på sikt.

Det är viktigt att se stadens trafiksystem som en helhet i den strategiska trafikplaneringen, både vad gäller olika trafikslag och utifrån att staden är en del i hela regionens trafiksystem. Förutsättningar och utveckling i en del av regionen påverkar ofta andra delar av den regionala infrastrukturen. Utifrån satsningen i översiktsplanen på attraktiva tyngdpunkter, är det viktigt att utbyggnad av kollektivtrafik och kommunikationsstråk mellan dessa sker samordnat med planering av ny bebyggelse för att skapa attraktiva och sammanhängande stadsmiljöer. Samarbetet med trafiknämnden i Stockholms läns landsting, Trafikverket och övriga aktörer i regionen inom infrastrukturuområdet ska fördjupas ytterligare.

Tunnelbana, spårväg och buss

Befolkningsökningen leder till en trängselproblematik som får samhällsekonomiska konsekvenser. För att lösa dessa problem sker stora investeringar i ny infrastruktur, såväl i spårbunden som i vägburen trafik.

Alliansen beslutade under förra mandatperioden om nio nya tunnelbanestationer i tre riktningar, mot Nacka, Barkarby och Arenastaden i Solna. Utöver dessa har vi beslutat att förlänga tvärbanan norrut mot Kista och Helenelund via Bromma flygplats. Kristdemokraterna är positiva till en fortsatt utbyggnad av tunnelbana och annan spårbunden trafik, som till exempel Spårväg Syd mellan

Flemingsberg och Älvsjö, och en förlängning av tunnelbanan mellan Hagsätra och Älvsjö.

Inom ramen för Sverigeförhandlingen ska en fortsatt utbyggnad av tunnelbanan ske. Ur kollektivtrafiksynpunkt är det i synnerhet angeläget med ytterligare en tunnelbaneförbindelse över Saltsjö-Mälarsnittet, väster om Slussen.

Norra Djurgårdsstaden är dåligt försedd med kollektiva transportmedel vilket är ett stort misstag då stadsdelen är en miljöstadsdel med låga parkeringstal. Kristdemokraterna anser att Spårväg City ska byggas ut mot Ropsten och få en eller flera hållplatser i Hjorthagen. Det kommer att stärka stadsdelens miljöprofil ytterligare samt underlätta för boende, arbetande och besökare i stadsdelen. Staden ska också fortsätta att underlätta för bussars – särskilt de blå stomlinjernas – framkomlighet.

Trafiknämnden ska arbeta proaktivt med information. Genom att kommunicera att Stockholm är en växande storstad kan en större förståelse för de arbeten som genomförs skapas. Nämnden ska informera trafikanterna om det aktuella trafikläget samt ge information om alternativa färdvägar.

Kollektivtrafik på vatten

Stockholm är en stad byggd på vatten. Kristdemokraterna vill använda de inre vattenvägarna till effektiv kollektivtrafik. Trafiknämnden ska, utifrån sitt ansvarsområde, verka för att båttrafiken på Stockholms inre vatten ökar. I detta arbete är nya Slussen en naturlig knutpunkt för framtidens båtpendling.

Bromma flygplats och östlig förbindelse

Det är avgörande för Stockholms utveckling att Bromma flygplats är kvar. Enligt en undersökning hotas 24 000 jobb hotas om flygplatsen läggs ner. Swedavia har ett avtal om Bromma som löper till 2038. Det borde vara en självklarhet att Stockholms stad håller ingångna avtal.

För att stärka regionens kapacitet och minska innerstadens hårda trafikbelastning vill Kristdemokraterna att en östlig förbindelse byggs. Denna fråga ska drivas inom ramen för Sverigeförhandlingarna.

Ökad framkomlighet

Staden arbetar aktivt för att öka framkomligheten. Arbetet med att få bort hinder och att underlätta trafikflöden ska fortsätta. Stadens framkomlighetsstrategi ska ligga till grund för arbetets inriktning. Det grundläggande budskapet i strategin är att kapacitetsstarka färdmedel ska prioriteras för att fler människor och mer gods ska kunna förflyttas effektivt. Det innebär att den andel av förflyttningar som görs med bil måste minska. Det kommer också att underlätta för de trafikanter som verkligen behöver bilen för att ta sig fram.

Fungerande godstransporter är en förutsättning för en levande stad med konsumtion, handel och nöjen. Staden har antagit en strategisk inriktning för bättre leveranstrafik 2014-2017. Volymen av varutransporter i innerstan måste minska för att skapa en bättre trafiksituation och en god livsmiljö.

Trafiknämnden ska följa samtliga stora utvecklings- och exploateringsprojekt, med start i tidigt skede, för att garantera att framkomlighetsfrågorna sätts i sitt sammanhang och inte försummas. Av samma skäl är det också angeläget att nämnden deltar i ett tidigt skede även i mindre utvecklings- och exploateringsprojekt som berör platser med större flöden av cykel-, gång-, kollektiv- eller biltrafik.

De nya bostäder som planeras kräver insatser i både ny och gammal infrastruktur. Det kräver i sin tur god trafikplanering och ett nära samarbete mellan berörda nämnder. Det är inte acceptabelt att samma gator grävs upp flera gånger av olika aktörer. Trafiknämnden har ett ansvar att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden och andra relevanta aktörer i syfte att främja framkomligheten.

Cykel

Fler måste välja att gå, cykla och åka kollektivt. För att nå dit behöver gatumiljön stegvis anpassas och förbättras.

Stockholm ska förbättra sopning och snöröjning av gång- och cykelbanor. Arbetet med ny teknik ska fortsätta och nämnden uppmanas att utarbeta nya effektiva lösningar. Trafiknämnden ska aktivt arbeta för förbättrad framkomlighet på stadens cykelbanor och snabbt vidta åtgärder när dessa blockeras av felparkerade bilar eller andra hinder.

Cykelplanen ska vara vägledande för främjandet av cykeltrafikens förutsättningar. Det innebär åtgärder för att skapa ett väl fungerande och utbyggt pendlingsnät för cyklister samt trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder i korsningspunkter, fler cykelparkeringar och cykelvägvisningar. Trafiknämnden ska öka ambitionen när det gäller utbyggnaden av cykelparkeringar runtom i staden. Cykelparkeringar är särskilt angeläget i kollektivtrafiknära lägen.

Trafiknämnden ska ansvara för att fler och tydligare skyltar sätts upp. Successivt bör också nedräkningsvisare installeras på lämpliga trafikljus längs cykelvägarna. De cykelstråk som går över kommungränserna ska planeras i samråd med berörda kommuner i syfte att uppnå lösningar som är enkla och smidiga för den enskilde cyklisten.

Lånecykelsystemet bidrar till Stockholm som cykelstad och ska byggas ut.

Nämnden ska fortsätta verka för och intensifiera arbetet med att fler pumpstationer för cyklar uppförs på strategiska platser i staden.

Insatser för att underlätta arbetspendlingen ska genomföras. Kontrollen av arbeten ute på plats ska förbättras och en satsning på ytterligare målning av cykelboxar, övergångställen och lastzoner ska göras för att förbättra trafiksäkerheten.

Ljusprogrammet

För att Stockholm ska vara en attraktiv plats även under de långa vintermånaderna ska staden, tillsammans med privata aktörer, lysa upp stadsrummet under den mörka årstiden med hjälp av det ljusprogram som trafiknämnden har tagit fram. Trafiknämnden ska i samarbete med berörda nämnder och styrelser samt

andra fastighetsägare och intressenter, delta i och möjliggöra upplysning och ljuskonst på broar, öppna platser, parker och offentliga byggnader i staden. Kristdemokraterna återför de två miljoner till ljusprogrammet i ytterstaden som majoriteten har tagit bort.

En ren och vacker stad

Stockholm ska vara en ren och vacker stad. Vid sidan av det personliga ansvar vi alla stockholmare måste ta krävs ytterligare resurser för renhållningen av den offentliga miljön. Ett viktigt led i arbetet för en ren och vacker stad är att förekomsten av klotter minimeras. Kristdemokraterna är kritiskt inställt till den rödgrönrosa majoritetens reviderade klotterpolicy. Kristdemokraterna satsar fem miljoner kronor för att upprätthålla en nolltolerans mot klotter.

Stadens städgarantier, som innebär att städning, tömning av papperskorgar och klottersanering ska åtgärdas inom 24 timmar efter anmälan, ska efterlevas. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till publika platser som torg, parker och grönytor. På Kristdemokraternas initiativ kan man nu enkelt rapportera exempelvis nedskräpning, förstörelse och klotter via appen Tyck Till. För att öka ambitionerna och för att Stockholm ska bli en renare och snyggare stad satsar Kristdemokraterna ytterligare 25 miljoner kronor.

Kristdemokraterna vill att Stockholms stad uppvaktar regeringen om möjligheten att låta kommunala ordningsvakter få befogenheter att bötfälla nedskräpning precis som kommunen har möjlighet att anställa kommunala parkeringsvakter. Under 2016 bötfälldes endast sex personer enligt nedskräpningslagen i hela Stockholms län, det är en signal om att fler åtgärder behöver sättas in. Det är angeläget att involvera externa parter i arbetet för en ren och vacker stad. Satsningen med Stockholmsvärdar ska utökas och Kristdemokraterna anslår två miljoner kronor för ändamålet.

Under föregående mandatperiod initierade Kristdemokraterna en satsning på att vitmåla utvalda viadukter i syfte att skapa ljusare och tryggare stadsmiljöer. Denna satsning har påbörjats men är långt ifrån klar. Kristdemokraterna avsätter därför två miljoner kronor för ändamålet.

Träd och grönplanteringar är viktiga inslag i stadsmiljön. Trafiknämnden ska planera och genomföra nyplanteringar av träd i gatuutrymmen, parker och spridningskorridorer.

Levande gatumiljö

Alliansen beslutade om att införa Open Streets, där en centralt belägen gata stängs av och fylls med evenemang, kultur och matupplevelser. Kristdemokraterna vill att satsningen på Open Streets återupptas och arrangeras under sommarens helger. I syfte att underlätta stockholmarnas deltagande ska evenemanget inte vara avgiftsbelagt från stadens sida.

Ett levandegaturum och ett stort utbud av mat och upplevelser är en central del av en attraktiv citykärna. Food trucks har blivit ett uppskattat inslag i gatubilden, och staden ska ha en inbjudande och positiv attityd till dessa.

Tillgänglighet

Stockholm ska vara tillgängligt för alla. I planeringen av stadens utveckling ska stockholmarnas behov beaktas oavsett om de behöver ta bilen, vill gå, ta cykeln, åka kollektivt, har funktionsnedsättning eller vill komma fram med en barnvagn. Trafikkontoret ska genomföra en översyn av kontrastmarkeringen av trappor i staden och åtgärda eventuella brister. Nämnden ska intensifiera arbetet med att åtgärda kvarstående enkelt avhjälpna hinder.

Laddinfrastruktur

Staden ska arbeta aktivt för att möjliggöra fler platser för snabbladdning och normalladdning av elbilar. Fler nya platser för laddning, både i inner- och ytterstaden, ska uppföras på lättåtkomliga och för elbilsanvändarna funktionella platser. För att åstadkomma detta ska staden samarbeta aktivt med såväl de egna bostads- och fastighetsbolagen och Stockholm Parkering som externa aktörer såsom privata fastighetsägare, taxibranschen, bilpooler, handeln, drivmedelsförsäljare och energibranschen. Nämnden ska, inom ramen för den nämndövergripande miljöbilsstrategin, bevaka att systemen för laddning och betalning blir så öppna och användarvänliga som möjligt.

Trafiksäkerhet

En tätare stad med nya stora bostadsområden, vägbyggen, reparationsarbeten och en järnvägstunnel genom hela City stärker Stockholms konkurrenskraft men innebär också risker. Trafiknämnden ska arbeta aktivt med att förebygga trafikolyckor och skapa säkrare trafikmiljöer. Särskild vikt ska läggas vid trafiksäkerheten vid skolor, förskolor, tungt belastade och olycksdrabbade gång- och cykelstråk och andra miljöer med många utsatta trafikanter. Nämnden ska ta fram en plan för säkrare skolvägar.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Trafiknämnden** godkänns.

Utbildningsnämnden

Kristdemokraterna vill:

- Öka antalet karriärtjänster och höja lönen för skickliga lärare
- Införa en nolltolerans mot mobbning, trakasserier och skadegörelse
- Utveckla skolans ledarskap
- Förbättra värdegrundsarbetet i skolan
- Ordningsregler och uppförandekoder ska finnas i skolan
- Upprätta ansvarskontrakt mellan elev, föräldrar och skolan, där det tydligt framgår vem som ansvarar för vad för en lyckad skolgång
- Införa sommarskola för elever som inte uppnått målen för sin årskurs
- Möjliggöra för gymnasieelever att läsa högskolekurser
- Öka resurserna till elevhälsan samt införa en elevhälsogaranti som ger elever rätt att få kontakt med elevhälsan inom 24 timmar från det att hjälp har sökts

Kunskapsskola

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till den uppväxande generationen. Utbildning ger den enskilde möjligheten att utvecklas och upptäcka nya perspektiv. Bildning ger människor makt att forma sina egna liv. Kristdemokraterna vill återupprätta kunskapslinjen i svensk skola. Vi vill ha mer undervisningstid, tidigare kunskapsuppföljning och fortsatta satsningar på att stärka läraryrket. Hög kvalitet i undervisningen och mer tid mellan lärare och elev är avgörande för att förbättra kunskapsresultaten.

Viktigt för elevernas kunskapsutveckling är elevernas tro på sin egen förmåga, en hög grad av motivation och lust att lära. Detta måste skolorna främja, vilket kan ske genom att dra lärdom av varandras goda exempel.

Alla elever har rätt till det stöd som krävs för att nå kunskapsmålen. Ingen elev ska hållas tillbaka och ingen lämnas efter. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som har svårigheter att nå målen. Skolornas arbete med att formulera mål och åtgärdsprogram för enskilda elever är i detta sammanhang centralt. Skolorna ska säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns tillgänglig för elever som är i behov av detta. Stockholms stad ska aktivt arbeta för att öka andelen speciallärare och specialpedagoger. Elever som riskerar att inte uppnå målen ska få extra undervisningstid i form av sommarskola, helgskola eller läxhjälp.

Den breda satsningen på matematik, teknik och naturvetenskap ska fortsätta inom grund- och gymnasieskolan. Spetsklasser i grund- och gymnasieskola ska erbjuda utmaningar för särskilt talangfulla elever med hög fallenhet för studier. Det är viktigt att undervisningen vid Stockholms skolor bedrivs på ett sätt som gör att både studiestarka och studiesvaga elever ges möjlighet att läsa i sin egen takt.

Utbildningsnämnden ska fortsätta arbetet med att identifiera skolor med problem och utveckla verksamheten i syfte att höja resultaten. Arbetet ska ske med utgångspunkt i forskning och med de goda exempel som finns i staden. Effekterna av genomförda insatser ska studeras noga.

Kristdemokraterna vill att det ska vara upp till respektive skola att avgöra om eleverna ska få betyg från och med årskurs fyra. Möjligheten till detta ges i och med överenskommelsen mellan Regeringen och Alliansen.

Värdegrundsarbete

Skolorna ska ha ett välutvecklat värdegrundsarbete. Tolerans, förståelse för olikheter och respekt för andra ska prägla skolans vardag. Skolorna är inte värdeneutrala, utan ska tydligt ta ställning för grundläggande värderingar som alla människors lika och oåterkännbara värde, jämställdhet mellan könen och medmänsklighet. Dessa värden ska genomsyra hela skolans verksamhet. Rektorn och skolledningens engagemang och förståelse för vikten av en tydlig värdegrund är avgörande.

Skolorna ska vara en fristad mot anti-demokratiska ideologier och uppfattningar såsom nazism, kommunism och våldsbejakande islamistisk extremism. Det finns en medvetenhet i skolorna om att till exempel högerextrema uttryck och symboler inte är acceptabla. Stockholms stad behöver utvidga arbetet och kunskaperna och även införa en nolltolerans mot IS-symboler.

Vårt kulturarv erbjuder verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv. En god förankring i den egna kulturen gör det lättare för människor att med öppet sinne möta människor från andra kulturer.

Skolorna ska stå upp för värden som frihet, demokrati och jämställdhet mellan kvinnor och män. Det är värden som vi inte kan kompromissa med. Kristdemokraterna avsätter därför två miljoner kronor för informationsinsatser om hederskultur och hedersrelaterat våld.

Ledarskapets betydelse

Ett gott ledarskap är avgörande för att eleverna ska uppnå bra resultat. Rektorer och skolledare ska vara pedagogiska ledare och arbeta aktivt med både skolans värdegrund och ordningsregler för att förebygga eventuella konflikter. Det yttersta ansvaret för elevernas resultat, uppföljning och åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen ligger hos rektor.

Kristdemokraterna anser att skolledarskapet i Stockholms stad behöver ses över och förändras i en rad avseenden. Det ska för det första finnas en huvudansvarig rektor på varje skola, som kan utkrävas det fulla ansvaret. Det är oacceptabelt att det finns skolor idag där det inte finns en rektor som är huvudansvarig. Istället förekommer det på många gymnasieskolor ett delat ledarskap mellan så många som upp till tre och ibland fyra rektorer. Det ska finnas en ledare och ett ledarskap. Det ledarskapet ska förmedlas till eleverna på samma sätt av varje lärare på skolorna. Det måste vara tydligt för eleverna vad det är som förväntas och vad som gäller om vi ska åstadkomma en skola med ordning och reda där kunskaperna får stå i fokus. En rektor är precis lika viktig för skolans verksamhet

som en vd är för ett företag. Det måste därför också vara lika lätt att byta ut en rektor som inte levererar, som det är att byta ut en vd som inte når resultat. Kristdemokraterna anser att sexårsförordnandena för rektorer avskaffas och anser istället att en rektors tid på skolan ska avgöras av hur väl skolan presterar. Vi anser också att man dels bör se över hur rekryteringsbasen av rektorer kan breddas och dels hur rektorernas makt och individuella ansvar kan stärkas.

Stockholm ska erbjuda kompetenshöjande åtgärder för både skolledare och lärare. Det är inte bara skolledarskapet som behöver stärkas, utan också de enskilda lärarnas ledarskap i klassrummet. En skicklig lärare måste både kunna leda klassen framåt och stimulera till kunskap, men också hålla ordning och reda i klassrummet. Därför föreslår Kristdemokraterna en satsning på ledarskap och konflikthantering för Stockholms lärare. Det finns goda exempel på skolor där strukturerat ledarskap och tydliga mål lett till höjda kunskapsresultat. Effekter av utvecklingsinsatser i skolan måste tydliggöras och goda erfarenheter spridas. Skolans systematiska kvalitetsarbete är en förutsättning för att säkerställa utbildningens kvalitet och likvärdighet. Kvalitetsarbetet bygger på att skolorna leder, planerar, utvärderar och åtgärdar sin verksamhet kontinuerligt och systematiskt.

Utbildningsnämnden ska i sin mål-, resultat- och kvalitetsuppföljning av skolan inkludera såväl kommunala som fristående skolor. För att stödja nya rektorer och skolledare ska det mentorsprogram som finns inom staden utvecklas ytterligare.

För att stärka lärarnas ledarskap i klassrummet vid Stockholms skolor avsätter Kristdemokraterna fem miljoner kronor i budgeten.

Skickliga och engagerade lärare

Välutbildade, behöriga och engagerade lärare är grunden för en skola där eleverna får goda resultat i en stimulerande studiemiljö.

Med anledning av den rådande elevantalsökningen, samtidigt som staden står inför stora pensionsavgångar, kommer rekryteringen av kompetent personal att vara av stor vikt de kommande åren. Staden måste arbeta strategiskt för att skapa fler vägar till läraryrket. Det är också viktigt att lärare som vill fortsätta att arbeta efter pension får möjlighet att göra det.

En central del i att kunna rekrytera skickliga lärare är att läraryrkets attraktionskraft höjs ytterligare. Den satsning Alliansen initierade på förstelärare och lektorer måste fortsätta samtidigt som löneutvecklingen för skickliga lärare är god. Inte minst i skolor med låg måluppfyllelse är detta viktigt. Kristdemokraterna avsätter 25 miljoner för en satsning på förstelärare.

Stockholm ska aktivt arbeta med att minska lärarnas administrativa belastning och därmed frigöra mer tid för undervisning. Arbetet med att öka lärarbehörigheten fortsätter. Genom kompetensutveckling och validering ska obehöriga lärare ges möjlighet att bli behöriga.

Skolutbyggnad

Stockholm växer kraftigt och på flera platser är det nödvändigt att i snabb takt både bygga ut befintliga grundskolor samt att bygga nya. Det här är en utveckling som har intensifierats, inte minst på grund av det stora antalet flyktingbarn som kommit till Sverige under de senaste åren.

Det är angeläget att i samband med förskole- och skolutbyggnad verka för lägre byggkostnader för att på så sätt begränsa framtida hyreskostnader. Staden ska i dialog med fristående aktörer även verka för fler fristående alternativ i skolplaneringen.

Utbyggnaden av grundskolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Stadens behov av platser för grundskoleelever ska utgå från en långsiktig planering. För att säkerställa tillgången på platser ska utbildningsnämnden i sin planering samverka i ett mycket tidigt skede med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och SISAB. I planeringen av nya skolor ska även fristående aktörer delta.

Utbildningsnämnden är ansvarig för att säkerställa att skolplatser finns att tillgå i såväl befintliga områden som exploateringsområden, men det är inte nödvändigt att utbildningsnämnden ska driva de nya skolorna. Ansvaret för att säkerställa skolförsörjningen ligger inom utbildningsnämndens ansvarsområde, men kräver ett nära samarbete mellan berörda nämnder och bolag.

Arbetet med att anpassa skolor med bristande tillgänglighet ska fortgå.

Trygghet och studiero

Trygghet och studiero är en förutsättning för lärande. Skolan ska vara en säker plats där alla känner sig trygga. Ingen ska vara rädd för att gå till skolan. Att visa hänsyn och respekt för andra elever och lärare och att ta ansvar för sina studier är av avgörande betydelse för att studieron ska vara god och skolarbetet fungerande. En lugn och trygg arbetsmiljö bidrar också till att öka läraryrkets attraktivitet.

Goda exempel på framgångsrikt arbete för trygghet och studiero ska spridas. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa ett gott arbetsklimat i skolan. En förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där demokratins grundläggande värderingar och mänskliga fri- och rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. För att åstadkomma trygghet och studiero i skolan krävs en aktiv dialog mellan elever, föräldrar och lärare samt övrig personal om de gemensamma värden som ska gälla. Alla skolor ska ha ordningsregler som är väl förankrade hos elever, medarbetare och föräldrar. Följderna för en elev som bryter mot reglerna ska vara tydliga.

Det ska tydligt framgå vilka åtgärder som vidtas då en elev bryter mot de ordningsregler som finns på skolan. Ett exempel kan vara att en elev som bidragit till en skadegörelse själv får vara med och reparera skadan. Skolorna ska dessutom arbeta aktivt för att motverka alla former av fusk.

Den fysiska skolmiljön spelar en stor roll för elevers trygghet och studiero. Det är därför viktigt att skolorna tillsammans med fastighetsägaren håller skollokaler och skolgårdar rena och trivsamma. Nolltolerans ska gälla mot skadegörelse och nedskräpning. Klotter och annan förstörelse ska omgående åtgärdas för att på så sätt undvika spridning men också för att markera omgivningens avståndstagande.

Mobbning

Mobbning är kränkande och ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för medmänniskor. Därför ska nolltolerans mot mobbning och trakasserier gälla. Arbetet mot mobbning ska baseras på dokumenterat effektiva metoder. Stockholms skolor ska ha konkreta handlingsplaner mot mobbning och kränkande behandling. Det är skolans uppgift att säkerställa att ingen elev far illa och all personal har ett ansvar att förebygga mobbning och trakasserier. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att upptäcka och motverka nätmobbning. När lärare eller annan personal upptäcker mobbning eller kränkande beteende ska de omgående ingripa. Rektor och elevens föräldrar ska alltid informeras. Som sista åtgärd ska mobbande elever, även mot föräldrarnas vilja, kunna flyttas från skolan. Lärare ska få fortbildning i ledarskap, konflikthantering och handledning i hur mobbning kan upptäckas, förebyggas och åtgärdas.

Skolk

En förutsättning för att kunna ta till sig kunskap är att eleven deltar i skolundervisningen. Det är därför viktigt med snabba åtgärder mot skolk och sen ankomst. Olovlig frånvaro ska redovisas i elevernas terminsbetyg och kommuniceras snabbt och direkt med föräldrarna. Skola och socialtjänst har ett gemensamt ansvar för att motivera barn och föräldrar så att eleven kommer till skolan. Det är en angelägen uppgift för utbildningsnämnden att bevaka skolplikten.

Föräldraansvar

För att vända den negativa trenden i skolan krävs ett upprättat föräldraansvar. För en lyckad skolgång måste skolan givetvis ta sitt ansvar genom att erbjuda en bra utbildning och skickliga lärare. Men det måste också vara en självklarhet att föräldrar tar sitt fulla ansvar genom att se till att eleverna gör sina läxor och inte minst genom att förmedla att skolan är någonting viktigt, att skolans ordningsregler är till för att följas och att klasskompisar alltid ska bemötas med respekt.

Det är ett faktum att barn som har föräldrar som bryr sig uppnår bättre skolresultat, medan barn med frånvarande föräldrar tenderar att misslyckas i skolan. För att upprätta föräldraansvaret för barnens skolgång ska Sveriges skolor upprätta ett ansvarskontrakt mellan elev, föräldrar och skolan, där det framgår vem som ansvarar för vad för en lyckad skolgång.

Samverkan med universitet och näringsliv

Stockholms skolor ska ge varje elev en god grund för fortsatta studier och yrkesliv. Samverkan med näringslivet, universitet, högskolor, föreningslivet och andra samhällsaktörer ska stärkas. Utbildningsutbudet ska svara mot näringslivets behov. Entreprenörskap, internationellt utbyte och ett brett utbud av språkstudier är en naturlig del av stadens utbildningsutbud.

Stockholms stad ska arbeta aktivt med att stärka Stockholm som universitetsstad och förbättra Stockholmsregionens attraktionskraft för forskningsintensiva företag. Elever i gymnasieskolan ska kunna läsa enskilda kurser på universitetsnivå om så önskas i syfte att stimulera elever med särskild fallenhet för specifika ämnen.

Skola och socialtjänst

Skolan samarbetar och samverkar med socialtjänsten och Stockholms läns landsting enligt BUS-överenskommelsen och enligt de samverkansöverenskommelser som finns mellan stadsdelsnämndernas verksamhet och skolan. Detta möjliggör insatser som förebygger större problem i högre åldrar. Arbetet med de sociala insatsgrupperna ska utvidgas.

Brott som begås i skolan ska alltid polisanmälas. Nolltolerans ska råda mot våld, alkohol och droger. Varje skola ska ha en närpolis knuten till sig som regelbundet besöker skolan för att på så sätt förebygga kriminalitet men också bygga upp ett kontaktnät med ungdomar. I gymnasieskolan ska elever som begår grova brott eller på annat sätt utgör en direkt fara för andra elever, lärare och personal kunna stängas av. Resultaten av skolakutens arbete med stökiga elever är positivt. Kristdemokraterna anser att arbetet ska fortlöpa och vid behov kunna utökas.

För barn som far illa är det viktigt att det finns en bra samverkan mellan skola och sociala myndigheter. Det är även viktigt för att fånga upp elever i yngre tonåren som begår olagliga handlingar. Varje skola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten. Barn som omhändertagits av socialtjänsten har samma rätt till en bra utbildning som alla andra.

Elevhälsa

Unga personers och inte minst flickors psykiska hälsa har försämrats. Detta är en utveckling vi kristdemokrater tar på stort allvar. Att stärka både den fysiska och psykiska hälsan är centralt för elevernas välmående och förmåga att tillgodöra sig kunskap. Skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete är av stor betydelse. En väl fungerande elevhälsa är ett viktigt stöd i detta. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och integreras i skolans alla verksamheter. På varje skola ska det finnas elevhälsoteam med tillgång till skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagogisk kompetens. Elever i behov av elevhälsans insatser ska erbjudas stöd inom 24 timmar från det att en första kontakt har tagits.

För att uppmärksamma barns behov tidigt krävs ett nära samarbete mellan föräldrar, skolans elevhälsoteam, sociala myndigheter och barnpsykiatri. Många gånger känner barn och unga sin starkaste oro och utsatthet på kvällar och helger när skolan är stängd. En naturlig utveckling är att elevhälsan också bör finnas där eleverna finns, nämligen på nätet, en verksamhet som har initierats och bör utvecklas ytterligare.

Kristdemokraterna avsätter tio miljoner kronor ytterligare för att förstärka elevhälsan inom skolan.

Studie och yrkesvägledning

För att fler elever ska nå målen för utbildningen ska elever inom grundskolans senare årskurser samt elever inom gymnasieskolan ha god tillgång till studie- och yrkesvägledning. Studie- och yrkesvägledningen ska hålla hög kvalitet och ge eleverna kunskaper och förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Tillgången till studie- och yrkesvägledning bidrar till att färre elever inom gymnasieskolan byter studieväg eller hoppar av.

Placerade barn

Stockholms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att läxhjälp finns tillgänglig. Elevens skola ansvarar tillsammans med stadsdelsnämndernas socialtjänst för att följa upp elevens utbildning efter placering i HVB-hem, familjehem eller ungdomshem. Staden ska ha som mål att alla placerade barn får sin utbildning i en kommunal eller fristående skola med tillstånd från Skolinspektionen, eller genom avtal med en sådan skola. Inget barn ska placeras utan att det finns en tillfredsställande skolplanering.

Nyanlända

De nyanlända elever som kommer till Sverige i de sena skolåren behöver många gånger extra stöd för att nå kunskapskraven. Varje enskild elevs kunskaper och behov av särskilda insatser ska skyndsamt identifieras och en planering för skolgång efter elevens behov ska genomföras. Det är viktigt med god samverkan mellan ordinarie skolverksamhet, modersmålsundervisning och studiehandledning för dessa elever.

Fler introduktionsgrupper/förberedelseklasser ska starta på skolor över hela staden. En nyanländ elev ska så tidigt som möjligt delta i den ordinarie undervisningen, men det är viktigt att en successiv övergång till den ordinarie undervisningen kan ske samt att en individuell bedömning görs för att avgöra om eleven är redo att delta i den ordinarie undervisningen. Inledningsvis ska studier och ämnesundervisning i svenska kunna kombineras med ämnesundervisning på elevens modersmål för att på så vis påskynda elevens kunskapsinläring.

Det ska också vara möjligt att delta i den ordinarie undervisningen inom vissa ämnen före andra, och det ska också vara möjligt att gå tillbaka till förberedelseklassen om det bedöms vara nödvändigt för att erbjuda en studietakt som eleven mäktar med. Den elev som är nyanländ till Sverige ska mötas av höga förväntningar och en undervisning som är anpassad till elevens förkunskaper. Introduktionsprogrammen ska utvecklas. Dessa program erbjuder såväl prepa-

randkurser inför nationella program som mer yrkesinriktade utbildningar med fokus på karaktärsämnen. Elever som saknar behörighet till gymnasieskolan ska erbjudas att gå ett tionde år i grundskolan.

Skolidrotten

Skolidrotten har stor betydelse för elevernas fysiska hälsa och bidrar till goda förutsättningar för studier och lärande. Att uppmuntra till fysisk aktivitet bland eleverna är en angelägen uppgift för skolan. Ambitionen är att alla elever ska få minst 30 minuters rörelse per dag. Den simundervisning eleverna får genom skolan spelar en avgörande roll för många elevers simkunnighet. Alla skolor ska säkerställa elevernas simkunnighet i enlighet med läroplanens mål. För att fånga upp de elever som inte nått upp till målen i den ordinarie simundervisningen ska skolan anordna sommarsimskola.

Skolmaten

Skolmåltiden har stor betydelse för hälsa och inläring. Den är en viktig del av skoldagen och ska vara en helhetsupplevelse vad gäller att ge eleverna energi, näring och social samvaro. Stockholm ska bli en föregångskommun där elever och personal i skolan vet att de får en god, näringsriktig och säker mat. Maten ska i så stor utsträckning som möjligt vara lagad från grunden. Det fria skolvalet borde kunna användas i syfte att höja matkvaliteten. Elevernas nöjdhet med maten bör därför finnas med som en parameter i de öppna jämförelserna. Nämnden ska eftersträva att det successivt byggs fler tillagningskök i förskolor och skolor.

IT i skolan

IT som används på ett genomtänkt sätt gör skillnad i skolan. De moderna digitala verktygen har skapat nya förutsättningar för lärande och administration. IT är därför en viktig drivkraft i utvecklingen av undervisningen i dagens och framtidens skola och skapar bra möjligheter för samarbete och kommunikation mellan elever, lärare och föräldrar. Skolan har ett viktigt uppdrag att lära eleverna att använda IT som en resurs. I Stockholms skolor ska det finnas en infrastruktur som möjliggör trådlös anslutning för olika digitala enheter.

Förskola

Förskolan stimulerar barnens lärande och utveckling genom såväl det pedagogiska innehållet som möjligheten att möta och lära känna andra barn. Kristdemokraterna vill minska barngruppernas storlek i förskolan till max tolv barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) och max 15 barn i övriga grupper. Mindre barngrupper ger mer tid för barnen och innebär att fler barn blir sedda, bekräftade och känner sig trygga. Det pedagogiska uppdraget blir också lättare att klara av om barngrupperna är små.

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare ska kommunstyrelsen i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla metoder för rekrytering och kompetensutveckling för förskolans personal. En viktig del i detta är att verka för fler manliga pedagoger och barnskötare i förskolan. Utbildningsnämnden ska fortsatt erbjuda barnskötare inom fri-

stående och kommunala förskolor möjligheten att vidareutbilda sig till förskollärare. Satsningen ska löpande följas upp och utvärderas.

Fristående förskolor fyller en mycket viktig roll för förskoleverksamheten i Stockholm. Fristående alternativ ökar den pedagogiska mångfalden och föräldrarnas valfrihet. De bidrar till att skapa fler arbetsgivare och karriärvägar för personal samt till utbyggnaden av platser i förskolan. Lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola.

De förskolor som ansluter sig till stadens centrala kö får på samma villkor som kommunens förskolor ta del av medel för att upprätthålla barnomsorgsgarantin. I syfte att underlätta för föräldrarna samt förbättra planeringsförutsättningarna för förskolor och staden har kommunfullmäktige infört en ny webbaserad gemensam ingång till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer.

Föräldrar som behöver barnomsorg på obekvämlig arbetstid ska kunna få det. Barnomsorg på obekvämlig arbetstid ska kunna ske i hemmet eller på nattöppen förskola beroende på föräldrarnas önskemål.

Det är viktigt att förskolegarantin efterlevs. Om staden brister i detta avseende vill Kristdemokraterna att ekonomisk kompensation utbetalas, i enlighet med vårt förslag om att inrätta en servicegaranti.

Barnomsorgen finns till för barnen och inte tvärtom. Föräldrar ska kunna välja den barnomsorg som är bäst för deras barn. Det kan handla om både förskola och pedagogisk omsorg i hemmet i form av dagbarnvårdare, flerfamiljssystem eller egen omsorg. Barnomsorgsavgiften är ett kommunalt bidrag till den enskilda förskolan, det fritidshemmet eller den pedagogiska verksamheten som föräldrar väljer för sina barn. I och med att regeringen nu avskaffat möjligheten till ett kommunalt vårdnadsbidrag arbetar Kristdemokraterna i riksdagen för att även de föräldrar som själva står för omsorgen för sina barn ska få del av barnomsorgsavgiften. Enligt vårt förslag ska barnomsorgsavgiften för egna barn utgöra 90 procent av kommunens kostnad för en plats i pedagogisk omsorg. Det skulle både öka valfriheten för Stockholms barnfamiljer och skapa förutsättningar för mer tid för barnen.

Övergång mellan förskola och skola

Staden har antagit riktlinjer som förtydligar hur arbetet med barns övergång mellan förskola och skola ska organiseras. En god samverkan är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Utbildningsnämnden har, i samverkan med stadsdelsnämnderna, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter. Stadens riktlinjer omfattar såväl kommunala som fristående förskolor och skolor. Barnens kunskapsnivå när det kommer till att räkna, skriva och läsa ska kartläggas redan inför övergången mellan förskola och grundskola.

Syskonförtur

Sedan den rödgrönrosa majoriteten tog makten har reglerna för syskonförtur vid övergång från förskola till skola försämrats. Förändringarna innebar en minskning av syskonförturen till att gälla till och med att det äldre syskonet går i årskurs 3. Tidigare gällde den till och med att det äldre syskonet gick i årskurs 5.

Syskonförturen vid ansökan om en plats vid en viss skola är viktig därför att det kan innebära en större trygghet för barn att få gå på samma skola som sina syskon, samtidigt som det underlättar i familjers vardag då man slipper skjutsa och hämta barnen vid flera olika skolor. Försämringarna av syskonförturen har fått stora konsekvenser i människors vardag och det var anmärkningsvärt att beslutet inte föregicks av en noggrann analys. Det är varken att föra en ansvarsfull eller familjevänlig politik. Kristdemokraterna verkar för en återgång till de tidigare reglerna för syskonförtur.

Språkets betydelse

Goda kunskaper i svenska är av avgörande betydelse för elevens kunskapsutveckling. Forskning visar att det är viktigt att barn lär sig läsa och skriva senast under sitt första skolår för att inte redan från början komma efter i andra skolämnena. Sambandet mellan läsförmåga och elevens förmåga att klara andra skolämnena är starkt. Läsning stärker såväl språkförståelse som fantasi och att läsa och skriva texter är viktigt i skolans arbete. Tidiga läs- och skrivaktiviteter stärker elevernas språkförståelse. Kristdemokraterna vill att lässatsningen i Stockholms skolor byggs ut ytterligare.

Elever i de första skolåren ska även under sommaren få stöd för ökad språkförståelse. Detta kan ske på fritidshemmet i nära samarbete med skolan. Stockholms elever ska ha tillgång till skolbibliotek. För att skolbiblioteken ska fylla sin fulla funktion ska skolbiblioteken ha en viss grundläggande bemanning. Skolorna ska uppmuntra eleverna att lära sig främmande språk, även utomeuropeiska språk, och möta andra kulturer för att rustas för en global värld.

Kultur

Utbildningsnämnden ska i dialog med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och det fria kulturlivet utveckla Kulan för att ge fler barn och unga i skola och förskola möjlighet till kulturupplevelser. Särskild vikt ska läggas vid att öka förskolornas deltagande.

Arbetet med kultur i ögonhöjd, programmet för barn och ungdomskultur i Stockholms stad, fortgår och ska utvecklas. Vidare ska skolklasser erbjudas möjligheten att se föreställningar på teatrar och andra scener som en del av undervisningen.

Grundsärskola

Alla elever har olika behov och behöver få en utbildning som är anpassad just för dem. Det är först då som alla ges lika chanser. Grundsärskolans uppgift är att ge eleverna möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar, såväl kun-

skapsmässigt som socialt. Elever i grundsärskolan har samma rätt till utveckling och lärande som andra elever. Utbildningen ska vara anpassad efter varje elevs förmåga och behov av utmaningar. Utbildade speciallärare och specialpedagoger är mycket viktiga.

Elever i grundsärskolan ska ha samma rätt som andra elever att välja skola. Elever i särskolan ska få möjlighet att, vid tillfällen som är lämpliga, delta i undervisning tillsammans med grundskolans elever.

Skolorna ska säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns att tillgå för elever som är i behov av detta. Det får inte förekomma att elever placeras i särskolan enbart för att på så sätt underlätta eller spara pengar åt den ordinarie skolverksamheten. Elever som placeras i särskolan ska uppfylla de krav som ställs.

Gymnasiesärskola

Elever i gymnasiesärskolan ska ha samma rätt till utveckling och lärande som andra elever. Rätten att välja skola och program ska gälla alla stadens elever. Utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara anpassad till elevens förmåga och behov av utmaningar. Utbildade speciallärare och specialpedagoger är mycket viktiga för en välfungerande gymnasiesärskola.

Ökad samverkan ska ske mellan gymnasiesärskolan och arbetsmarknadsnämnden i syfte att säkerställa att fler personer ges möjlighet att komma ut i ordinarie arbetsmarknad.

Elever i särskolan ska få möjlighet att, vid tillfällen som är lämpliga, delta i undervisning tillsammans med grundskolans elever. Skolorna ska säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns att tillgå för elever som är i behov av detta.

Fritidshem och öppen fritidsverksamhet

Nio av tio elever i årskurs F-3 går i dag i något av Stockholms fritidshem. Verksamheten fyller en stor roll för barnen både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till andra meningsfulla och utvecklande aktiviteter efter skoldagens slut.

Elever i årskurs 4-6 ska erbjudas öppen fritidsverksamhet. Verksamheten ska också fungera som ett stöd för att uppnå skolans mål, och bland annat erbjuda hjälp med läxläsning.

De allt större gruppstorlekarna inom fritids är något som oroar både föräldrar och pedagoger. Kristdemokraterna anser det vara angeläget att gruppstorlekarna minskar.

Yrkesförberedande utbildning

Yrkesprogrammen i stadens gymnasieskolor ska hålla en hög nivå och bidra till att studenterna blir attraktiva på arbetsmarknaden. Färre elever söker yrkesprogram så för att höja kvaliteten och ge eleverna goda förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden krävs en nära samverkan med branscherna, till exempel genom programråd. Det är viktigt att Stockholm kan erbjuda lärlingsutbildningar till de elever som så önskar. Stockholm ska ta en aktiv del i nationella satsningar på att öka lärlingsutbildningens kvalitet och attraktivitet.

Yrkes- och lärlingsprogram ska vara bättre anpassade till arbetsmarknadens behov och leda till anställningsbarhet. Det är exempelvis viktigt att nyanlända erbjuds god information om möjligheten att studera yrkes- och lärlingsprogram samt vilka jobbmöjligheter det medför.

Vi avvisar den rödgrönrosa majoritetens inriktning att samtliga program, också lärlingsprogrammen, måste leda till högskolebehörighet. Ett sådant krav skulle öka utslagningen och avhoppet i gymnasieskolan och i längden leda till högre arbetslöshet. Det ska dock finnas möjlighet också för den som väljer yrkesprogram att läsa in högskolebehörighet.

Hemmasittare

Arbetsmarknadsnämnden har huvudansvaret för unga, 16-19 år, som inte går i gymnasiet. Utbildningsnämnden har emellertid ansvar att, genom skolslussen, arbeta med de ungdomar som inte påbörjar eller som hoppar av en gymnasieutbildning. Att hitta dessa ungdomar som av okänd anledning inte påbörjat gymnasiet och få dem att börja studera är oerhört viktigt. Det är angeläget att så många ungdomar som möjligt fullföljer gymnasiestudierna. Utbildningsnämnden ansvarar för att följa upp hur många ungdomar som inte fullföljer gymnasieskolan. Utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden ska samverka kring dessa personer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Utbildningsnämnden** godkänns.

Äldrenämnden

Kristdemokraterna vill:

- Värna och utveckla valfriheten inom äldreomsorgen
- Utveckla möjligheten för äldre att själva påverka innehållet i hemtjänsten
- Införa generösare biståndsbedömning inom hemtjänsten
- Att alla som är över 85 år och som känner oro, otrygghet eller ensamhet ska ha rätt till äldreboende
- Förbättra kunskaperna om och implementera Stockholms stads värdighetsgarantier
- Öka välbefinnandet inom äldreomsorgen genom god mat, sociala aktiviteter, utvistelser och kulturupplevelser

Äldreomsorgen ska präglas av personligt inflytande, individualisering, trygghet och respekt. Respekten för äldre människors integritet och självbestämmande kräver att valfrihet präglar utformningen av det stöd som ges. Värdighet och trygghet ska vara utgångspunkten. Äldreomsorgens kvalitet ska vara hög i alla delar av staden.

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och vill klara sig själva. Men det finns också ett stort antal äldre som i olika utsträckning behöver omsorg och vård. En av stadens huvuduppgifter är att ge stöd till äldre som är i behov av hjälp. Staden ska arbeta för ökad trygghet för äldre genom uppsökande och förebyggande arbete. Likaså är viktiga fokusområden för omsorgsverksamheterna att skapa livskvalitet för de äldre genom vardagsrehabilitering och genom ett rikt socialt innehåll i verksamheten. För att säkerställa att den enskildes behov tillgodoses ska äldreomsorgen ha ett gott samarbete med landstingets hälso- och sjukvård.

Underlätta valfriheten

Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor och upphör inte vid en viss ålder. Äldre människor har olika behov och önskemål. Därför är det centralt att staden erbjuder en mångfald av äldreomsorgsutförare med olika inriktningar och arbetssätt. Det är mycket beklagligt att den rödgrönrosa majoriteten successivt minskar valfriheten genom att motarbeta och stoppa boenden som inte drivs i egen regi.

Det som utmärker en kvalitativ, värdig och uppskattad äldreomsorg är inte om verksamheter bedrivs i kommunal eller privat regi. Det som är väsentligt i en god äldreomsorg är istället jämn och hög kvalitet, ett gott och inspirerande ledarskap, ett lyhört och respektfullt bemötande – att bli lyssnad till – och en kompetent personal. Att medborgarna kan välja verksamheter och tjänster är självfallet positivt, liksom att välja bort det man inte är nöjd med. Det alternativa, som majoriteten förespråkar, är att makten över den egna vardagen centreras till kommunpolitiker och att dessa avgör vad som är bäst för den enskilde. Principiellt ser vi allvarligt på att vänstermajoriteten har slagit in på en politisk kursändring som utgör ett hot mot mångfalden och valfriheten i välfärden.

Inom bland annat äldreomsorg hotas den fria etableringsrätten, vilket endast kan leda till en urholkning av mångfalden och allvarligt försvåra småföretagande i ofta kvinnodominerade branscher. Revideringar av riktlinjer för fristående utförare inom äldreomsorgen inger oro för förutsättningarna att framöver kunna bedriva dessa verksamheter i fristående regi. Dessa farhågor bekräftas av såväl privata utförare som deras branschorganisation.

För att kunna nyttja rätten att välja krävs att äldre och deras anhöriga får tydlig information om vilka erbjudanden som finns. Stockholms stads webbplats ska vara tillgänglig och lättnavigerad så att det är enkelt för äldre och deras anhöriga att söka information om äldreomsorgen, hitta kvalitetsredovisningar och nyckeltal för olika verksamheter och jämföra alternativ med varandra.

Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna genom Äldre direkt ta ett aktivt ansvar för att information kring valfriheten finns att tillgå, både i digital form och muntligen och i tryck. Äldre direkt ska lotsa äldre som vill välja eller byta utförare av vårdinsats så att möjligheten till valfrihet verkligen kommer den äldre till del. Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt. Äldre direkt ska vara öppet på helger.

Höjd kvalitet inom äldreomsorgen

Alliansen har arbetat i flera steg för att alla aktörer – såväl i privat som i offentlig regi – ska hålla en hög kvalitet i sina verksamheter. Vi genomförde särskilda demenssatsningar för både personal, äldre demenssjuka och stöd till deras anhöriga. Genom öppna jämförelser, ökad tillsyn, skärpta kvalitetskrav, omvårdnadslyftet inom äldreomsorgen och stärkt upphandlingskompetens möjliggjorde vi en genomgripande granskning och skapade goda förutsättningar för en hög kvalitet i stadens välfärdstjänster. Arbetet med att ständigt utveckla kvaliteten inom äldreomsorgen ska fortgå. Därför är det viktigt att fortsätta med kvalitetsupphandlingar av äldreomsorg.

Kvalitetsobservationer, observationer på plats i äldreomsorgen, är ovärderliga för att komma åt brister i sådant som ofta inte kan åläggas verksamheter, nämligen ett värdigt, respektfullt och varmt samspel mellan den äldre och personalen. I de fall som kvalitetsobservationerna visar på brister är det angeläget att en uppföljning sker av om och hur beträffande verksamhet rättar till dessa. En noggrann uppföljning av observationerna ger en viktig indikation om huruvida det efterlängta paradigmskiftet från uppgiftscentrerad till personcentrerad vård går från ord till handling, både inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende.

Även om staden redan bedriver ett systematiskt arbete med kvalitet och åtaganden mot stockholmarna genom stadens program för kvalitetsutveckling så går det att utveckla arbetet ytterligare. Kristdemokraterna vill införa en servicegaranti som skärper kraven på att nämnder och bolag levererar utlovade tjänster inom utsatt tid. Det blir då tydligt vilka följderna blir om garantin inte efterlevs. Stadens verksamheter och service finns till för medborgarna. Stockholmarna

har rätt att förvänta sig att staden utför tjänster på rätt sätt och inom fastställd tid.

Boendegaranti och generösare biståndsbedömning inom hemtjänsten

För att öka tryggheten för äldre personer vill Kristdemokraterna införa en äldreboendegaranti. Det innebär att personer över 85 år och som känner oro, otrygghet eller ensamhet har rätt att få plats på ett äldreboende. Samhällets utveckling med fler äldre, ökad medellivslängd, förbättrad hälsa långt upp i åldrarna och den positiva utvecklingen inom hälso- och sjukvård har medfört helt förändrade förutsättningar för hemtjänsten. Flertalet äldre personer vill också bo kvar i sina egna hem så länge som möjligt. Hemtjänsten har utvecklats från att vara till stora delar inriktad på hjälp i hushållet till att bli en alltmer kvalificerad tjänst som ger vård och omsorg till ibland svårt sjuka personer i deras hem och som förutsätter både medicinsk- och omsorgskompetens hos personalen. Utgångspunkten i en bra hemtjänstverksamhet ska vara att omsorgen bygger på den äldres behov och på en bra relation mellan den äldre och personalen hos utföraren. Den äldre ska ha valfrihet att välja både utförare av beviljad hemtjänst och själva innehållet i tjänsterna. Personalen ska ha hög kompetens och kunskap om den äldres livssituation och önskemål, så att omsorgen blir flexibel, ges med inlevelse och professionellt kunnande för ökat välbefinnande för den äldre.

Kristdemokraterna vill fortsatt utöka valfriheten för val av servicetjänster och socialt stöd inom hemtjänsten så att den enskilde enkelt kan välja vilken typ av tjänster han eller hon vill ha hjälp med, inom den beviljade tidsramen. Vi vill också införa en generösare biståndsbedömning med hänseende till antalet beviljade timmar inom hemtjänsten och avsätter 40 Mkr för ändamålet i vår budget.

Bilen är ett viktigt verktyg för hemtjänstpersonal, framförallt när arbets schemat innebär långa resor mellan de äldre. Hemtjänstens personal ska fokusera på god vård och omsorg, inte att hitta parkeringsplatser eller parkeringsautomater. Därför vill Kristdemokraterna införa möjligheten till nyttoparkeringstillstånd för hemtjänstpersonal som av sin arbetsledning bedöms behöva ett sådant.

Näringsrik och god mat

Måltidsupplevelsen inom stadens boenden är viktig. Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över hur maten inom äldreomsorgen kan förbättras ytterligare så att maten är god och näringsrik och måltidsupplevelsen är lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras.

Den kunskap och dokumentation som redan finns inom staden vad gäller betydelsen av en näringsriktig och god mat inom äldreomsorgen ska tillvaratas. Vi vet att undernäring bland äldre är en dold sjukdom. Alltför många äldre får inte i sig den näring de behöver. Många äldre får matlådor och dessa ska hålla god kvalitet, bra näringsvärden och vara tilltalande. Många äldre ser också värdet av att få sin mat lagad i hemmet och därför vill Kristdemokraterna att det

fortsatt ska vara möjligt att få hjälp med matlagning i hemmet istället för matlådor.

Frivilligorganisationernas betydelse

Samhället är så mycket mer än staten. Det ideella arbetet och vårt rika föreningsliv är ett nav som binder samman stora delar av samhället. Den värdegrund, med den enskilda människan i centrum, som många idéburna organisationer har som utgångspunkt är viktig att se och lära av. Kristdemokraterna vill värna, förvalta och utveckla överenskommelsen med den ideella sektorn.

Det civila samhället och dess organisationer utför värdefulla insatser inom äldreomsorgen. Det är viktigt att underlätta för frivilligorganisationernas utveckling, inte minst för att kunna bryta många äldre människors ensamhet och stödja ett aktivt seniorliv. Exempelvis ungdomsbesök i äldreomsorgen innebär ökad trivsel för äldre, skapar en brygga mellan generationerna samt ger unga en inblick i vård- och omsorgsycket vilket är positivt för framtida rekrytering. Därför är det betydelsefullt att detta koncept utvecklas.

Frivilligorganisationer har stor betydelse för att förbättra äldreomsorgens sociala innehåll och bistå äldre med sådant som inte direkt faller under det kommunala ansvarsområdet men likväl är mycket betydelsefullt för den äldres välbefinnande.

Ensamhet

Ensamhet och brist på meningsfullhet är ett problem för många äldre. Det finns flera goda idéer och det finns många som vill bidra till att minska de äldres ensamhet. Det kan dock vara svårt för en enskild medborgare att veta hur, när och till vem man ska vända sig. Civilsamhället och ideella organisationer kan göra en stor insats i detta sammanhang. Våntjänst, ringkedjor mm är goda exempel på hur frivilligorganisationer kan arbeta.

Det är viktigt att uppmuntra till engagemang och till spridning av kunskaper, idéer och information, dels till civilsamhället dels till de äldre.

Utbildningsatsningarna fortsätter

Inom äldreomsorgen finns ett stort behov av utbildning som måste mötas. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning.

Kristdemokraterna anser att valfriheten inom äldreomsorgen endast kan betraktas som trovärdig och till gagn för samtliga äldre i Stockholms stad om stadens äldre kan välja mellan utförare som av staden får likvärdiga förutsättningar att bedriva god äldreomsorg. Det är för oss självklart att invånarnas skattemedel ska komma samtliga stadens utförare av äldreomsorg och därmed äldre i behov av omsorg tillgodo, inte enbart de äldre som väljer äldreomsorg i stadens egen regi och staden som utförare. Alla utförare av äldreomsorg – oavsett driftform – ska därför beredas möjlighet att söka medel ur kompetensutvecklingsfonden. Arbetet med demensteam inom hemtjänsten fortgår. Det är viktigt att även yngre personer med demenssjukdom omfattas av denna satsning. Samtliga medarbetare i Stockholm stad som arbetar eller kommer i kontakt med demens-

sjuka eller dess anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC. Kristdemokraterna föreslår att varje stadsdel ska ha en speciell biståndsbedömare med fördjupad demenskompetens.

Kristdemokraterna vill göra en extra satsning för utbildning av samtliga anställda inom hemtjänsten. Syftet är att all hemtjänstpersonal på ett kompetent, säkert och tryggt sätt ska kunna hantera äldre med psykiska problem och/eller missbruksproblem.

Regional samverkan om vård- och omsorgscollege stärker kvaliteten och underlättar rekryteringen av unga personer med rätt utbildning till äldreomsorgen. Staden ska fortsätta sitt samarbete kring forskning och utveckling med Stiftelsen Äldrecentrum.

SpråkSam är ett projekt som drevs under två år av Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum och finansierades av Europeiska Socialfonden. Projektet genomfördes i sex kommuner i Stockholms län. Projektets syfte, att stärka anställda som har en svag ställning på arbetsmarknaden genom att utveckla språk- och yrkeskompetens, är med den stora migrationen högaktuellt. Kristdemokraterna vill därför undersöka möjligheten att åter söka medel från Europeiska Socialfonden för att utveckla SpråkSam2. Projektet skulle rikta sig till anställda inom omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättningar. En stor andel av de anställda inom omsorgen i Stockholm har bristfällig utbildning och kompetens för yrket. Många av dem har också bristande kunskaper i svenska, vilket gör att de har svårigheter att klara av vissa arbetsuppgifter, och att de inte kan delta fullt ut i arbetsplatsträffar och i kompetensutveckling.

Omsorgsvårdar och ungdomsbesök

Satsningen på omsorgsvårdar i äldreomsorgen ska fortsätta, så att lämpliga aspiranter vid jobbtorgen kan beredas utbildning och praktikplatser inom äldreomsorgen. De synpunkter som har framkommit av rådslagen inom äldreomsorgen ska användas i det fortsatta arbetet. Kristdemokraterna avsätter två miljoner kronor för ändamålet.

Alliansen initierade projektet med ungdomsbesök i Stockholms stads vård- och omsorgsboenden. Syftet med projektet var och är att engagera och inspirera ungdomar för framtida yrken inom äldreomsorgen.

En utvärdering som Äldrecentrum gjort på uppdrag av förvaltningen visar att samtliga inblandade parter – de äldre, personalen och ungdomarna – är nöjda med dessa besök. Besöken bidrar till att skapa kontakt mellan generationerna, till att förgylla vardagen för de äldre och till att öka intresset för att i framtiden arbeta inom äldreomsorgen. Kristdemokraterna vill se över möjligheten att utöka och utveckla arbetet med ungdomsbesök. Totalsumman av de inkomna ansökningarna överskrider vida majoritetens anslag, verksamheterna får inte mer än 49 procent av ansökt belopp. Kristdemokraterna vill därför utöka anslaget med två miljoner kronor.

Trygghet

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, Polisen och stadsdelsnämnderna fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet. Äldrenämnden ska se över om det finns skäl att genomföra en särskild kartläggning av äldres utsatthet för hot och våld i Stockholms stad. Därmed kan de preventiva åtgärder som hittills har genomförts utvärderas och lämpliga framtida strategier utarbetas.

Äldre är överrepresenterade i brandolyckor som skulle kunna undvikas med enkla åtgärder, utbildningar och informationssatsningar. Samverkan med Storstockholms brandförsvaret fortsätter.

Det är angeläget att säkra ett tryggt mottagande i hemmet för äldre vid hemkomsten efter en sjukhusvistelse. Mottagandet ska vara välordnat och tryggt och den äldre ska vara väl insatt i den fortsatta omsorgen. Den äldres behov i detta ska ständigt ställas i centrum. Eftersom det i stor utsträckning handlar om de mest sköra av de äldre ska all hantering ske varsamt och respektfullt. Det ska vara självklart att den äldre får vara kvar på sjukhus så länge behov föreligger.

För att ge äldre möjlighet till bättre hälsa och ett så självständigt liv som möjligt är det prioriterat att satsa på rehabilitering. Enkel styrketräning, gymnastik och promenader är exempel på viktiga förebyggande insatser. Även äldre med demens och boende på särskilt boende har behov av rehabiliterande insatser och ett rehabiliterande förhållningssätt hos personalen. Studier har visat att äldre personer med funktionsnedsättningar påtagligt kan förbättra sin muskelstyrka, balans- och gångförmåga med hjälp av specifik fysisk träning, dvs. planerad, strukturerad och repetitiv fysisk träning som syftar till att förbättra eller behålla den fysiska funktionsförmågan. Kommunen har ett rehabiliteringsansvar (18 b § HSL) och hemtjänsten och de sociala insatserna ska genomföras av ett rehabiliterande synsätt. Rehabilitering kräver initialt mer tid men tiden minskas allt eftersom rehabiliteringen framskrider.

Utevistelser

Alla äldre ska ha rätt att vistas utomhus och delta i aktiviteter såväl inom hemtjänsten som i vård- och omsorgsboenden. Ungdomsvårdar och den ideella sektorn kan vara till stor hjälp i att uppfylla dessa mål.

Äldrenämnden och socialnämnden ska ha en helhetssyn vad gäller insatser som exempelvis dagliga verksamheter och aktiviteter för personer över fyllda 65 år i bostad med särskild service LSS.

Anhörigstöd

Äldrenämnden ska samordna information och utbildning till anhöriga som vårdar närstående. Satsningarna på anhörigdag och anhörigutbildning fortgår. Om en närstående drabbas av demenssjukdom är det viktigt att få hjälp att förstå sjukdomen och dess förlopp, vilka nya krav som ställs på hur man bemöter

personen och organiserar tillvaron. Äldrenämnden har ett ansvar att arbeta med detta. Satsningen avser både äldre och yngre personer med demenssjukdom. Anhöriga till äldre och demenssjuka utför dagligen ett arbete som är ovärderligt. De insatser som idag utförs för att stötta anhöriga, genom bland annat utbildning, ska utvecklas och utökas med uppsökande verksamhet.

Att vårda en anhörig kan ge glädje och mening, men kan samtidigt vara påfrestande. Stockholms stad erbjuder anhöriga som vårdar en närstående avlösning i hemmet. Avlösningen är avgiftsfri upp till 16 timmar i månaden. Även avlösning genom korttidsvård finns att söka för den anhörige.

En mångfald av äldreboenden

De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge tryggheten kan garanteras. Staden ska på olika sätt underlätta denna önskan och samtidigt erbjuda en mångfald av andra boendialternativ då behovet uppstår. Det är nödvändigt med långsiktighet och framförhållning i planeringen. Äldre är ingen homogen grupp, i den finns friska äldre, äldre med ett begränsat behov av stöd, men även de mest sköra äldre med stora omsorgsbehov.

Från och med år 2020 förväntas efterfrågan på olika bostäder för äldre stiga. Det är därför en gemensam uppgift för stadens berörda nämnder och styrelsers att redan idag börja planera för att på ett effektivt och samtidigt lyhört och individanpassat sätt kunna möta denna efterfrågan.

Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till ålder, oro och ensamhet. En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar.

Vid planeringen av äldreboendialternativ ska beaktas att ett stigande antal personer med psykiska och/eller fysiska funktionsnedsättningar idag blir allt äldre. Staden behöver ta höjd för detta faktum. Informationen om stadens boenden med särskild profil ska förstärkas.

Kristdemokraterna vill att alla som är över 85 år, upplever oro, otrygghet eller ensamhet och som så önskar ska ha rätt till plats på ett äldreboende.

Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är inte den enda lösningen.

Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendepanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård- och omsorgsboenden.

Stadens kommunikation om vilka typer av boenden för äldre som finns behöver bli mycket tydligare och bättre.

Trygghetsjouren

Stockholms trygghetsjour handlägger, bedömer och åtgärdar akut uppkomna hjälp- och omvårdnadsbehov på kvällar och helger, det vill säga under jourtid då dessa behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Trygghetsjouren ansvarar för beslut om trygghetslarm, larmmottagning, teknisk utrustning, service och installation av trygghetslarm.

Arbetet med införandet av digitala trygghetslarm i eget boende ska skyndsamt slutföras.

Ledarskap inom äldreomsorgen

Ett närvarande ledarskap är viktigt för att verksamheterna ska hålla en god kvalitet. Att vara chef inom äldreomsorgen och att framgångsrikt leda verksamheten innebär att försöka leva upp till ambitiöst uppställda mål i lagstiftning, att förhålla sig till diverse styrdokument och att lyhört och tydligt leda sin personal. Omsorgspersonalens arbetsplats är en speciell arbetsplats eftersom omsorgsarbetet bedrivs i den enskildes hem.

Äldreomsorgschefernas arbetssituation har ofta beskrivits som komplex med många olika krav och förväntningar att leva upp till. Ledarens betydelse för att en verksamhet ska upplevas som framgångsrik är mycket stor. En framgångsrik ledare skapar hög brukarnöjdhet, en god stämning på arbetsplatsen och kompetenta, engagerade och glada medarbetare.

Kristdemokraterna vill satsa på kompetensutveckling av samtliga ledare inom stadens äldreomsorg.

Värdighetsgarantier

Stockholms stad har infört värdighetsgarantier inom äldreomsorgen. Stadsdelsnämnderna ska försäkra att äldreomsorgens värdegrund och värdighetsgarantier tillämpas och är kända för alla som har insatser från äldreomsorgen och för all personal inom äldreomsorgen i Stockholm.

Teknikutveckling

Äldrenämnden ska bevaka och arbeta med frågeställningar kring teknik och innovationer inom äldreomsorgen, men också som stöd i de ordinarie bostäder där äldre bor. Internationella projekt som The Nordic Independent Living Challenge och Thematic Network on Innovation for Age-friendly Environments kan vara inspirerande inslag i det arbetet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för Äldrenämnden godkänns.

Överförmyndarnämnden

Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämnden ska kostnadseffektivisera verksamheten genom att modernisera arbetssätt till nytta för kunder, gode män, förvaltare och för staden. Nämnden ska söka samarbeten som genererar effektiviseringar såväl internt inom staden som externt med andra kommuner.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Överförmyndarnämnden ska under året bedriva ett aktivt förändringsarbete mot en effektivare organisation. Det är av största vikt att nämnden tar sitt ansvar för att säkerställa rättssäkerheten gentemot huvudmannen och snarast kommer tillrätta med negativa balanser i verksamheten. Ett led i detta är att skapa en väl fungerande ärendehantering och förbättra tillgängligheten gentemot medborgarna genom en väl utvecklad kommunikationsstrategi.

Det är viktigt att fortsätta arbetet med att samordna gode män och förvaltare. Staden ska tillvarata det stora intresset från medborgarna att få bli gode man till framförallt ensamkommande flyktingbarn och säkerställa en fortsatt god tillgång.

Överförmyndarnämnden ska under 2017 genomföra en utbildningsåtgärd av gode män.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till budget 2017 för **Överförmyndarnämnden** godkänns.

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 605,0 mnkr främst för följande ändamål:

- Insatser för hemlösa
- Vattenprogram
- Sommarkoloniverksamhet inklusive LSS-kollo
- Feriearbeten
- Skötsel av naturreservat
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov
- Flyktingmottagande
- Trygghetsboende med aktivitetscenter
- Förskola – bidrag för hög hyra
- Åtgärder för giftfri förskola
- Social investeringsfond
- Kompetensutvecklingsfond

Vidare reserveras 954,1 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, vårdnadsbidrag samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 550,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Tillgänglighetsinvesteringar
- Vattenprogram
- Klimatinvesteringar
- Julbelysning i ytterstaden
- Åtgärder för giftfri förskola
- Färdigställande av Highvalley Skateworld, skateboardparken i Högdalen, enligt ursprunglig plan

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Till **Central medelsreserv** reserveras följande belopp för år 2017 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.

Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr i Central medelsreserv 1.

Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 605,0 mnkr i Central medelsreserv 2.

Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, sfi, flyktingmottagande, vårdnadsbidrag samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning reserveras 954,1 mnkr i Central medelsreserv 3.

Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter reserveras 550,0 mnkr i Central medelsreserv 4.

BOLAG INOM STOCKHOLMS STADSHUS AB

Koncernen Stockholms Stadshus AB

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar bolag inom bostadsförsörjning, infrastruktur såsom vattenreningsverk och ledningssystem, fiberkanalisation, parkeringsanläggningar, hamnverksamhet och skolor samt även kultur och besöksnäring genom teater- och kulturverksamhet, arenor och mässfastigheter. Bolaget har en viktig samordnande funktion mellan dotterbolagen men också en stödjande funktion i var och ett av bolagen. Stadshus AB ska arbeta för hela stadens bästa och för att målen i olika dokument ska uppnås.

De kommunala bolagen har en viktig uppgift att stärka ytterstadens attraktivitet. Flertalet bolag medverkar i olika former i detta arbete, dels genom upprustning och utveckling av bostäder, skolor, äldreboenden samt i utveckling av nya arbetsplatser i ytterstaden. Koncernen medverkar också genom infrastrukturbolagen till ytterligare utbyggnad av vatten- och fibernät.

Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt i syfte att nå en bättre struktur avseende standard, geografiskt läge och åldersfördelning. Stockholms Stadshus AB:s uppdrag är att tillsammans med stadens bostadsbolag löpande pröva möjligheterna att avyttra sådana delar i fastighetsbeståndet, som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas. En mer aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen bör även kunna innebära överlåtelser av fastigheter mellan bostadsbolagen. Syftet är att uppnå en mer effektiv och ändamålsenlig förvaltning.

Bolagen ska genom sina befintliga miljöprogram, policys och handlingsplaner arbeta för att bidra till att uppnå målen i stadens miljöprogram. Stockholms Stadshus AB ska även tillse att bolagen arbetar i linje med handlingsplanen inom ramen för sin rådgivning och sina respektive verksamheter.

Bolagets uppgifter:

- svara för koncernens övergripande utveckling och strategiska planering
- styra finansiella resurser på ett för ägaren och koncernen optimalt sätt
- svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning
- verkställa kommunfullmäktiges beslut som är av ägarkaraktär
- utveckla samspelet mellan ägaren, koncernledningen och dotterbolagen avseende verksamheternas resultat och budgethållning, effektivitet och kvalitet
- utveckla effektivare styrformer genom ökad målstyrning mot ägarkraven
- leda arbetet för att bereda hyresgäster i stadens bostadsbolag möjlighet att förvärva sina lägenheter genom ombildning till bostadsrätter i ytterstaden
- ha en öppen inställning till fastighetsförsäljning

- underlätta framtagandet av bostäder för personer med svag ställning på bostadsmarknaden
- fortlöpande pröva möjligheterna att tillsammans med bostadsbolagen avyttra delar ur fastighetsbeståndet som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas
- löpande utreda möjligheterna till ytterligare omstrukturering av bostadsbolagen för effektivare och mer ändamålsenlig förvaltning
- fortsätta utreda möjligheterna till en ytterligare samordning av stadens kommersiella fastigheter tillsammans med bostadsbolagen, S:t Erik Markutveckling AB, kommunstyrelsen och fastighetsnämnden
- se över och föreslå omprövning av inriktning och/eller innehav av verksamheter utifrån förändrade förutsättningar avseende marknad, lagstiftning och teknisk utveckling
- kontinuerligt följa större investeringsprojekt, till exempel utbyggnaden i Norvik, Värtan, Kapellskär och utvecklingen av Globenområdets stora bostadsprojekt. ansvara för bevakning och samordning av ägarintresset i de bolag där staden är delägare
- följa utvecklingen vad gäller kostnadseffektiviseringar inom samtliga dotterbolag
- särskilt följa bolagens ekonomi avseende bostadsbyggande och upprustning
- samordning av insatser i händelse av kris
- i samarbete med privata aktörer ta fram förslag till hur ett socialt ansvarstagande för bostadsområden kan förenas med en långsiktig affärs-mässighet och en positiv värdeutveckling för fastigheterna

Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **Koncernen Stockholms stads-hus AB** godkänns.

Bostadsbolagen

Gemensamt för de tre bolagen

Mål

De kommunala bostadsbolagen ska vara ekonomiskt starka, hålla en hög nyproduktionstakt och medverka till att Stockholm får en väl fungerande bostadsmarknad som kännetecknas av god rörlighet och tillgänglighet för alla. Bolagen ska också ta ett socialt ansvar i enlighet med det uppdrag som allmännyttan har.

Kristdemokraterna vill att bolagen ska

- öka nyproduktionen av hyresrätter
- bereda möjlighet att genom friköp förvärva sina lägenheter för boende i de delar av ytterstaden med hög andel hyresrätter
- vara goda hyresvärdar
- samarbeta med övriga berörda kommunala bolag och nämnder samt privata aktörer för riktade satsningar på underhåll, systematiskt trygghetsarbete och säkerhet samt energieffektiviseringar
- öka hyresgästernas incitament att spara energi
- aktivt bidra till att staden når det nationella målet om 50 procent matavfallsinsamling till år 2018
- fortlöpande genomföra boendedialoger för att återkoppla arbetet med visionerna för Järva, Västerort och Söderort och i samband med upprustningsarbetet i bostadsbeståndet
- arbeta med att förbereda infrastruktur för bilpooler
- förhindra olaga andrahandsuthyrning
- öka tillgängligheten så att äldre ska ha möjlighet att bo kvar hemma längre
- underlätta för äldre eller personer med funktionsnedsättning att byta till en lägenhet i entréplan eller till hus med hiss
- fortsätta arbetet med att minska antalet avhysningar, särskilt där barn finns inblandade
- ta ett stort ansvar för försörjningen av förturs-, försöks- och träningslägenheter
- tillsammans med Storstockholms brandförsvaret fortsätta samarbetet kring brandinformatörer, främst i ytterstaden, i syfte att förebygga och motverka bränder
- verka för fler bostäder som personer med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att bo i
- verka för sänkta byggkostnader
- under året skapa ytterligare 250 bostäder reserverade för personer under 30 år, så kallade ungdomslägenheter.
- i samråd med berörda nämnder inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppboende eller serviceboende och underlätta skapande av bostäder för personer med funktionsnedsättning
- samarbeta med övriga berörda bolag och nämnder samt privata aktörer för utvecklingen av de centrum som bolagen äger.

- erbjuda hyresgästerna att sköta delar av beståndets servicetjänster i utbyte mot lägre hyra
- erbjuda hyresgästerna ett stort mått av valfrihet gällande såväl tillval som vid nyproduktion

Uppdrag

Hela Stockholm ska vara attraktivt. Här spelar Stockholms tre kommunala bostadsbolag en viktig roll. Bostadsbolagen ska vara lyhörda för sina hyresgästers önskemål. Regelbundna kundundersökningar ska genomföras. En prioriterad uppgift är att möta ökad efterfrågan på nya bostäder. Staden ska planera för 140 000 nya bostäder till och med 2030 med 2010 som basår. I detta arbete ska bolagen bidra till nyproduktionen.

Stadens bostadsbolag måste aktivt och kraftfullt verka för att sänka byggkostnaderna och minimera kostnaderna i driftverksamheten för att uppnå en effektiv fastighetsförvaltning.

Det är angeläget att bolagen tillämpar erfarenheterna från byggkostnadsprojekt som tidigare genomförts. Ytterligare pilotprojekt som syftar till att sänka nyproduktionskostnaden ska startas. Stadens bostadsbolag har även haft en central roll i stadens program för att stärka den ekonomiska utvecklingen och Stockholms arbetsmarknad.

De så kallade Stockholmshusen som de kommunala bostadsbolagen fått i uppdrag att upphandla är en välkommen satsning. Det är dock viktigt att dessa hus – bara för att de är standardiserade – inte får en utformning och gestaltning som motverkar översiktsplanens intentioner. Husen ska vara möjliga att uppföra i en stadsmiljö med slutna kvarter och publika bottenvåningar.

Sedan den 1 januari 2011 gäller en ny lag, som innebär nya villkor för allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Syftet med den nya lagstiftningen är att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunala bostadsaktiebolag och privata hyresvärdar. Ett krav i den nya lagen är att verksamheten i kommunala bostadsbolag ska bedrivas enligt affärsmässiga principer. Det innebär bland annat att kommunerna ska ställa marknadsmässiga avkastningskrav på sina bostadsbolag. Samtidigt finns utrymme inom samma lagstiftning att använda bolagens avkastning till socialpolitiska ändamål. Bostadssociala insatser ska därför fortsätta och bidra till att stärka stadsdelarnas sociala ställning och dess attraktivitet.

De kommunala bostadsbolagen har ett särskilt ansvar för att förnya och utveckla ytterstaden och göra hela Stockholm attraktivt i alla dess delar. Bostadsbolagen ska medverka till att utveckla ytterstaden, dess miljöer och attraktivitet i samverkan med privata aktörer och boende. Vid bostadsbolagens nybyggnation ska en mångfald och uttrycksfullhet i arkitekturen uppnås i möjligaste mån. Bostadsanpassningar för personer med funktionsnedsättning ska återställas efter renoveringar.

Ett nära samarbete med det civila samhället utvecklas för att skapa meningsfull fritid för unga stockholmare.

I stadsdelar där andelen bostadsrätter är låg ska bostadsbolagen fortsätta att erbjuda de hyresgäster som vill friköpa sina lägenheter genom att bilda bostadsrättsförening. Kristdemokraterna motsätter sig majoritetens totalstopp av ombildningar av flera skäl. Dels bidrar det till att befästa homogena stadsdelar i vissa delar av staden, dels försvårar det för framtida investeringar då det ekonomiska resultatet för bolagen riskerar att urholkas.

Valfrihet ska prägla boendet i hyresrätt såväl gällande tillval som vid nyproduktion. Det ska vara möjligt att tillgodose olika önskemål och behov i högre grad än idag.

Bostadsbolagen ska bidra till att fler studentbostäder produceras och verka för att fler lägenheter som personer med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att bo i byggs. Därutöver ska bostadsbolagen öka antalet så kallade ungdomsbostäder som är reserverade åt personer under 30 år.

Bolagen fortsätter arbetet med att ta fram arbetsmetoder för att minska antalet avhyssningar tillsammans med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och landstinget. Särskilt viktigt är det att gemensamt med övriga samverkansparter ta ansvar för att inga barnfamiljer vräks.

Bostadsbolagen ska arbeta för en förbättrad brandsäkerhet där bolagen ska uppmärksamma innovativa lösningar vid ny- och ombyggnationer.

Hyresgästerna ska känna att de kan påverka sin närmiljö till det bättre. Genom att låta hyresgäster sköta en del av beståndets servicetjänster ska enskilda boende på så sätt kunna få lägre hyra.

Bostadsbolagen ska arbeta med att ytterligare öka tryggheten i miljön kring bostäderna.

AB Svenska Bostäder

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad. Bolaget har ansvar för att möta den stora efterfrågan på bostäder i Stockholm genom att bidra till nyproduktion av hyresrätter. Förvaltningen ska präglas av ekonomisk långsiktighet. Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att långa och goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som ökad rörlighet och tillgänglighet främjas. Bolagets bestånd ska utvecklas genom aktiv fastighetsförvaltning. Beståndet ska utgöras av ett varierat utbud av attraktiva bostäder.

Bolaget ska anamma positiva erfarenheter från Järvalyftet för motsvarande arbete även i andra stadsdelar, men har efter genomförd omstrukturering ett särskilt ansvar för stadens nordvästra delar. AB Svenska Bostäders dotterbolag AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av kulturhistoriskt värde. Bolaget ska förena ett socialt ansvarstagande med en långsiktig affärsmässighet och en positiv värdeutveckling för ägarna. Bolagets positiva erfarenheter av renoveringarna i delar av Järva ska spridas till andra delar av bostadsbeståndet. Hyresgästernas möjligheter till inflytande över upprustningarna ska vara så stora som möjligt. För att möjliggöra för äldre personer att bo kvar inom beståndet ska bolaget i möjligaste mån erbjuda äldre personer som så önskar en plats på bottenplan i fastigheter där hiss saknas.

Ägardirektiv för 2017-2019

- fortsätta arbetet med att utveckla ytterstaden
- fullfölja underhållsinsatserna i 1940- och 1950-talsbestånden samt öka ombyggnads- och underhållsåtgärder i miljonprogramsbeståndet med fokus i Järva och Västerort
- fortsätta att vidareutveckla kvalitet och service och öka hyresgästens valfrihet
- kontinuerligt genomföra underhåll i AB Stadsholmens bestånd
- fortsätta arbetet med att öka effektiviteten med fokus på kärnverksamheten och förbättrade driftsresultat
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- bidra till att fler studentbostäder byggs, både genom nyproduktion och genom inventering av befintligt bestånd
- bidra till att producera fler yteffektiva lägenheter som personer med en svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga
- under året planera för ytterligare minst 250 bostäder enligt konceptet Snabba hus

AB Familjebostäder

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad. Bolaget har ansvar för att möta den stora efterfrågan på bostäder i Stockholm genom att bidra till nyproduktion av hyresrätter. Förvaltningen ska präglas av ekonomisk långsiktighet. Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att långa och goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som ökad rörlighet och tillgänglighet främjas. Bolagets bestånd ska utvecklas genom aktiv fastighetsförvaltning. Bolaget ska ha ett särskilt ansvar i de södra stadsdelarna runt Farsta och Rågsved.

Beståndet ska utgöras av ett varierat utbud av attraktiva bostäder. Bolaget ska förena ett socialt ansvarstagande med en långsiktig affärsmässighet och en positiv värdeutveckling för ägarna. Produktionen ska successivt öka med tonvikt på bostäder som unga och personer med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga. För att möjliggöra för äldre personer att bo kvar inom beståndet ska bolaget i möjligaste mån erbjuda äldre personer som så önskar en plats på bottenplan i fastigheter där hiss saknas.

Vid upprustningar av bostäder ska en tät dialog med de boende eftersträvas och hyresgästerna ska i möjligaste mån ha möjlighet att välja nivå på renoveringen. Familjebostäder ska ansvara för att genomföra ett tidigt visionsarbete i Rågsved som en del i bolagets ytterstadsarbete. Visionsarbetet ska utgå från boende, lokala aktörer och fastighetsägare i stadsdelen och vara ett underlag till stadens planeringsarbete.

Ägardirektiv för 2017-2019

- medverka i utvecklingen av ytterstaden
- fortsätta upprustningen av de bostäder som byggdes under 1940–1960-talen
- öka valfriheten för hyresgästen
- fortsätta arbetet med att öka effektiviteten med fokus på kärnverksamheten och förbättrade driftsresultat
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- bidra till att fler studentbostäder byggs både genom nyproduktion och genom inventering av befintligt bestånd
- öka produktionen av bostäder som personer med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga

AB Stockholmshem

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad. Bolaget har ansvar för att möta den stora efterfrågan på bostäder i Stockholm genom att bidra till nyproduktion av hyresrätter. Förvaltningen ska präglas av ekonomisk långsiktighet. Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att långa och goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som ökad rörlighet och tillgänglighet främjas. Bolagets bestånd ska utvecklas genom aktiv fastighetsförvaltning. Bolaget ska fortsätta arbetet med förnyelse och utveckling av ett antal ytterstadsområden i söderort, till exempel Hökarängen, Rågsved, Skarpnäck och Skärholmen.

Lärdomar ska dras från arbetet med Järvalyftet samtidigt som förändringsarbetet ska utgå från varje stadsdels specifika styrkor och åtgärda de lokala problem som finns. Möjligheten att sprida projektet "Hållbara Hökarängen" samt Skarpnäckslyftet ska studeras under planeringsperioden.

Bolaget ska förena ett socialt ansvarstagande med en långsiktig affärsmässighet och en positiv värdeutveckling för ägarna. Produktionen av hyresrätter som unga och personer med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga ska successivt öka.

Fastighetsbeståndet ska succesivt renoveras för att hålla en god standard och förbruka lite energi. Vi renoveringar och upprustningar ska hyresgästerna i så stor utsträckning som möjligt ha möjlighet att välja nivå på upprustningen. För att möjliggöra för äldre personer att bo kvar inom beståndet ska bolaget i möjligaste mån erbjuda äldre personer som så önskar en plats på bottenplan i fastigheter där hiss saknas.

Ägardirektiv för 2017-2019

- fortsätta arbetet med Söderortsvisionen
- bolaget ska inom ramen för affärsmässiga principer ta fram en socialt och miljö mässigt hållbar strategi för upprustning av miljonprogrammet
- öka valfriheten för hyresgästerna
- bistå Stiftelsen Hotellhem i dess verksamhet inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- fortsätta arbetet med att öka effektiviteten med fokus på kärnverksamheten och förbättrade driftsresultat
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- utreda, planera och genomföra en omlokalisering av bolagets huvudkontor till Skärholmen
- bidra till att fler studentbostäder tillskapas både genom nyproduktion och genom inventering av befintligt bestånd
- öka produktionen av hyresrätter som personer med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga

(KD):132

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **Bostadsbolagen: AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder samt AB Stockholmshem** godkänns.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget äger och förvaltar äldreboendestäder, LSS-bostäder, bostäder för asylsökande och nyanlända samt vissa studentbostäder. Bolaget har i uppgift att tillhandahålla välskötta fastigheter och att erbjuda attraktiva och anpassade bostäder för människor i behov av stöd och trygghet.

Många av stadens äldreboendefastigheter har sedan lång tid ett eftersatt underhållsbehov. Genom Äldreliftet som Alliansen genomförde har boendestandarden för dem som bor i stadens äldreboenden kunnat förbättras. Servicehusen kvarstår som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns, men kommer successivt att ersättas av mer adekvata och efterfrågade boendeformer. Den boendeutredning som bolaget arbetar med att ta fram kommer att vara ett viktigt underlag för att organisera framtidens äldreboendestäder.

Bolaget har en viktig uppgift att anpassa bostadsutbudet efter den boendegaranti för personer över 85 år som Kristdemokraterna vill införa. Micasa uppdras att vid om- och nyproduktion analysera fastigheten utifrån ett vård- och omsorgsperspektiv för att undersöka om det går att förbättra förutsättningarna för verksamheten genom enklare ombyggnationer, genom att anamma ny teknik eller via andra åtgärder.

Då det föreligger ett stort behov ska Micasa Fastigheter i Stockholm AB, i likhet med övriga nämnder och bolag, vara delaktig i stadens utbyggnad av servicelägenheter för personer med funktionsnedsättning. Utbyggnaden kommer att ske i form av bland annat trapphusboenden och satellitlägenheter.

Även framtagande av bostäder för nyanlända är ett uppdrag för bolaget. Det ökade antalet asylsökanden som fått uppehållstillstånd ställer höga krav på att hitta lämpliga boenden för målgruppen. I detta arbete ska Micasa bistå.

Ägardirektiv för 2017-2019

- ansvara för att inom ramen för affärsmässiga principer tillhandahålla välskötta, trygga och tillgängliga bostäder för stadens äldre och för personer med funktionsnedsättning
- delta i arbetet att få fram bostäder för flyktingar
- delta i den regionala och samlade planeringen för olika boenden inom bolagets målgrupp
- tillsammans med berörda nämnder skapa en strategisk och operativ planering av stadens totala boendebud som samspelar med planeringen av platsbehovet i planeringen av äldreboendestäder införliva en boendegaranti för personer över 85 år
- fortsätta söka markanvisningar för nyproduktion av boendeformer som är efterfrågade bland äldre

(KD):134

- tillhandahålla och utveckla trygghetsboenden och LSS-boenden utifrån utbud och efterfrågan
- i samråd med berörda nämnder och bolag inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till efterfrågade boendeformer för äldre
- åtgärda det eftersatta underhållet i de fastigheter som långsiktigt kommer att nyttjas för äldreboende och omsorg
- värna tillgången till gemensamhetslokaler i beståndet
- vidareutveckla den sociala dimensionen i boendemiljön
- underlätta för profilboenden att etablera sig i staden
- successivt ersätta servicehusen med mer adekvata och efterfrågade boendeformer

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **Micasa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering samt förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom exempelvis student- och trygghetsboenden.

Idag utgör Stockholmsregionen i hög grad en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Storstadsregionens infrastruktur skapar goda förutsättningar att bo i en kommun och arbeta i en annan. Det ligger därför i stadens intresse att den som står i Stockholms bostadskö också har möjlighet att hitta en bostad utanför stadens gränser. Bostadsförmedlingen i Stockholm AB är öppen för alla och redan idag står sökande från hela länet i kö. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna erbjuda förmedlingstjänster och därmed också förmedla bostäder i kommuner i Stockholms omnejd.

Ägardirektiv för 2017-2019

- förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid, det vill säga till den kund som har längst kötid och uppfyller fastighetsägarens krav
- utveckla service och tjänster mot fastighetsägare för att säkerställa ett fortsatt gott inflöde av lägenheter och alltid förmedla lägenheter till den tidpunkt fastighetsägaren angett
- skapa en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter
- undersöka förutsättningarna för att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- utveckla service och tjänster mot kunderna i bostadskön
- aktivt marknadsföra den gemensamma studentkön mot privata fastighetsförvaltare
- informera om bostadsmarknaden i regionen och särskilt planerad och pågående nyproduktion
- fortsätta arbetet med att samordna och utveckla Stockholm Bygger
- utreda förutsättningarna att samordna stadens interna lokalutbud i bolagssektorn
- bidra i arbetet att effektivt förmedla försöks- och träningslägenheter
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet. En attraktiv fysisk arbetsmiljö bidrar till att rekrytera personal och elever. Skolfastigheternas arkitektur ska gestalta skolans centrala ställning i samhället. Arbetet med lednings- och kvalitetsutveckling inom bolaget ska även fortsättningsvis prioriteras.

Utbyggnad av skolor och förskolor

Staden växer och antalet elever ökar kraftigt. Den stora ökningen kommer att ställa stora krav på bolaget för att klara av den utbyggnad som behövs. Vid varje nytt bostadsprojekt måste behovet av skollokaler beaktas. Det är angeläget att SISAB deltar aktivt i planeringsarbetet och bättre samverkar med andra aktörer i staden för att åstadkomma fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor. De fastigheter som SISAB bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de kan anpassas till olika typer av verksamhet och förändras över tid.

Klotter och skadegörelse

Klotter och skadegörelse måste saneras och åtgärdas omgående. Om en elev har orsakat skadegörelsen ska han eller hon delta i arbetet med att återställa skadan i enlighet med den åtgärdsplan mot mobbning, trakasserier och skadegörelser som varje skola ska upprätta.

Fräschare och bättre skolmiljö

Hela och rena skoltoaletter är av stor betydelse. En inventering behöver göras för att utreda var behoven för nya och fräscha toaletter är som störst. Därefter ska en åtgärdsplan upprättas. SISAB ska även undersöka vad som går att göra för att få bättre akustik och tystare ljudmiljö i skolmatsalar, klassrum och andra skollokaler.

Tillgänglighet

Tillgängligheten för elever med funktionsnedsättning ska vara god och arbetet med att anpassa skolor med bristande tillgänglighet ska fortgå.

Det är i sammanhanget viktigt att uppmärksamma att god tillgänglighet även innebär god så kallad frångänglighet. Det ska därmed vara enkelt exempelvis att utrymme skolan vid en nödsituation, även för funktionsnedsatta elever. En frångänglighetsplan ska finnas i alla stadens skolor.

Lokalanvändning efter skoltid

Det är viktigt att SISAB upplåter och tillgängliggör skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid enligt den plan och finansieringsmodell som tagits fram.

SISAB uppmanas även att delta i idrottsnämndens, utbildningsnämndens och fastighetsnämndens uppdrag att ta fram en finansieringsmodell över hur kost-

naderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Ambitionen ska vara att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta.

God inomhusmiljö

Inomhusmiljön i skolor och förskolor är avgörande för elevernas fysiska hälsa och lärande. Problemen med dålig luft måste därför minskas genom fortsatt förebyggande arbete, där inomhusluften mäts vid relevanta tidpunkter. Uppföljning ska även prioriteras och intensifieras för att säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas. SISAB ska även verka för en giftfri miljö i sina fastigheter. Stockholms stad har satt upp ambitiösa mål för att sänka klimatpåverkan.

Ägardirektiv för 2017-2019

- arbeta med utveckling och förvaltning av förskole- och skollokaler
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden verka för kostnadseffektiva lokallösningar
- i samverkan med andra aktörer i staden delta i planeringen och genomföra utbyggnaden av förskolor och grundskolor för ett växande Stockholm
- verka för en giftfri skolmiljö
- arbeta aktivt för att tillgodose en god inomhusmiljö med god luftkvalitet
- arbeta kontinuerligt med åtgärder för en tryggare miljö i och omkring förskolan och skolan genom bland annat fortsatt förebyggande åtgärder mot bränder, klotter och annan skadegörelse,
- göra en inventering av skoltoaletter för att se var behoven av renovering eller nya toaletter är som störst och därefter upprätta en åtgärdsplan
- verka för att skollokaler ska kunna upplåtas till föreningar och andra aktörer inom det civila samhället under kvällar och helger
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- arbeta med att möjliggöra matavfallsinsamling enligt stadens handlingsplan
- i samarbete med utbildningsnämnden genomföra nödvändiga åtgärder så att krav på minskade energikostnader uppnås
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)** godkänns.

Stockholm Vatten och Avfall AB

Kristdemokraterna vill:

- fortsätta det ambitiösa miljöarbetet
- öka biogasproduktionen
- utveckla system för insamling av matavfall i hela staden

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet. Produktionen och driften ska ske med så liten miljöpåverkan som möjligt.

Bolaget ska värna om befintliga kunder och partners i regionen och även sträva efter nya samarbeten då bolaget har en god kapacitet och förmåga att tillhandahålla VA-tjänster även utanför kommungränserna.

Bolaget bedriver ett kontinuerligt effektiviseringsarbete som ska fortsätta med fokus på en så låg vatten- och avloppstaxa som möjligt.

En växande stad ställer hårda krav på ett fortsatt offensivt miljöarbete kring vattenhanteringen i staden. Bolaget ska ansvara för den fortsatta driften av Glashuset i Hammarby Sjöstad, vars syfte är att informera brett om stadens miljö- och klimatarbete.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Bolaget Stockholm Vatten och Avfall AB ska insamla, transportera, återvinna och bortskafta avfall samt bidra till en effektivare avfallshantering och öka tillgången på biogas i regionen.

Ägardirektiv för 2017-2019

- Bolaget ska gynna och uppmuntra till ökad källsortering och/eller återvinning
- Bolaget ska öka möjligheterna till återbruk på stadens återvinningscentraler
- Stockholms stad ska långsiktigt satsa på insamling och behandling av organiskt avfall för att nå stadens mål inom området. Ett system för insamling av matavfall i hela staden ska utvecklas
- Avfallsnämnden ska upprätta förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt upprätta förslag till källsorteringsfrämjande taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall. Stockholm Vatten Avfall AB ska bistå Avfallsnämnden i detta arbete.
- Bolaget ska i sina upphandlingar ställa lämpliga sociala och miljömässiga krav på huvudleverantörer

- Fokusera på kärnverksamheten och fortsätta effektiviseringsarbetet
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- Arbeta med att utveckla service och tillgänglighet gentemot brukare och kund
- delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av teknisk infrastruktur
- tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin
- intensifiera arbetet med sjörestaureringar enligt vattenprogrammet
- öka biogasproduktionen
- driva utvecklingen av västerorts framtida avloppsvattenrening
- ansvara för driften av GlashusEtt som center för information om stadens miljö- och klimatarbete
- arbeta för ökad informationsspridning om stadens arbete för en bättre miljö inom vatten och avfall genom förbättrade pedagogiska metoder syftande till att alla stockholmare ska förstå och vilja delta
- långsiktigt minska klimatpåverkan genom att effektivisera energikrävande processer och minska utsläpp av klimatgaser från avloppssystemen
- utreda möjligheten att minska energiberoendet med hjälp av lokalt producerad el, till exempel genom användning av restenergi vid bolagets anläggningar
- åtgärda eftersatt underhåll i vattenledningsnätet
- utföra förebyggande underhåll av sina anläggningar och ledningsnät
- utreda möjligheten att sälja spillvärmen från våra anläggningar
- verkställa det kommunala uppdraget om avfallshantering
- ansvara för övergripande samt riktad information och rådgivning i avfallsfrågor
- följa och stimulera utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet
- intensifiera arbetet med att minska matsvinn och öka matavfallsinsamlingen
- integrera samt ställa krav på avfallshanteringen i planeringsprocessen vid nybyggnad och i det befintliga bostadsbeståndet
- säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **Stockholm Vatten AB** och **Stockholm Vatten Avfall AB** godkänns.

Stockholms Hamn AB

Kristdemokraterna vill:

- att stadens kajer är en levande del av stadsmiljön
- prioritera kajerna vid Norr Mälarstrand, Skeppsbron och Strandvägen i syfte att skapa fler mötesplatser som ökar folklivet, till exempel caféer, restauranger och uteserveringar
- underlätta för och skapa förutsättningar för fler internationella kryssningsfartyg

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling. Hamnen och sjöfarten är också en viktig del av Stockholms identitet som stad vid Östersjön och Mälaren, belägen på öar, och med en stadsbild av skepp och fartyg i citynära lägen. Stockholms hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarenregionen. Stockholms Hamn AB har också en viktig roll när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Verksamheten ska stimulera, och vara ett föredöme för, ett miljövänligt transportarbete.

Stockholms Hamn AB:s utveckling ska medverka till att regionens behov av effektiv hamnkapacitet kan tillgodoses i ett långt perspektiv. Det ska ske i lämpliga former av samverkan med andra hamnar och intressenter. Infrastruktur, verksamhet och organisation ska utvecklas i takt med EU:s utvidgning och den snabba utvecklingen i Östersjöregionen samt transportmarknadens krav och samtidigt bygga på sunda ekonomiska kalkyler.

Stockholms Hamn AB ska medverka till att målen i färdplanen för en fossilbränslefri stad 2050 uppnås. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget. Bolaget ska fortsätta arbetet med att differentiera hamnavgifter för att minska utsläpp och buller, samt åstadkomma en ansvarsfull avfallshantering.

Stockholms Hamn AB ska verka för att färjor och kryssningsfartyg så långt möjligt, ska kunna elanslutas i hamn för att minska luftföroreningar och buller. Stockholms hamnar ska aktivt delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar.

Stockholms Hamn AB arbetar i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen med att söka möjliga alternativ för oljeverksamheten vid Loudden. Det nuvarande arrendeavtalet gäller till och med år 2019. Arbetet ska inriktas på långsiktiga och miljömässigt hållbara lösningar som inte äventyrar stadens tillgångar eller regionens försörjning av bränsleprodukter. Miljöförbättrande åtgärder samt säkerhetsåtgärder är nödvändiga inslag till dess att alternativa lokaliseringar kan realiseras. Det är av största vikt att arbetet bedrivs skyndsamt och med en helhetslösning som mål. Stadens kajer ägs och driftas av olika parter inom staden.

Stockholms Hamn AB ska i samverkan med landstinget och andra aktörer skapa förutsättningar för utökad kollektivtrafik på vatten.

Kajerna ska göras mer tillgängliga för stockholmarna. Stockholms hamnar ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden säkerställa att stadens kajer blir mer attraktiva och levande med mötesplatser. Kristdemokraterna välkomnar att en ny kajstrategi har tagits fram. Det är bra att staden tar ett helhetsgrepp om våra kajer och vattennära lägen. Det är dock angeläget att kajerna i högre grad än vad strategin fastställer tillgängliggörs för stockholmarna och att folklivet prioriteras. Kristdemokraterna anser därför att kajstrategin ska utvecklas i syfte att möjliggöra att kajerna i högre grad används som mötesplatser.

Kajerna vid Norr Mälarstrand, Skeppsbron och Strandvägen är särskilt lämpade för att utveckla med fler mötesplatser som ökar folklivet, till exempel caféer, restauranger och uteserveringar. Stockholms Hamnar bör eftersträva att sådana kommersiella aktörer är utspridda längs hela kajsträckningen, för att bidra till mer variation och ökat folkliv över ett större område.

ÅF Offshore Race, Stockholm Gotland Runt stärker Stockholm som destination och gör regattan tillgänglig för en bredare publik. Bolaget samordnar och finansierar stadens fortsatta medverkan. Evenemanget markerar Stockholms position som en miljöhuvudstad på vatten och en intressant sjöfartsstad i norra Europa.

Ägardirektiv 2017-2019

- i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen verka för alternativ lokalisering för oljeverksamheten vid Loudden
- fortsätta utvecklingen, upprustningen och tillgängligheten av stadens innerstadskajer
- utveckla stadens kajer till att bli en levande del av stadsmiljön
- utveckla kryssningstrafiken
- bidra till besöksnäringen
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter samt effektivisera driften av bolagets byggnader och anläggningar
- vara aktiva i utvecklingen av kollektivtrafik på vatten
- fortsätta arbetet med differentierade hamnavgifter som syftar till att minska utsläpp och buller, samt åstadkomma en ansvarfull avfallshantering
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **Stockholms Hamn AB** godkänns.

AB Stokab

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Ägardirektiv 2017-2019

- Den fortsatta utbyggnaden av nätet sker i takt med marknadens efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Stokab ska vara behjälpliga i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL och andra aktörer för att främja framkomligheten
- utveckla fibernätet avseende funktion och säkerhet för att kunna möta kundernas krav på kvalitet, service och säkerhet samt endast tillhandahålla svart-fiberprodukter med tillhörande installationer
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsatt kompletterande fiberutbyggnad inom prioriterade/strategiska områden
- upphandla verksamhet som inte är kärnverksamhet
- tillsammans med Kista Science City, fastighetsägare, näringslivsaktörer och universiteten verka för etableringen av en testbädd för höghastighetsuppkopplingar i världsklass i Kista
- utreda, planera och genomföra en omlokalisering av huvudkontoret till norra Järva
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **AB Stokab** godkänns.

Stockholms Stads Parkerings AB

Kristdemokraterna vill:

- anlägga fler laddningsplatser för elbilar
- inventera infartsparkeringarnas läge och nyttjandegrad samt tillskapa fler platser
- skapa fler kollektivtrafikhärla cykelparkeringar
- underlätta för olika former av bilpooler

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets främsta uppgift är att avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att finansiera byggandet av nya garage och ha en hög beläggning i de anläggningar bolaget förfogar över. Garagen ska möta behoven i nya områden och leda till minskad gatuparkering i befintliga områden.

Bolaget bygger och driver både anläggningar som verkar på den kommersiella marknaden och anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter anläggas i bolagets anläggningar. De bilar som är berättigade till statens supermiljöbilspremie kan parkera gratis på bolagets öppna anläggningar.

Parkeringsbolaget ska underlätta för stadens bilpooler inom ramen för sin verksamhet. I de kommersiella anläggningarna ska lönsamheten vara god för att klara av finansieringen av övriga anläggningar samt byggandet av nya. Bolaget ska fortsätta arbetet med att möjliggöra laddning av elbilar inom parkeringsbolagets bestånd. Förutsättningarna för cykelgarage i kollektivtrafikhärla lägen ska utredas av trafiknämnden och Stockholm parkering ska ha ansvaret för byggande och drift av dessa.

Bolaget ska fortsätta arbetet med samnyttjande av parkeringsplatser genom parkeringsköp i bland annat Hagastaden, Årstafältet och Norra Djurgårdsstaden tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden.

Ägardirektiv för 2017-2019

- genomföra bolagets investeringsplan om planerade nya parkeringsanläggningar och i samarbete med exploateringsnämnden påbörja genomförandet av det nya programmet för tillkommande parkeringsanläggningar
- i samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner verka för större möjligheter till infarts- och utfartsparkering. Parkeringarna ska även förses med bättre skyltning
- göra en översyn av infartsparkeringarnas läge och nyttjandegrad
- fortsätta kvalitetsarbetet inom bolaget, vilket bland annat innebär ökad trygghet och trivsel för bilisterna
- fortsätta se över möjligheten att teckna avtal om stadens övriga bolags parkeringsverksamhet

(KD):144

- tillämpa miljöbilsstrategin genom att genomföra en utbyggnad av laddstolpar i Stockholm, samt utvärdera hur el-laddplatserna används
- skapa fler cykelparkeringsplatser i anslutning till garage
- ansvara för byggandet av stadens cykelgarage
- outsourca driftverksamheten
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- beakta framkomlighetsperspektivet vid planering av nya garage samt att befintlig kapacitet utnyttjas optimalt

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **Stockholms Stads Parkerings AB** godkänns.

Stockholms Stadsteater AB

Kristdemokraterna vill:

- att Kulturhuset Stadsteatern är öppet när stockholmarna har tid att besöka verksamheterna
- att produktionerna tillgängliggörs för personer med funktionsnedsättning
- att Kulturhuset Stadsteatern når ut till en ny och yngre publik

Bolagets mål och uppgifter

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda en bred verksamhet i form av teater, litteratur, dans, konst, design, film, musik, debatt och annan kulturell produktion av hög kvalitet, präglad av både bredd och spets. Kulturhuset Stadsteatern ska genom att erbjuda både det breda och det smala vara en angelägenhet för alla stockholmare med yttrandefriheten, den konstnärliga friheten och det fria ordet som grund.

Produktioner och verksamhet för barn och ungdom ska särskilt prioriteras. Med publiken och besökarna i centrum ska Kulturhuset Stadsteatern nå ut till en ny och yngre publik, samtidigt som den tidigare publiken och besökarkretsen ska behållas och breddas.

Bra teater och verksamhet kombinerat med aktivt publik- och besökararbete leder till ett stort antal varierande produktioner, en större publik och besökarvolym samt många nya arbetstillfällen. Detta arbete ska fortsätta samtidigt som bolaget ska sträva efter en långsiktig ekonomi, som kan anpassas efter stor variation och bredd i verksamheten.

Stockholms Stadsteater AB ska delta i det fortsatta arbetet med en kulturscen i gasklockan i Norra Djurgårdsstaden. Projektet ska ske i samverkan mellan fastighetsnämnden, Stockholms Stadshus AB och exploateringsnämnden.

Ägardirektiv för 2017-2019

- arbeta aktivt för att ha en bredd i repertoar samt utveckla nya verksamheter
- fortsätta arbetet med att nå nya publikgrupper, särskilt barn och ungdom.
- arbeta för att tillgängliggöra produktionerna för personer med funktionsnedsättning
- fortsätta att utveckla bolagens profilbibliotek som självklara arenor för läsfrämjande och läslust för alla åldrar
- söka samarbete med det fria kulturlivet och andra intressenter
- på sikt minska behovet av koncernbidrag, arbeta för att öka intäkterna samt bredda verksamhetens finansiering
- verka för att i högre utsträckning också vara en plattform för dialog och debatt
- eftersträva ett konstnärligt gränsöverskridande samarbete mellan bolagets verksamhetsområden
- vara öppet när stockholmarna har tid att besöka verksamheterna

(KD):146

- erbjuda Stockholms grundskole- och gymnasieelever möjligheten att komma i kontakt med scenkonst
- arbeta för att verksamheten präglas av både konstnärlig och organisatorisk utveckling, där den konstnärliga utvecklingen ska vara i fokus
- koncentrera resurserna till den konstnärliga, kulturella och publika verksamheten
- utreda förutsättningarna för att utveckla Fristadsprogrammet till fler konstarter
- fortsätta arbetet med att bredda verksamhetens finansiering
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **Stockholms Stadsteater AB** godkänns.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Bolagets mål och uppgifter

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som besöks- och evenemangsstad. Stockholm Globe Arena Fastigheter AB är ett renodlat fastighetsbolag med syfte att tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet i världsklass. Under de närmaste åren ska bolaget även ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden.

Bolaget ska ställa krav på hyresgäster att polisanmäla besökare som begår lagbrott på arenorna. Om detta inte sker bör bolaget själv polisanmäla dessa i syfte att stävja huliganrelaterade problem.

Ägardirektiv för 2017-2019

- verksamheten ska tillhandahålla och utveckla lokaler och anläggningar för evenemangsutbud i världsklass bestående av bland annat sport, konserter, kultur- och familjeaktiviteter
- bolaget ska aktivt arbeta med att utveckla bolagets befintliga markinnehav så att en avyttring kan genomföras när marknadsläget möjliggör detta
- bolaget ska avyttra garaget under Tele2 Arena till Stockholms Stads Parkering AB
- bolaget ska delta i arbetet med Globenområdets utveckling tillsammans med andra intressenter för att öka områdets attraktionskraft
- bolaget ska ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns.

Stockholm Business Region AB (SBR)

Bolagets mål och uppgifter

Stockholmsregionen är hela Sveriges tillväxtmotor och samverkan mellan kommunerna är viktig för hela regionens konkurrenskraft och för att kunna nå upp till målet att Stockholm ska bli Europas ledande hållbara tillväxtregion 2020. Stockholm ska förstärkas som kunskapsstad, ICT-metropol, life science- och miljöteknikcentrum, finansplats och evenemangsstad. Stockholm är idag det näst viktigaste teknologiklustret och startup-området i världen, efter Silicon Valley. Den utvecklingen och de möjligheter den för med sig ska på alla vis stödjas och främjas.

Bolaget ska stödja stadens nämnder och bolag i arbetet med att marknadsföra stadens utvecklingsområden, till exempel Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden.

Stockholm Business Region fyller en viktig funktion i att samordna och utveckla stadens verksamheters bemötande av näringslivets behov, både avseende nya och befintliga företag. En nära relation till och kommunikation med företag i staden är betydelsefull. Det strategiska ansvaret för näringslivsutveckling åvilar kommunstyrelsen och det är beklagligt att företagsklimatet i Stockholm har försämrats sedan det rödgrönrosa maktövertagandet. Den bredd som arbetsmarknaden och näringslivet i Stockholm uppvisar är en mycket stor tillgång för staden. Både arbetsmarknaden och näringslivet är diversifierat och rikt. I arbetet med att stödja hela Stockholms näringsliv ska därför inte minst det lokala näringslivet och dess betydelse uppmärksammas för att behålla och öka bredden.

En mycket viktig uppgift är att stödja berörda nämnder i arbetet med att förbättra företagens uppfattning om stadens myndighetsutövning. Ska staden attrahera nya företag måste befintliga ha en positiv bild. Samverkan med företagen i stadens företagsområden ska också fördjupas så att områdenas attraktivitet kan öka. Arbetet ska ske i samarbete med stadens övriga nämnder och bolag.

Arbetet med att underlätta för företag genom att skapa enkla rutiner för ansökningar av olika tillstånd fortsätter. Staden underlättar för småföretag, bland annat i mark- och tillståndsfrågor, genom sin lots- och servicefunktion. Några andra viktiga faktorer för att förbättra Stockholms företagsklimat är att skapa förutsättningar för fler bostäder för att pressa tillbaka bostadsbristen och inte minst att fokusera på lokala trygghetsfrågor.

SBR har ett ansvar för att främja strategiska företagsetableringar. SBR ska exempelvis fokusera på att utveckla potentialen till företagande och nyföretagande i ytterstaden. För Söderort är en ökad etablering av attraktiva arbetsplatser särskilt viktigt. För att nå framgång krävs deltagande från alla stadens nämnder och bolag, näringsliv och fastighetsägare.

Besöksnäringen i Stockholm har haft en stadig tillväxt under senare år. Infrastruktur och tillgänglighet är nyckelfaktorer för fortsatt positiv utveckling av Stockholm som destination. Stockholms stad behöver bevara Bromma flygplats och samtidigt verka för fler internationella flyglinjer, högre flygkapacitet och bättre kollektivtrafikförbindelser till och från Arlanda Airport.

Besöksnäringen är en motor för många relaterade näringar i regionen. Stockholm är också porten in till andra besöksmål runt om i Sverige. SBR ska i samverkan med andra aktörer i regionen verka för att ytterligare förstärka besöksnäringen. En viktig del i detta arbete är att tydligt marknadsföra Stockholms goda tillgänglighet. Researrangörer och besökare ska på ett enkelt sätt kunna få information om tillgängligheten och kunna boka hjälpmedel.

Stockholms breda kulturliv, vår historia, det skandinaviska köket, svenskt mode och shopping samt stadens grönområden och närheten till vattnet ska också marknadsföras internationellt. För besökare i staden ska tillgången till kultur och evenemang marknadsföras med hjälp av mobila turiststationer i samarbete med näringslivet.

Servicegaranti

Näringslivet ska kunna lita på att kommunen ger god service och utför tjänster inom utlovad tid. Det finns dock inte något system för vilka följderna blir om staden inte håller utlovade tidsramar. Kristdemokraterna vill därför införa en servicegaranti för företag och privatpersoner där staden ger ekonomisk kompensation om garantin inte uppfylls. Servicegarantin ska fastställa inom vilken tid olika tjänster ska utföras och vad konsekvenserna blir, för stadens del, om en tjänst inte levereras inom utsatt tid.

Ägardirektiv för 2017-2019

- arbeta för att förbättra Stockholms företagsklimat
- utveckla och förbättra stadens kontakter med näringslivet och tillhandahålla lots- och servicefunktion gentemot företag
- samarbeta med stadsdelsnämnderna för att främja det lokala näringslivet
- att marknadsföra stadens feriejobbssatsning gentemot Stockholms företagare
- utveckla en strategi och organisation för svenska och internationella talanger, tillfälligt placerad personal, expats, internationella studenter och forskarstuderande i syfte att rekrytera kompetens till Stockholm
- marknadsföra Stockholm som företagsplats och besöksmål
- fortsätta samarbetet med Start-Up Stockholm för att nya företag enkelt ska kunna startas i staden
- främja utländska etableringar och investeringar i Stockholm
- utveckla besöksnäringen i Stockholm
- verka för fler internationella flyglinjer och bättre flygkapacitet till Stockholm
- arbeta målinriktat för att internationella konferenser, event och mässor förläggs till Stockholm,
- delta i arbetet med evenemangsstrategin för Stockholm

(KD):150

- fortsätta arbetet med regional samverkan inom SBA, Stockholm Business Alliance
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- mäta och följa upp insatser för fler arbetsplatser inom programmet i Söderort
- arbeta med att profilera Stockholm som en kreativ stad
- fortsätta utveckla stadens företagsområden

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **Stockholm Business Region AB** godkänns.

S:t Erik Försäkrings AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har som uppgift att svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag genom ökad konkurrensutsättning. Bolaget ska förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnaderna och förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolag.

Ägardirektiv för 2017-2019

- samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolag har behov av ska tecknas med bolagets medverkan. Målsättningen är att bolaget ska ta en större andel av varje skadekostnad för att hålla kostnaderna för återförsäkring nere
- aktivt informera om sin verksamhet gentemot nämnder och bolag
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta arbetet med att samordna bolagets administration med S:t Erik Livförsäkring AB
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **S:t Erik Försäkrings AB** godkänns.

S:t Erik Livförsäkring AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner i koncernen Stockholms Stadshus AB samt att minimera riskerna i denna pensionsskuld.

Ägardirektiv för 2017-2019

- fortlöpande försäkra nya åtaganden i dotterbolagen och förvalta pensionsmedel inom ramen för de försäkringsavtal som ingåtts med övriga dotterbolag
- sträva efter att långsiktigt trygga de framtida pensionsåtagandena reellt
- tillsammans med koncernledningen utvärdera verksamheten avseende måluppfyllnad och syfte
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta arbetet med att samordna bolagens administration med S:t Erik Försäkrings AB
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **S:t Erik Livförsäkring AB** godkänns.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser. Syftet är att främja Stockholms utveckling och stadens förmögenhetsförvaltning.

Ägardirektiv för 2017-2019

- Bolagets verksamhet ska inriktas på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Under perioden kommer verksamheten i hög grad att inriktas på uthyrning och förädling av lokaler i utvecklingsområden.
- inventera fastighetsmarknaden och med utgångspunkt i översiktsplanen arbeta fram en investeringsstrategi, i syfte att främja Stockholms långsiktiga utveckling. Förslag till fastighetsförvärv ska löpande prövas utifrån investeringsstrategin.
- i samverkan med exploateringsnämnden fortsätta planeringen för utveckling av fastigheterna i Ulvsunda med tydlig inriktning på nya bostäder samt väl fungerande handel och service
- se över möjligheterna att ha tillfälliga studentbostäder på bolagets utvecklingsprojekt
- tillsammans med övriga aktörer i området medverka i utrednings- och programarbetet för Söderstaden
- löpande pröva förslag till fastighetsförvärv och försäljning i syfte att främja Stockholms utveckling
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och effektivt genomföra branschledande och återkommande mässor samt att genomföra kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm. Staden äger genom Stockholms Stadshus AB 50,4 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB och Stockholms Handelskammare äger 49,6 procent.

Ägardirektiv för 2017-2019

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet och politiken. Stockholmsmässan AB ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagens produkter samt lämna rimlig utdelning till ägarna.

Verksamheten ska bedrivas inom den legala kompetensen för ägarna. Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa utifrån varumärket ”The Capital of Scandinavia”.

- marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesplats
- fortsätta utveckla anläggningen så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster och i det arbetet ha tillgänglighetsperspektivet i fokus.
- effektivisera verksamheten och därigenom öka bolagets lönsamhet

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har att bedriva verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas samt annan därmed förenlig verksamhet. AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholm Stad är holdingbolag till AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Ägardirektiv för 2017-2019

Verksamheten i Fortum Värme Holding ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella mål. Därutöver har staden som ägare intresse av att säkerställa en rimlig prisutveckling, i syfte att minska boendekostnaderna för de stockholmare som är beroende av fjärrvärme. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljöprofil.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, AB Storstockholms Lokaltrafik och andra aktörer för att främja framkomligheten.

- bolaget ska intensifiera minskningen av användandet av fossila bränslen till förmån för andra, förnybara bränslen
- bolaget ska fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- bolaget ska arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- bolaget ska öka produktionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till mål och ägardirektiv för 2017-2019 för **AB Fortum Värme Holding** godkänns.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning, sotningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Medlemskommunerna kan teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattningen som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens

SSBF är juridiskt sett en egen kommun med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsledning. Syftet med inrättandet av SSBF är att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar som ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret. Stockholms stad arbetar för en samverkanscentral som, utöver larm- och ledningsfunktioner, även ska inrymma myndigheter och företag. Medel för avgiften till Storstockholms brandförsvaret finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för "Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar". Långsiktigt ska kostnaderna i förbundet sänkas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslaget till inriktning för 2017 - 2019 för Storstockholms brandförsvaret godkänns.

BILAGOR**Kristdemokraternas förslag till budget 2017****Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Kristdemokraternas förslag till budget****Resultatbudget**

Mnkr	Förslag till budget 2017 KS	Förslag till budget 2017 (KD)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	7 683,6	7 683,6	0,0
Verksamhetens kostnader (-)	-47 429,8	-46 756,5	673,3
Avskrivningar (-)	-1 119,4	-1 119,4	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-755,3	-605,0	150,3
Prestationsreserv	-954,1	-954,1	0,0
Pensionsavgifter (-)	-909,2	-909,2	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-43 484,2	-42 660,6	823,6
Skatter	45 421,4	44 400,5	-1 020,9
Begravningsavgift	190,3	190,3	0,0
Inkomstutjämnning	-3 237,7	-3 237,7	0,0
Kostnadsutjämnning	-384,6	-384,6	0,0
Regleringspost	-173,2	-173,2	0,0
Generellt statsbidrag	446,8	446,8	0,0
Införandebidrag	76,6	76,6	0,0
Fastighetsavgift	1 121,6	1 121,6	0,0
LSS-utjämnning	-1 210,3	-1 210,3	0,0
Finansiellt resultat (inkl. avgifter bank och pg)	46,0	46,0	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	1 200,0	1 200,0	0,0
Utdelning AB Fortum Värme Holding	0,0	200,0	200,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-12,6	-15,3	-2,7
Summa finansiering	43 484,3	42 660,7	-823,6
Resultat efter avskrivning, skatt och finansiella poster	0,1	0,1	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Kristdemokraternas förslag till budget****Investeringsplan**

Mnkr	Förslag till budget 2017 KS	Förslag till budget 2017 (KD)	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-7 438,3	-7 438,3	0,0
Inkomster	427,0	427,0	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 550,0	- 550,0	0,0
Nettoinvesteringar (-)	-7 561,3	-7 561,3	0,0
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0
Avskrivningar	1 119,4	1 119,4	0,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	0,0
upplåningsbehov	6 241,8	6 241,8	0,0
Summa finansiering investeringsplan	7 561,3	7 561,3	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Kristdemokraternas förslag till budget****NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)**

Mnkr	Förslag till budget 2017 KS	Förslag till budget 2017 (KD)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 368,9	-1 146,9	222,0
Revisorskollegiet	-27,4	-27,4	0,0
Servicenämnden	-1,0	0,0	1,0
Valnämnden	-4,9	-4,9	0,0
Stadsdelsnämnderna	-20 138,4	-20 002,7	135,7
Arbetsmarknadsnämnden	-782,3	-751,7	30,6
Exploateringsnämnden	2 417,0	2 420,0	3,0
Fastighetsnämnden	807,5	818,5	11,0
Idrottsnämnden	-639,8	-602,3	37,5
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-896,1	-801,9	94,2
stadsarkivet	-50,2	-48,7	1,5
Kyrkogårdsnämnden	-153,7	-151,0	2,7
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-104,6	-78,2	26,4
Socialnämnden	-1 008,4	-988,8	19,6
Stadsbyggnadsnämnden	-166,8	-158,7	8,1
Trafiknämnden	-221,1	-210,0	11,1
Utbildningsnämnden	-17 184,0	-17 114,4	69,6
Äldrenämnden	-168,3	-169,0	-0,7
Överförmyndarnämnden	-54,8	-54,8	0,0
SUMMA	-39 746,2	-39 072,9	673,3
Avskrivningar (-)	-1 119,4	-1 119,4	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-755,3	-605,0	150,3
Prestationsreserv	-954,1	-954,1	0,0
Pensionsavgifter (-)	-909,2	-909,2	0,0
TOTALT	-43 484,2	-42 660,6	823,6

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Kristdemokraternas förslag till budget****KOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)**

Mnkr	Förslag till budget 2017 KS	Förslag till budget 2017 (KD)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 415,5	-1 193,5	222,0
Revisorskollegiet	-30,0	-30,0	0,0
Servicenämnden	-1,0	0,0	1,0
Valnämnden	-4,9	-4,9	0,0
Stadsdelsnämnderna	-20 756,3	-20 620,6	135,7
Arbetsmarknadsnämnden	-980,2	-949,6	30,6
Exploateringsnämnden	-117,0	-114,0	3,0
Fastighetsnämnden	-472,3	-461,3	11,0
Idrottsnämnden	-909,0	-871,5	37,5
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-996,0	-901,8	94,2
stadsarkivet	-78,9	-77,4	1,5
Kyrkogårdsnämnden	-182,2	-179,5	2,7
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-200,7	-174,3	26,4
Socialnämnden	-1 406,2	-1 386,6	19,6
Stadsbyggnadsnämnden	-436,8	-428,7	8,1
Trafiknämnden	-1 450,5	-1 439,4	11,1
Utbildningsnämnden	-17 764,2	-17 694,6	69,6
Äldrenämnden	-173,3	-174,0	-0,7
Överförmyndarnämnden	-54,8	-54,8	0,0
SUMMA	-47 429,8	-46 756,5	673,3

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Kristdemokraternas förslag till budget****INTÄKTER**

Mnkr	Förslag till budget 2017 KS	Förslag till budget 2017 (KD)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	46,6	46,6	0,0
Revisorskollegiet	2,6	2,6	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	617,9	617,9	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	197,9	197,9	0,0
Exploateringsnämnden	2 534,0	2 534,0	0,0
Fastighetsnämnden	1 279,8	1 279,8	0,0
Idrottsnämnden	269,2	269,2	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	99,9	99,9	0,0
stadsarkivet	28,7	28,7	0,0
Kyrkogårdsnämnden	28,5	28,5	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	96,1	96,1	0,0
Socialnämnden	397,8	397,8	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	270,0	270,0	0,0
Trafiknämnden	1 229,4	1 229,4	0,0
Utbildningsnämnden	580,2	580,2	0,0
Äldrenämnden	5,0	5,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	7 683,6	7 683,6	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Kristdemokraternas förslag till budget****INVESTERINGSUTGIFTER**

Mnkr	Förslag till budget 2017 KS	Förslag till budget 2017 (KD)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-2,0	-2,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	-1,0	-1,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-225,0	-225,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	-4,0	-4,0	0,0
Exploateringsnämnden	-3 860,0	-3 860,0	0,0
Fastighetsnämnden	-1 736,6	-1 736,6	0,0
Idrottsnämnden	-21,8	-21,8	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-24,7	-24,7	0,0
stadsarkivet	-1,0	-1,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-64,0	-64,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,8	-0,8	0,0
Socialnämnden	-4,7	-4,7	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	-3,0	-3,0	0,0
Trafiknämnden	-1 367,5	-1 367,5	0,0
Utbildningsnämnden	-100,0	-100,0	0,0
Äldrenämnden	-22,1	-22,1	0,0
Överförmyndarnämnden	-0,1	-0,1	0,0
SUMMA	-7 438,3	-7 438,3	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Kristdemokraternas förslag till budget****INVESTERINGSINKOMSTER**

Mnkr	Förslag till budget 2017 KS	Förslag till budget 2017 (KD)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	350,0	350,0	0,0
Fastighetsnämnden	0,0	0,0	0,0
Idrottsnämnden	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	0,0	0,0	0,0
stadsarkivet	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	0,0	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Trafiknämnden	77,0	77,0	0,0
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	427,0	427,0	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Kommunstyrelsen****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 415,5	46,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 2,5%	24,5	
Konsulttjänster	40,0	
Kvalitetsobservatörer	4,6	
Ersättning utomstående organisationer	1,4	
Klimatkansli	7,0	
Förstärkning upphandlings- och inköpsorganisation	3,0	
Europride, överföring till CM	3,0	
Demokratistöd unga	2,0	
Samlastning	1,0	
Medborgarbudget	1,0	
Fler i heltid	2,0	
Social hållbarhet	7,0	
Mänskliga rättigheter	2,0	
Utbildning förtroendevalda	1,5	
Ungas organisering	4,0	
Demokrati- och ytterstadskansli	4,0	
Sammanlagda stadsdelsnämnder	100,0	
Råd för mänskliga rättigheter	12,0	
Utveckling förskolan	4,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Avhopparverksamhet islamistisk extremism	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-1 193,5	46,6

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Kommunstyrelsen****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-2,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-2,0	0,0

(KD):166

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-30,0	2,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-30,0	2,6

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Servicenämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1,0	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Egen regi anbud stöd	1,0	
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	0,0	0,0

(KD):168

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Servicenämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-1,0	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Valnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-4,9	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-4,9	0,0

(KD):170

Stadsdelsnämnder

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Mkr	KS förslag 2017		(KD) förslag 2017		Avvikelse		Avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
Föreskoleverksamhet	-5 390,5	322,3	-5 395,8	322,3	-5,3	0,0	-5,3
Verksamhet för barn, kultur och fritid	-555,5	0,0	-494,0	0,0	61,5	0,0	61,5
Äldreomsorg	-7 571,3	197,3	-7 655,3	197,3	-84,0	0,0	-84,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-3 651,5	2,0	-3 669,0	2,0	-17,5	0,0	-17,5
Individ- och familjeomsorg (exkl. ekonomiskt bistånd)	-2 027,0	36,9	-1 988,4	36,9	38,6	0,0	38,6
Stadsmiljöverksamhet	-179,6	0,0	-181,6	0,0	-2,0	0,0	-2,0
Ekonomiskt bistånd	-1 166,9	32,0	-1 108,5	32,0	58,4	0,0	58,4
Arbetsmarknadsåtgärder	-214,0	27,4	-128,0	27,4	86,0	0,0	86,0
Summa stadsdelsnämnd	-20 756,3	617,9	-20 620,6	617,9	135,7	0,0	135,7

Mkr	KS förslag 2017		(KD) förslag 2017		Avvikelse		Avvikelse
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Netto
Investeringsplan							
Inventarier och maskiner	-30,0	0,0	-30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljöverksamhet	-195,0	0,0	-195,0	0,0	0,0	0,0	0,0
totalt	-225,0	0,0	-225,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet**

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Drift och underhåll**Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-5 390,5	322,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Insats för att öka andelen barn i förskolan	4,4	
Socioekonomisk ersättning	30,3	
 <i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Mindre barngrupper	-40,0	
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
 Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-5 395,8	322,3

(KD):172

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn, fritid och kultur

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-555,5	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Parklek	3,5	
Lokala kulturhus	2,0	
Medel för demokratiutveckling	40,0	
Kultursekreterare	7,0	
Mötesplatser unga	6,0	
Ungas organisering	3,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-494,0	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg**

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Drift och underhåll**Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-7 571,3	197,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Generösare biståndsbedömning inom hemtjänst	-40,0	
Boendegaranti för personer över 85 år	-40,0	
Helgöppet Äldre Direkt	-2,0	
Matlyft	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-7 655,3	197,3

(KD):174

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-3 651,5	2,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Generell effektivisering 0,5%	-17,5	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-3 669,0	2,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg**

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Drift och underhåll**Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-2 027,0	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 0,5%	9,6	
Barn och unga	29,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-1 988,4	36,9

(KD):176

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-179,6	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Utökad parkskötsel	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-181,6	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet**

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Investeringar**Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-195,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-195,0	0,0

(KD):178

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Stadsdelsnämnderna: Inventarier och maskiner

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
-----	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

-30,0	0,0
-------	-----

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för (-):

Ökade/minskade inkomster för:

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

-30,0	0,0
-------	-----

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd**

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Drift och underhåll**Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 166,9	32,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 1%	12,2	
SL-kort	48,7	
Sommarlovspeng	2,5	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Fritidspeng	-5,0	
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
 Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-1 108,5	32,0

(KD):180

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-214,0	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Visstidsjobb	15,0	
Feriejobb	65,0	
Stadsdelsmammor	6,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-128,0	27,4

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Arbetsmarknadsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-980,2	197,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 1,5%	4,6	
Lokala utvecklingsprogram	2,0	
Sammanhållen utbildning	5,0	
SL-kort	1,0	
Visstidsjobb	15,0	
Utvecklingsprojekt ESF	10,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Yrkesvux	-5,0	
Utökning fadderverksamhet	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-949,6	197,9

(KD):182

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Arbetsmarknadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-4,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-4,0	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Exploateringsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-117,0	2 534,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Strategisk planering	3,0	
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-114,0	2 534,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Exploateringsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-3 860,0	350,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-3 860,0	350,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Fastighetsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-472,3	1 279,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Effektiviseringskrav	1,7	
Diverse driftkostnader	8,0	
Underhåll	1,3	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-461,3	1 279,8

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Fastighetsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 736,6	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-1 736,6	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Idrottsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-909,0	269,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 1,5%	4,5	
Evenemang	1,0	
Bidrag till 4H och övriga föreningar	2,0	
Friluftsvksamhet	4,0	
Idrottskoordinator	4,0	
Jämlikt idrottande	15,0	
Välkomnande anläggningar	7,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-871,5	269,2

(KD):188

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Idrottsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

Minskade utgifter för:

-21,8	0,0
-------	-----

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

-21,8	0,0
-------	-----

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Kulturnämnden: kulturförvaltningen****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-996,0	99,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 1,5%	4,9	
Stipendier	0,3	
El Sistema	3,0	
Stadsbibliotek	7,0	
Lokala kulturhus	2,0	
Fågelströmsåret	2,0	
Offentlig konst	1,0	
Kulturstöd	10,0	
Visningsmöjlighet för film	6,0	
Kulturfestival ytterstad	5,0	
Jämställdhet och mångfald	5,0	
Film	6,0	
Kulturskolan	7,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Avgift inom kulturskolan	25,0	
Inträde museer	10,0	
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-901,8	99,9

(KD):190

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-24,7	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-24,7	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Kulturnämnden: stadsarkivet****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-78,9	28,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Nå nya grupper	1,5	
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-77,4	28,7

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Kulturnämnden: stadsarkivet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1,0	0,0
<i>Minskade utgifter för (-):</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-1,0	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Kyrkogårdsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-182,2	28,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 1,5%	2,7	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-179,5	28,5

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Kyrkogårdsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-64,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-64,0	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Miljö- och hälsoskyddsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-200,7	96,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 6%	9,7	
Beräkningsmodell LCA	1,2	
Grönare Stockholm	1,0	
Nya kemikalieindikationer	0,2	
Naturreservat	3,0	
Förstärkning handläggare	1,0	
Kompetensförsörjning	2,0	
Tillsyn	5,4	
Information	1,3	
Ekosystemtjänster	0,8	
Ljudmiljö	0,8	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-174,3	96,1

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-0,8	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-0,8	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Socialnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 406,2	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utredningsuppdrag LSS- och SoL-bostäder	1,0	
Kartläggning kompetens inom LSS	1,0	
Genomförande handlingsplan socialsekreterare	2,0	
EU-medborgare	10,3	
Handikapporganisationer	1,0	
SL-kort	2,3	
Medel SHIS drift genomgångsboenden	9,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Mottagning och skyddat boende våldsutsatta män	-5,0	
Origo	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-1 386,6	397,8

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Socialnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-4,7	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-4,7	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Stadsbyggnadsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-436,8	270,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 1,5%	3,1	
Social hållbarhet	1,0	
Medborgarinflytande	4,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-428,7	270,0

(KD):200

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Stadsbyggnadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-3,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-3,0	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Trafiknämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 450,5	1 229,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 1,5%	6,9	
Utökad skötsel gatuträd	5,0	
Utökad skötsel Slussen	1,5	
Cykelpendlingsnät	5,0	
Hållbart resande	2,0	
Lokala utvecklingsprogram	3,0	
Samlastning	1,0	
Förstärkt utredning	0,5	
Samspelskampanj	1,0	
Säker skolväg	3,0	
Vägassistans Norra Länken	0,3	
Drift och underhåll	10,9	
Kommunikation	2,0	
Avfallshantering	5,0	
Dubbdäcksförbud	1,0	
Bostadsbyggande	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Rent och snyggt Stockholm	-25,0	
Klottersanering	-5,0	
Vitmålning viadukter	-2,0	
Ljusprogram ytterstad	-2,0	
Cityvärdar	-2,0	
Laddinfrastruktur	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-1 439,4	1 229,4

(KD):202

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Trafiknämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 367,5	77,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-1 367,5	77,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Utbildningsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-17 764,2	580,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Barnomsorg obekvämt arbetstid	9,8	
Antivåldsbildning	4,0	
Programmering fritidshem	5,0	
Insatser ökat andel barn i förskolan	1,6	
Strukturersättning	70,0	
Tillsyn fristående förskolor	3,0	
Mänskliga rättigheter	2,0	
Socioekonomisk ersättning förskola	12,2	
Forskning och utveckling	4,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Karriärtjänster för lärare	-25,0	
Stärkt ledarskap för lärare	-5,0	
Elevhälsa	-10,0	
Insatser mot hedersrelaterat våld	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-17 694,6	580,2

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Utbildningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-100,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-100,0	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Äldrenämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-173,3	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering 1% Strateger	1,7 1,6	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Omsorgsvårdar Ungdomsbesök	-2,0 -2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-174,0	5,0

(KD):206

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-22,1	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-22,1	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017**Överförmyndarnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-54,8	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kristdemokraternas förslag till budget 2017	-54,8	0,0

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

-0,1	0,0
------	-----

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Kristdemokraternas förslag till budget 2017

-0,1	0,0
------	-----